

Yesu wasana Yowane ye kuli wa Buka ta hededehe-masalaha

Buka ta taukulina meta apostolo Yowane, Yamesi kana kaha (Mataiyo 4:21). Iya Betesaida tamowaina, Galili Gabwana dedekanaena. Na buka ta ye kuli nuwana bolimai 85 AD unai, Epeso magaina lakilakina unai.

Yowane Yesu wasana bukana ta ye kuli na kaniyona ye hededehe-masalaha ye wane, “bena kabo kwa kawamamohoi meta Yesu iya Keliso, iya Yaubada natuna. Na yomi sunuma debadiwai kabo iya hesanawai mauli kwa hai.” (Yowane 20:31).

Teina buka ta unai Yowane Yesu kana kao ye hededehe-masalaha:

Yesu meta Yaubada tanoubu ta yona kabahetubu hedehedena (Yowane 1:3,4),

iya mamoe natuna tanoubu yona ba'aya tauhaigabaeina (Yowane 1:29),

iya Yaubada Natuna yo Isalaela yodi wasawasa (Yowane 1:49),

iya waila maumaulina tauhaiyamana (Yowane 4:10, 7:37-38),

iya ba'aya taunuwatugabaedi (Yowane 8:11),

yo Yesu hededehe-masalaha se bado buka ta unai.

Yowane Yesu yona laulau gigigigibwalidi badodi haligigi-labui (7) ye hasilidi na udiyedi hinage ye hekatada Yesu iya kaiteya (Yowane 2:1—12:50). Hinage Yesu tamowai maiyanao yodi hedehedede ye kulidi na udiyedi Yesu kana kao mamohoina ye hededehe-masalaha kalidiwai (Yowane 3:1-21, 4:5-26, 14:6, yo hekadiyo).

Na peina 13 ye lau 21 udiyedi Yesu yona mauli mayadaina gehegehedi, yona boita yo tolo'uyo wasadi ye

hededegabaedi. Teina buka ta luwana ne unai hinage Yaluwa Tabuna ye hededehe sunuma na yona paisowa ye hededehe masalaha yona hekahekatao kalidiwai (Yowane 14:15-27, 16:4-15). Yowane hinage ye hekatada idohagina Yesu yona hekahekatao yodi ye tapwalolo (Yowane 17).

Wasa Namwanamwana kaniyona Yesu ye hededehe masalaha lausoi soi kesega unai, iya ede Yowane 3:16: “Yaubada tanoubu ye gadosisikaliliyei, ede natukeseke segana ye mosegaba ei. Unai kaiteya iya ye sunumaei, meta taba nige hekamkamna ye lobai, na mauli nige kana siga kabo ye hai.”

Buka ta tupwana lakilakidi

- Yesu hedebasaeina (Yowane 1:1-18)
- Yowane Babatizo wasana (Yowane 1:19-34)
- Yesu yona hekahekatao bagubagunadi ye kaisunuwaidi (Yowane 1:35-51)
- Yesu yona laulau gigigigibwalidi, siya kana kao se hemasalaha, yo ye bom ye hededehe masalaha'uyoi (Yowane 2:1—12:50)
- Yesu yona mauli mayadaina gehegehedi, iya se helauhetala yo se unuheboita (Yowane 13:1—19:42)
- Yesu ye mauli'uyo (Yowane 20:1—21:25)

Yaubada yona Hedehedede ye hemala tamowai

¹ Ginauli maudoidi huyahetubudi unai Yaubada yona Hedehedede wa ye miyamiya, yo Hedehedede wa Yaubada maiyana, yo Hedehedede wa ede Yaubada. ² Ginauli maudoidi huyahetubudi wa unai Hedehedede wa meta Yaubada maiyana.

³ Ginauli maudoidi Yaubada ye hetubudi wa iya maiyana se hetubudi, yo Hedehedede wa meta ginauli maudoidi tauhetubudi. ⁴ Iya mauli yona kabalaoma ede, na mauli ne ye hemala tamowai yodi mala. ⁵ Na mala

wa ye sina masigili unai, na masigili nige gonowana ye saedikwai.**

⁶Yaubada tamowai hesau ye hetamaliyama, hesana ede Yowane. ⁷Iya ye laoma meta mala wa tauhededehe-masalahana. Na yona hedehedede debanawai tamowai maudoidi bena se kawamamohoi. ⁸Iya nige mala wa, na ye laoma mala wa ye hededehe-masalaha. ⁹Na mala mamohoina kabo ye laoma tanoubu ta unai, na Yaubada kana kao mamohoina ye hededehe-masalaha tamowai maudoidi udiyedi.

¹⁰Iya Yaubada maiyana tanoubu se hetubu, yo ye miya tanoubu ta unai, na iyamo tanoubu ta tamowaidiyao nige se kitalobai. ¹¹Ye laoma yona tanoubu ye ginauli'usei wa unai, na iyamo yona tamowai wa nige se hailobai. ¹²Na kaiteyadi iya se hailobai yo hesana se sunumai, meta dudulai ye mosedi se hemala Yaubada natunao. ¹³Na nige tamowai yodi labalaba unai, o tamowai yodi gadosisi wai o maitawasola loheya yona nuwatu wai, na Yaubada yona hineli unai se hemala Yaubada natunao.

¹⁴Hedehedede wa ye hemala tamowai, na maiyamai ka miya. Yo kana kao saesaena mamohoina ka kitayako, iya ede Yaubada natukeseke-segana mo kana kao saesaena mamohoina. Natu ta meta tamana Yaubada unai ye laoma yo kalinawai kabinamwa yo mamohoina se mwayau.

¹⁵Yowane ma kalina lakilakina ye hededehe-masalaha ye wane, "Tamowaina ede teina lahinaidi ya hededehe-masalahayako wa, 'Iya ede dagelagu ne unai kabo ye laoma, iya meta ye saekalili na kabo yau, matawuwuna iya ye tububaguna.'" ¹⁶Iya kalinawai kabinamwa ye mwayau.

** **1:5:** Ye saedikwai: Hedehedede kalina Giliki unai ne kaniyonao labui. Bagubagunana ede ye saedikwai, na helabuina ede kabina ye kata. Unai buka hekadiyo se kulibui doha teina: na masigili iya nige kabina ye kata.

Na iya unai kita maudoida kabinamwa ta haidi na sola ta haihai'uyoidi. ¹⁷ Mose unai laugagayo wa se laoma, na Yesu Keliso unai kabinamwa yo mamohoina se laoma.

¹⁸ Sola nige tamowai hesau Yaubada ye kita, na natuke-sekesegana ye bom mo. Iya meta Yaubada, yo Tamana maiyana se kawakeha, yo iya Tamana ye hemasalahayako kalidawai.

Yowane Babatiso ye hedede meta iya nige Keliso

¹⁹ Dius tauwoyaidi Yelusalema unai taumiyamiya wa, taukaitalam yo Lewi tamowaidiyao se hetamalidi se lau Yowane unai na se henamaiyei iya meta kaiteya. Teina ta meta Yowane yona hededehemasalaha. ²⁰ Iya nige ye uhala na ye hededehemasalaha'uyoi ye wane, “Yau nige Keliso.”

²¹ Na se henamaiyei, “Ena kowa nige Keliso, meta kowa kaiteya? Kowa Eliya?”

Ede ye wane, “Yau nige.”

“Nuwana kowa peloweta ka nayanayai'usei wa?”**

Na ye wane, “Nige.”

²² Na kabo se wane, “Na kowa kaiteya? Yoma henamai ta buina ku leyama, na kabo ka uyo tauhetamaligai wa yodi ka hedehedede. Taba ku bom ku hededehemasalaha'uyoigo meta kowa kaiteya.”

²³ Ede Aisaiya peloweta yona hedehedede unai Yowane ye hededebui ye wane, “Yau tamowaina ede tauyogayoga balabala ne unai ya wane, ‘Guiyau yona keda kwa kabinonohai.’”

(Aisaiya 40:3)

** **1:21:** Peloweta ka nayanayai'usei wa: Yaubada yona hededehesunuma Dius tamowaidi kalidiwai meta yodi peloweta hesau doha Mose kabo ye laoma (Dutelonomi 18:18). Na Yesu yona huya unai peloweta ne sola se nayanayai.

²⁴ Kabo Paliseya tamowaidiyao hekadi se hetamalidima wa ²⁵ Yowane se henamaiyei se wane, “Ena kowa nige Keliso, nige Eliya, yo nige tenem peloweta ne, matawuwuna saha to ku hebahebabatiso?”

²⁶ Yowane ye wane, “Waila unai ya hebahebabatiso. Na tamowai hesau meta nige kabina kwa kata ye totolo luwamiu ne unai. ²⁷ Iya ede muligu ne unai kabo ye laoma, na yau nige ya namwakalili kabo gonowagu kana buti mainadi ya yailidi.”

²⁸ Teina laulau maudoidi ta se tubu Yowane yona kabahebabatiso Betaniya, Yolidani sagasagana hali tanakawasina unai.

Yaubada yona mamoe natuna ede Yesu

²⁹ Na mayadai hesauna unai Yowane Yesu ye kitalaei ye laolaoma hesabana ede ye wane, “Kwa kitalau, Yaubada yona mamoe natuna ye laolaoma. Iya tanoubu yona ba'aya tauhaigabaeina. ³⁰ Teina iya ede lahinaidi ya hedehededei wa ya wane, ‘Tamowai hesau yau dage-lagu unai kabo ye laoma meta ye saekalili na kabo yau, matawuwuna iya ye tububaguna.’ ³¹ Yau nige ya kitalobai meta iya Keliso. Na ya laoma ya hebabatisoigomiu waila unai meta bena iya ya hemasalaha Isalaela tamowaidiyao kalimiuwai.”

³² Kabo Yowane ye hededehemasalaha ye wane, “Yaluwa Tabuna ya kita doha bunebune galewa ne unai ye dobima na ye talu iya kewana ne unai. ³³ Iyamo iya meta nige ya kitalobai, na Yaubada ye hetamaligauma waila unai ya hebahebabatiso na ye hededelaoma kaliguwai ye wane, ‘Tamowai hesau kabo ku kita Yaluwa kabo ye dobima na kalinawai ye talu meta iya Yaluwa Tabuna unai kabo ye hebahebabatiso.’ ³⁴ Ya kitayako yo ya hemamohoiyei meta iya Yaubada natuna.”

Yesu yona hekahekatao bagubagunadi

³⁵ Mayadai hesauna unai Yowane maiyana hekahekatao labui se totolo Yowane yona kabahebahebabatiso magaina wa unai. ³⁶ Na Yowane ye kaikaikewalau Yesu ye kita ye laulau ede ye wane, “Kwa kita, tenem meta Yaubada yona mamoe natuna!”

³⁷ Yona hekahekatao labui wa yona hedehedede se lapui ede Yesu se hemuliwatani. ³⁸ Na Yesu ye kaikewabui ye kitadi se hemuhemuliwatani, ede ye henamaiyedi ye wane, “Saha kwa henuwa?”

Se hededelau unai se wane, “Labi, haedi ku miyamiya?” (Labi meta kalina Hebelu na kaniyona ede Taulauhekata.)

³⁹ Kabo ye hededelau udiyedi ye wane, “Kwa laoma na kabo kwa kita!”

Unai se lau yona kabamiya wa se kita. Na yodi huyalau ne meta meimeilahi mahanana 4 kiloki unai. Na tenem mayadaina ne unai iya maiyadi se miya.

⁴⁰ Simona Petelo kana kaha Andeleya, iya Yowane yona hekahekatao labui wa hesauna, na Yowane yona hedehedede wa ye lapui ede Yesu ye hemuliwatani. ⁴¹ Na kabo Andeleya ye lau kana kaha Simona ye lobai na yona ye hedehedede ye wane, “Mesaiya wa ka lobaiyako.” (Mesaiya Giliki kalinadi unai kaniyona ede Keliso.)^{**} ⁴² Ede ye woyaiyama Yesu unai.

Yesu ye kitalau iya unai na ye wane, “Kowa Simona, Yowane natuna. Kabo hesam se katai Kipasi.”^{**} (Na kalina Giliki unai se wane Petelo.)

Yesu Pilipo yo Natanaela ye yoganedi

^{**} **1:41:** Keliso yo Mesaiya kaniyodi kesega, iya ede, Yaubada yona kaisunuwa tamowaina yo yoda wasawasa (†Keliso). ^{**} **1:42:** Kipasi meta kalina Alamaiki, na kaniyona ede weku.

⁴³ Mayadai hesauna unai Yesu nuwana ye hineli bena kabo ye lau Galili. Na Pilipo ye lobai ede ye hededelau unai ye wane, “Ku laoma ku hemuliwatanigau.”

⁴⁴ Pilipo meta Betesaida unai ye miyamiya doha hinage Andeleya yo Petelo.

⁴⁵ Pilipo ye lau Natanaela ye lobai na yona ye hede-hedede ye wane, “Kulikuli tabuna unai Mose yo peloweta tamowai se hetahetala'usei wa ka lobaiyako. Hesana ede Yesu, Nasaleta tamowaina, iya Yosepa natuna.”

⁴⁶ Na Natanaela ye henamai ye wane, “Mamohoi Nasaleta? Ginauli saha namwanamwana kabo temenai ye laoma?” Pilipo ye wane, “Ku laoma na ku kita.”

⁴⁷ Huyana Yesu Natanaela ye kita ye laolaoma ede iya ye hededehemasalaha ye wane, “Teina tamowai ta meta Isalaela tamowaina mamohoina, iya nige gonowana tamowai hesau ye lupoi.”

⁴⁸ Kabo Natanaela ye henamai ye wane, “Idohagi na kabigu ku kata?”

Yesu ye hededebui ye wane, “Huyana kaiwa^{**} guni-nawai ku miyamiya meta ya kitagoko, na kabo Pilipo ye yoganeigo.”

⁴⁹ Ede Natanaela ye hededelau unai ye wane, “Taulauhekata, kowa Yaubada natuna, Isalaela yoma wasawasa.”

⁵⁰ Yesu ye wane, “Yom kawamamohoi ne matawuwuna ede ya hededelaowa kalimwai meta ya kitago kaiwa guninawai ku miyamiya. Na sola kabo ginauli saesaedi ku kitadi na kabo teina.” ⁵¹ Yesu yona hedehedede ye tubei ye wane, “Ya hededemamohoi kalimiuwai kabo galewa kwa

^{**} **1:48:** Kaiwa ta kalina dimdim unai se wane †fig kaiwana.

kita ye tasoke, na Yaubada yona anelu se dobidobima Tau Natuna unai yo se seuseuyo.”**

2

Yesu waila ye bui ye hemala waina

¹ Mayadai labui mulidiwai, teha Galili unai magai hesau hesana Kana unai tawasola kaikaigogona se ginauli. Yesu sinana meta iya menai, ² yo hinage Yesu maiyana hekahekatao se kaibwadaidi se laoma tawasola kaikaigogona ne unai. ³ Huyana waina ye gehe ede Yesu sinana ye hededelau iya unai ye wane, “Kadi waina wa ye gehe.”

⁴ Yesu ye hededebui ye wane, “Sinagu, idohagi to ku hededelaoma kaliguwai? Sola nige yogu huya ye lagema.”

⁵ Na sinana wa ye hededelau heyayai tauhaidi udiyedi ye wane, “Saha ye hedededi ne meta bena kwa ginauli-watanidi.”

⁶ Numa ne unai waila pakuna haligigi-kesega. Paku ne weku unai se tadidi, na hekadi gonowana waila 75 lita yo hekadi 115 lita unai se hemwayaudi. Na waila wa se hepaisowako Dius yodi kaidui yo yodi kaikai gogodiyao kaideulidi kabikabidi hesabadi.

⁷ Na Yesu ye hededelau heyayai tauhaidi wa udiyedi ye wane, “Paku ne waila unai kwa hemwayaudi”, ede se inihemwayaudi.

⁸ Kabo ye wane, “Kabo gagilina kwa yaihai na kwa bahelae kaikaigogo tauloinaena unai.”

Siya kabo se bahelae ⁹ na waila ye hemala waina wa ye numatonogi. Yodi kabayaina meta nige kabina ye kata, na yona heyayai tauhaidi mo se bom kabina se kata. Kabo

** **1:51:** Anelu se dobidobima yo se seuseuyo Genese 28:12 unai ta hasili meta Yaubada yona anelu se dobidobima Yakobo unai yo se seuseuyo. Na kaniyona ede, Yaubada yona hedehededehe sunuma kabo ye hemamohoyedi.

kaikaigogo tauloinaena wa tautawasola loheyana ye yoganeiyama ¹⁰ na ye hededelau unai ye wane, “Yoda kabikabi kabina ku katakalili, meta waina namwanamwana ta mosebagunai taumana udiyedi. Na huyana se numa se lau na nige gonowana ginauli hesau kamnana se lapulobai kabo waina maisana gabilina ta moseidi. Na idohagi to waina namwanamwakalilina ta ku hemulitayama?”

¹¹ Teina ta meta laulau gigigibwalina bagubagunakalilina teha Galili unai magai hesana Kana unai Yesu ye ginauli. Na teina laulau ta unai iya kana kao saesaena mamohoina ye hemasalaha, unai yona hekahekatao iya se sunumai.

Yesu Numa Tabuna unai taulokulokune ye henakudi

¹² Tawasola kaikaigogona mulinawai Yesu ma sinana, kana kahao yo yona hekahekatao wa se dobi Kapele-nauma, na menai se miya mayadai hisa mo. ¹³ Kabo Dius tamowaidiyao yodi Taukiuli Henuwaisinina huyana ye hanahanauma, ede Yesu ye sae Yelusalema. ¹⁴ Na Numa Tabuna bakubakuna unai tamowai hekadi ye lobaidi siya bulumakau, mamoe yo bunebune se lokulokuneidi, yo siya moni taulaulauhedudu meta hatahata kabatulidi udiyedi se tutuli. ¹⁵ Yesu kabo maina udiyedi wipi ye ginauli na kabo Numa Tabuna bakubakuna wa unai tamowai, bulumakau yo mamoe maudoidi wa ye henakuhepesadi. Moni taulaulauhedudu yodi moni ye kuyahe'uludi yo yodi hatahata ye buidi. ¹⁶ Na ye hededelau bunebune taulokulokunedi wa udiyedi ye wane, “Manuwa ta kwa bahehepesadi! Idohagi to tamagu yona Numa Tabuna ta kwa hai ye hemala kabalokulokune numana!”

¹⁷ Na kabo yona hekahekatao kulikuli tabuna beyabeyana se nuwatui doha ye wane, “Yom Numa Tabuna ya gadosisikaliliyei, na unai kabo se heyababagau.”

(Same 69:9)

¹⁸ Na Dius tauwoyaidi se hededelau Yesu unai se wane, “Laulau gigigigibwalina saha kabo ku ginauli kalimaiwai, na unai kabo kabina ka kata yom tanuwaga gigibwalina ta meta Yaubada unai ye laoma?”

¹⁹ Yesu ye hededebui ye wane, “Numa tabuna ta kwa lopagwaligwali, na mayadai haiyona unai kabo ya ginauli'uyoi.”

²⁰ Na kabo Dius tauwoyaidi wa se hededebui se wane, “Teina Numa Tabuna ta meta bolimai badona 46 unai se ginauli. Idohagi to bena mayadai haiyona unai kabo ku ginauli'uyoi?” ²¹ Na Numa Tabuna Yesu ye hetahetala'usei ta meta iya ye bom tauna. ²² Unai huyana Yesu ye boita na ye tolo'uyo meta yona hekahekatao saha ye hededediko wa se nuwatuidi, ede kulikuli tabuna yo Yesu yona hedehehede wa se kawamamohoyedi.

²³ Huyana Yesu iya Yelusalema unai Taukiuli Henuwaisinina hesabana na menai laulau gigigigibwalidi ye ginaulidi wa meta tamowai gwaudi se kitadi, ede iya hesana unai se sunuma.

²⁴ Na Yesu nige ye sunumaidi, matawuwuna tamowai maudoidi nuwadi kabidi ye katakalili. ²⁵ Tamowai yodi nuwanuwatu se hededehehemalahadi Yesu unai o nige, iyamo kadi kao kabidi ye katako.

3

Yesu Nikodemo ye hekata

¹ Yelusalema unai meta Paliseya tamowaina hesau, hesana ede Nikodemo, na iya hinage Sunedeli** bodana tamowaina hesau.

² Boniyai hesau unai ye lau Yesu kalinawai na ye wane, “Taulauhekata, kabim ka kata meta kowa taulauhekata

** 3:1: Sunedeli kaniyona meta GLOSSARY unai ku hasili (↑Sunedeli).

Yaubada unai ku laoma. Laulau gigigigibwalidi ku gin-aulidi wa nige tamowai hesau gonowana ye ginaulidi. Teina unai ye hemasalaha meta Yaubada iya maiyam.”

³ Yesu ye hededebui ye wane, “Ya hededemamohoi kalimwai, ena tamowai hesau nige labasi helabuina ye hai, meta nige gonowana Yaubada yona basileiya ye kita.”

⁴ Na Nikodemo ye hededelau Yesu unai ye wane, “Idohagi kabo tamowai tautaubadana ye luwu'uyo sinana bogana unai, na labasi helabuina ye hai?”

⁵ Yesu ye hededelau unai ye wane, “Ya hededemamohoi kalimwai, ena tamowai hesau nige labasi helabuina ye hai waila yo Yaluwa udiyedi, meta taba nige ye lusolalau Yaubada yona basileiya unai. ⁶ Tamowai wawayao se labasidi buluma unai meta buluma mo maulina unai se miya, na Yaluwa meta gonowana mauli nige kana siga ye mosei kalidiwai. ⁷ Kowa taba nige yogu hedehedede ta udiyedi ku siliyata doha wau ya wane, ‘Taba labasi helabuina kwa hai.’ ⁸ Yaumai** ye towama kabo yasasana mo ta lapui, na nige kabina ta kata haedi ye laolaoma o haedi kabo ye laulau. Unai gonogonowana doha siya Yaluwa unai labasi helabuina tauhaina ne.”

⁹ Nikodemo ye henamai'uyo ye wane, “Teina ta meta idohagi?”

¹⁰ Na Yesu ye wane, “Kowa meta Isalaela tamowaidiyao yodi laugagayo taulauhekataena, na idohagi to teina nuwanuwatu ta nige ku nuwatulobaidi? ¹¹ Ya hededemamohoi kalimwai: Saha kabidi ka kata meta ka hedehededeidi, yo saha ka kitadi meta ka hedehedemasalahadi kalimiuwai. Na iyamo yoma hedehedede ta nige kwa haidi. ¹² Tanoubu ginaulidi ya hedehededeidi kalimiuwai, na nige kwa kawamamohoiyegau; na idohagi kabo kwa

** **3:8:** Yaumai meta kalina Giliki unai kaniyona hesau hinage, iya ede yaluwa.

kawamamohoiyeigau taba galewa ginaulidi ya hedehe-edeidi? ¹³ Nige tamowai hesau ye sae galewa, na kesega mo galewa ne unai ye dobima, iya ede Tau Natuna. ¹⁴ Doha Mose mwata ye lausini balabalagaibu unai wa, ** meta gonogonowana doha tenem kabo Tau Natuna hinage se lausini, ¹⁵ na unai tausunumaena maudoidi kabo mauli nige kana siga se lobai. ¹⁶ Matawuwuna Yaubada tanoubu ye gadosisikaliliyei, ede natukesekesegana ye mosegabaei. Unai kaiteya iya ye sunumaei, meta taba nige hekamkamna ye lobai, na mauli nige kana siga kabo ye hai. ¹⁷ Yaubada natuna ye hetamaliyama nige bena tanoubu ta tamowaidi ye hekilainodi, na bena ye gilihaidi. ¹⁸ Ena kaiteya Yaubada natuna ye sunumaei, meta Yaubada taba nige ye hegilu. Na kaiteya nige ye sunumaei, meta Yaubada iya ye hegilunonohaiyako, matawuwuna Yaubada natukesekesegana hesanawai nige ye sunuma. ¹⁹ Yaubada yona hekasa nuwanuwatuna ede doha teina: Mala wa ye laomako tanoubu ta unai, na tamowai yodi laulau meta se yababakalili, unai masigili se henuwakaliliyei na kabo mala. ²⁰ Na kaiteyadi yodi laulau se yababa meta mala wa se subu, yo taba nige se laoma mala ne unai, matawuwuna nige se henuwa bena yodi ba'aya se hemasalahadi.

²¹ Na kaiteyadi yodi laulau se dudulai meta se laoma mala ne unai. Na kabo tamowai maudoidi se kitadi meta saha se ginaulidi ne Yaubada ye henuwadi.”

Yowane Babatiso Yesu ye hededehemasalaha

²² Na kabo Yesu maiyana hekahekatao Yelusalema se laugabae se lau Yudeya magaina hesau unai. Menai

** 3:14: Numela 21:4-9

se miya huyana ye katuloha, na Yesu ye hebahebabatiso. ²³ Na Yowane meta teha hesau unai hinage ye hebahebabatiso. Na iya Aenona unai Salim dedekanawai, matawuwuna temenai waila lakilakina yo tamowai se bado se laolaoma bena se babatiso. ²⁴ Tenem huyana ne unai Yowane sola nige se tole numatutugudu unai. ²⁵ Yowane yona hekahekatao yo Dius tamowaina hesau Dius yodi lauhe'a'a kabikabina debanaena se haikawayagala. ²⁶ Ede se laoma Yowane unai na se wane, “Taulauhekata, tamowai wa maiyam Yolidani hali tanakawasina unai na ku hededehemasalaha'usei wa meta hinage ye hebahebabatiso, na tamowai maudoidi se laulau iya kalinawai.”

²⁷ Yodi hedehedede wa unai Yowane ye hededebui ye wane, “Nige gonowana tamowai hesau paisowa ye haigaibui, na paisowa ye hai ne meta Yaubada ye mo-sei. ²⁸ Yogu hedehedede wa komiu kwa lapuidiko na gonowana kwa hemamohoiyedi doha ya wane, ‘Yau nige Kelisona ede, na yau meta Yaubada ye hetamalibagunaigauma.’

²⁹ Tautawasola waihiuna meta iya tautawasola loheyana yona. Na tautawasola loheyana tausaguina meta ye nayanaya yo ye lapulapui. Na huyana tautawasola loheyana kalinana ye lapui meta ye gwaualakalili. Tenem gwaualala ne meta yau yogu, matawuwuna tautawasola loheyana ede ye masalahako. ³⁰ Iya hesana meta bena ye saekalili, na yau hesagu bena ye dobi.

³¹ Iya galewa ne unai ye dobima wa meta tamowai maudoidi ye saedikwaidi. Na kaiteya tanoubu ta unai

ye tubuma** meta tanoubu ta yona, yo yona hedehe-
 ede doha tanoubu ta tamowaina. Na galewa ne unai
 taudobima wa meta tamowai maudoidi ye saedikwaidi.
³² Saha ye kitadi yo ye lapuidi wa ye hededehe-
 masalahadi. Na iyamo nige hesau ye lapulau yona hede-
 hedede wa udiyedi. ³³ Na kaiteyadi yona hedehe-
 dede wa se hai meta se hemamohoiyei ede Yaubada yona
 hedehe-dede wa ye mamohoi. ³⁴ Matawuwuna Yaubada
 Keliso ye hetamaliyama yo Yaluwa Tabuna unai iya ye
 hemwayaukaliliyei, ede Yaubada yona hedehe-dede ye
 hededehe-masalahadi. ³⁵ Tamana meta Natuna ye ga-
 dosisiyei, unai ginauli maudoidi ye tolegabaeidi iya ni-
 manawai. ³⁶ Na kaiteya iya Natuna ne ye kawamamo-
 hoiyei meta mauli nige kana siga ye hai, na kaiteya iya
 Natuna ne ye subu, taba nige mauli nige kana siga ye hai
 na Yaubada yona kouyalayala unai ye miya.”

4

Yesu maiyana Samaliya waihiuna se hedehe-dede

¹⁻³ Paliseya tamowaidi wasa se lapui meta Yesu iya yona
 hekahekatao se bado ye haidi yo ye hebabatisoidi, na kabo
 Yowane. Na iyamo mamohoina ede Yesu nige ye heba-
 hebabatiso, na yona hekahekatao mo se hebahebabatiso.
 Huyana Yesu wasa ye lapui meta Paliseya tamowaidiyao
 yona kabikabi wa kabina se kata, ede Yudeya ye lau-
 gabae na ye uyo Galili. ⁴ Na yona lau ne unai meta ye
 lau teha Samaliya unai ⁵ na ye lage Samaliya magaina
 lakilakina hesana Saeka unai. Na menai tano gagilina
 hesau beyabeyana Yakobo ye mosei natuna Yosepa unai.

** **3:31:** Na kaiteya tanoubu ta unai ye tubuma: Tausonosonoga hekadi
 yodi nuwatu meta teina hedehe-dede ta iya Yowane Babatiso hedehe-dedenena.
 Na hekadi yodi nuwatu meta hedehe-dede ne ye lau tanoubu tamowaidi
 maudoidi hedehe-dedededi.

⁶ Na temenai meta Yakobo kana wailakeli. Na Yesu yona taihile wa unai kamnana ye yababa ede ye tuli na ye kaiyawasi wailakeli wa dedekanawai. Na mahanana wa meta mayamayadailaki yona tupwa unai. ⁷⁻⁸ Na yona hekahekatao se lauko magailaki wa unai bena kadi kai se hemaisa.

Na kabo Samaliya waihiuna hesau ye laoma bena waila ye yai, na Yesu ye hededelau unai ye wane, “Waihiu, taba gonowana waila ku haiyama ya numa?” ⁹ Kabo Samaliya waihiuna wa ye hededelau unai ye wane, “Kowa Dius tamowaina, na yau meta Samaliya waihiuna, na idohagi to ku kaibwadaigau bena waila ya leyawa ku numa?” Yona henamai wa kaniyona ede Dius tamowaidiyao nige gonowana Samaliya tamowaidi maidadiyao se hebodake-sega.

¹⁰ Kabo Yesu ye hededebui ye wane, “Ena taba Yaubada yona kainauya kabina ku kata yo taukaibwadawaila kalimwai ta ku kitalobai, kabo gonowana ku kaibwadaei na waila maumaulina ye leyawa.”

¹¹ Na waihiu wa ye wane, “Taubada, nige kam waila kabayaiyaina, na wailakeli ne duhana meta ye dobikalili. Na haedi kabo waila maumaulina ta ku hai? ¹² Bena kowa ku saekalili na kabo tamamai Yakobo? Iya wailakeli ta tauleyamana ede. Na iya yo natunao yo yona suisui maudoidi hinage unai se numanuma.”

¹³ Na Yesu ye hededelau unai ye wane, “Kaiteya teina waila ta ye numa, meta kabo gonowana ye gadomagu'uyo.

¹⁴ Na kaiteya waila ya mosei ne ye numa, meta taba nige gonowana ye gadomagu'uyo. Waila ya mosei ne kabo ye hemala bonobonowasi kalinawai na ye miya ye lau yo mauli nige kana siga ye mosei.”

¹⁵ Kabo waihiu wa ye hededelau unai ye wane, “Taubada, waila ta ku leyama, to taba nige ya gado-

magu'uyo yo hinage taba nige ya uyoma inai waila ya yaiyai.”

¹⁶ Yesu ye wane, “Ku lau mwanem ku woihai na kwa laoma inai.”

¹⁷ Waihiu wa ye hededebui ye wane, “Yau nige mwanegu.” Kabotaki Yesu ye wane, “Ku hedededudulai ede ku wane, ‘Yau nige mwanegu.’” ¹⁸ Mamohoi, yom hedehedede ne ye dudulai. Na iyamo kowa mwanemwao haligigi ku haidiko, na loheya maiyam ne meta iya nige mwanem.”

¹⁹ Kabo Waihiu wa ye hededelau unai ye wane, “Taubada, ya nuwatulobai meta kowa peloweta. ²⁰ Kama mumugao teina kuduli ta unai Yaubada se tabataba'ohui, na komiu Dius tamowaidi kwa wane, ‘Kabataba'ohu mamohoina ede Yelusalema unai.’” ²¹ Yesu ye hededelau waihiu wa unai ye wane, “Waihiu, saha ya hedehededeidi ta taba ku kawamamohoiyedi. Huyana kabo ye laolaoma meta taba nige Tamamai kwa taba'ohui teina kuduli ta unai o Yelusalema unai. ²² Na komiu Samaliya tamowaidiyao kaiteya kwa taba'ohui ne meta nige kabina kwa kata, na kai Tamamai kabina ka kata na ka taba'ohui, matawuwuna ede kabihemauli meta kai Dius kalimaiwai ye laoma. ²³ Huyana sola ye laolaoma yo iya ede ye laomako na tautaba'ohu mamohoidi kabo Tamamai se taba'ohui yaluwa yo hedehededemamohoi udiyedi, ** matawuwuna tautaba'ohu doha tenem meta Tamamai iya ye henuwa'useidi ede. ²⁴ Yaubada meta iya yaluwa, unai tautaba'ohuina bena yaluwa yo hedehededemamohoi udiyedi se taba'ohui.”

** **4:23:** Se taba'ohui yaluwa yo hedehededemamohoi udiyedi: Hedehede ta kaniyona ede tautaba'ohu mamohoidi bena Yaluwa Tabuna ye hemwayaudi yo Yesu se sunumai, na kabo Yaubada se taba'ohui.

²⁵ Na waihiu wa ye wane, “Kabina ya kata meta Mesaiya kabo ye laoma. Hinage hesana se hedede ede Keliso. Na huyana ye laoma meta ginauli maudoidi kabo ye hededehehemalahadi kalidawai.” ²⁶ Na kabo Yesu ye hededehehemalahai'uyoi ye wane, “Yau ya hedehededelaowa ta meta yau Kelisona ede.”

Yesu yona hekahekatao se uyoma

²⁷ Na huyana yona hekahekatao wa se uyoma meta se kita waihiu hesau maiyana se hedehedede, ede se siliyata^{**}. Na nige hesau bena ye henamaiyei ye wane, “Saha ku henuwawaihiu ne unai?” o, “Idohagi to waihiu ne maiyam kwa hedehedede?”

²⁸ Kabo waihiu wa kana waila pakuna wa ye laugabaei na ye uyo magailaki wa unai, na tamowai maudoidi yodi ye hedehedede ²⁹ ye wane, “Kwa laoma ta lau tamowai hesau kwa kita. Ginauli maudoidi ya ginaulidiko wa meta ye hededehehemalahadi. Nuwana iya Keliso?” ³⁰ Na kabo tamowai gwaudi magailaki wa unai se laoma na se lau Yesu hesabana.

³¹ Waihiu wa ye lauko, na kabo Yesu yona hekahekatao wa se hededelau unai se wane, “Taulauhekata, taba kai hesau ku kai.” ³² Na ye hededelau udiyedi ye wane, “Yau kagu kai meta komiu nige kabina kwa kata.”

³³ Unai se bom se henahenamai'uyoidi se wane, “Nuwana tamowai hesau kai ye moseiyako ye kai.”

³⁴ Yesu ye wane, “Kagu kai ede bena tauhetamaligauma yona nuwatu ya ginauliwatanidi na yona paisowa ya ginaulihegededi. ³⁵ Yomi hedehedede hesau meta doha teina kwa wane, ‘Nawalai hasi mo na kabo witi huyabolina ye lage.’ Yau ya hededelaowa ya wane, kwa kaikewalau koya

^{**} **4:27:** Se siliyata matawuwuna Dius yodi kabikabi unai yodi taulauhekata nige gonowana waihiu nige kabina se kata maiyana se hedehedede.

ne udiyedi! Witi ye sunako ye posiposi, na huyabolina ede ye lageko.** ³⁶ Na witi tautanogogoina kabo yona paisowa maisana ye hai yo witi ye tanogogoi. Witi ne meta siya ede tamowai se laoma mauli nige kana siga se hai. Unai bena witi tumana tauhesuluna** yo witi tautanogogoina kabo se gwauyalakesega. ³⁷ Teina unai hedehedede ta, ‘Hesau ye hesulu na hesau ye tanogogoi’ meta mamohoi. ³⁸ Ya hetamaligomiu bena kwa lau witi nige kwa hesuludi wa kwa tanogogoidi. Tamowai hekadiyo paisowa lakilakina se ginauliyako, na komiu kabo yodi paisowa wa yona namwanamwa kwa hai.”

Samaliya tamowaidi gwaudi Yesu se kawamamohoiyei

³⁹ Samaliya tamowaidi gwaudi magai lakilakina unai taumiya wa Yesu se sunumaei matawuwuna waihiu wa yona hedehedede se lapui ye wane, “Ginauli maudoidi ya ginaulidiko wa meta ye hededehemasalahadi kaliguwai.” ⁴⁰ Se laoma Yesu unai na se kaibwadai taba menai sola maiyadi se miya, ede ye miya mayadai labui. ⁴¹ Na Yesu yona hedehedede debanawai ede tamowai hekadi'uyo se laoma se hemala tausunumaena.

⁴² Na se hededelau waihiu wa unai se wane, “Huya bagubagunana unai meta yom hedehedede wa debanawai ka sunuma. Na mahana ta unai meta kai ka bom yona hedehedede ta ka lapuidi, unai kabina ka kata meta kita tanoubu tamowaidi tauhemaulida mamohoina ede iya.”

Yesu gabemani yodi tamowai lakilakina natuna ye henamwanamwa

** **4:35:** Witi huyabolina ede ye lageko: Teina hedehedede ta meta palabole, na kaniyona ede Yesu yona hekahekatao bena se kitalau tamowai udiyedi. Tamowai ne se nonoha na Yaubada wasana se lapui yo se kawamamohoiyei. ** **4:36:** Witi tumana tauhesuluna: Dius yodi kabikabi unai witi tumana nige se kumakumaidi, na se hesuhesulu koya unai.

⁴³ Mayadai labui wa mulidiwai Yesu ye dalahai ye sae Galili. ⁴⁴ Na Yesu ye hededehemasalahayako meta peloweta yona magai tamowaidiyao iya nige gonowana se hekasisiyei, na iyamo ye sae Galili. ⁴⁵ Huyana ye lage Galili, meta Galili tamowaidi iya se hailobai, matawuwuna ede Taukiuli Henuwaisinina mayadaidi wa udiyedi siya Yelusalema unai na saha ye ginaulidi wa maudoidi se kitadiko.

⁴⁶ Kabo Yesu ye uyo magai gabilina hesana Kana, Galili tehana unai. Magai ta unai meta lahinaidi waila ye bui ye hemala waina. Kana dedekanawai meta magai hesau hesana Kapelenauma, na temenai gabemani yodi tamowai lakilakina hesau, na natuna loheya meta ye kasiyebwakalili. ⁴⁷ Na huyana tamowai wa Yesu wasana ye lapui meta Yudeya unai ye saemako Galili, ede ye lau unai na ye kaibwadai bena taba ye laoma Kapelenauma na natuna ne ye henamwanamwa. Wawaya ne meta boita ye hanahanawui.

⁴⁸ Yesu ye hededelau unai ye wane, “Idohagi, kowa yo tamowai maudoidi, ena nige hekihekinoi yo laulau gigigigibwalidi kwa kitadi meta nige gonowana kwa kawamamohoi!”

⁴⁹ Na gabemani yodi tamowai lakilakina wa Yesu ye kaikaibwadai ye wane, “Guiyau, ku laoma ta lau, madai natugu ne ye boita.”

⁵⁰ Na Yesu ye hededelau unai ye wane, “Ku uyo yom magai. Natum ne kabo ye namwanamwa.”

Tamowai wa Yesu yona hedehedede ye sunumaei ede ye uyo. ⁵¹ Sola ma laulauna na yona heyayai tauhaidi hekadi se laoma ede yona se hedehedede meta natuna loheya wa ye namwanamwako. ⁵² Na ye henamaiyedi ye wane, “Mahana saha unai ye namwanamwa?” Na se wane, “Lahi

meimeilahi mahanana 1 kiloki unai taugwagwama wa ye laugabaei.”

⁵³ Kabo loheya wa tamana wa nuwana ne unai ye sae meta tenem mahanana ne unai Yesu ye wane, “Natum ne kabo ye namwanamwa.” Ede tamowai wa yo yona numa tamowaidi maudoidi Yesu se sunumaei.

⁵⁴ Huyana Yesu Yudeya ye laugabae na ye uyoma Galili, meta teina ta yona laulau gigigibwalina helabuina ede.

5

Waila kipuna dedekanawai Yesu taukasikasiyebwa hesau ye henamwanamwa

¹ Mayadai hisa mulidiwai kabo Yesu ye sae Yelusalema Dius yodi kaikaigogo hesau hesabana. ² Na Yelusalema unai meta waila kipuna hesau keda hesau hesana Mamoe Kedana dedekanawai. Kipuna wa hesana kalina Ala-maiki unai se katai Beteseta. Na kabalaulauna numadi haligigi meta waila kipuna wa se tauhetakikili.** ^{3a} Temenai meta taukasikasiyebwa doha taumatag-ibugibu, kae yabayababadi yo taubunibuni bodadi se kenokeno ^{3b} [na waila hekahekasina ne se nayanayai. ⁴ Matawuwuna huya hekadi anelu hesau ye dobi kabo waila kipuna ne ye hekasihetakikili, na ena taukasiyebwa hesau ye gayodobibaguna waila hekahekasina ne unai kabo ye namwanamwa.]** ⁵ Temenai tamowai hesau ye kasiyebwa bolimaina badona 38. ⁶ Yesu taukasiyebwa wa ye kita ye kenokeno na ye nuwatulobai meta ye kasiyebwa

** **5:2:** Kabalaulauna numadi haligigi: Kipu wa meta teha labui, na kabalaulauna numana hesau meta duwaduwalidiyena, na numana hasi kipu labui wa dedekadi hasi wa udiyedi. ** **5:4:** Lausoisoi 3b yo 4 kulikuli beyabeyadi hisahisadi mo udiyedi ta hasilidi, na kulikuli beyabeyakalilidi udiyedi meta nige se kulidi.

huyalohaloha, ede ye henamaiyei ye wane, “Kowa ku henuwa bena ku namwanamwa?”

⁷ Na tamowai wa ye wane, “Taubada, huyana anelu waila ne ye hekasihetakikili na ya kaipate bena ya gayodobi meta tamowai hesau ye gayodobibagunako, matawuwuna ede nige tausaguigau hesau.”

⁸ Na Yesu ye hededelau unai ye wane, “Ku tolo yom lauweste ne ku bahei na ku lau.” ⁹ Tenem mahana ne unai tamowai wa ye namwanamwa, na yona lauweste wa ye noku ye bahei na ye lau.

Na teina laulau gigigibwalina ta mayadai Sabati unai ye tubu. ¹⁰ Ede Dius tauwoyaidi hekadi se hededelau taunamwanamwa wa unai se wane, “Teina mayadai ta meta Sabati, na laugagayo ye hedede meta tabu yom lauweste ku bahei na ku taitaihile'usi.”

¹¹ Na tamowai wa ye hededebui ye wane, “Tauhenamwanamwagau ye hededelaoma kaliguwai ye wane, ‘Yom lauweste ne ku bahei na ku lau.’ ”

¹² Unai se henamaiyei se wane, “Kaiteya ye hedede bena ku bahei na ku lau?”

¹³ Taunamwanamwa wa nige kabina ye kata, matawuwuna ede temenai boda wa luwadiyena Yesu ye luwukwadaleleko.

¹⁴ Na muliyena Yesu iya ye lobai Numa Tabuna unai, ede ye hededelau unai ye wane, “Kowa ku namwanamwako, na tabu yababa ku ginauli'uyoi, madai yababalakilaki kabo ku hekalo.” ¹⁵ Tamowai wa Yesu ye laugabaei na ye lau Dius tauwoyaidi wa yodi ye hedehedede meta tauhenamwanamwana wa Yesu.

Yaubada Natuna mauli ye leyama

¹⁶ Mayadai Sabati udiyedi Yesu laulau gigigibwalidi wa ye ginaginaulidi, unai Dius tauwoyaidi se hetubu se hewaiunu. ¹⁷ Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane,

“Tamagu meta mayadai badobado ye paipaisowa ye laoma ee teina, unai yau hinage bena ya paipaisowa.” ¹⁸ Unai Dius tauwoyaidi wa se kaipatebayaokalili bena se koi-hemwaloi, matawuwuna ede mayadai Sabati laugagayona ye utu'utusi, yo hinage ye hedede meta tamana ede Yaubada. Na teina hedehedede ta unai ye hemasalaha meta maiyana Yaubada gonogonowadi.

¹⁹ Ede Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ya hededemamohoi kalimiuwai: Natu nige gonowana saha ye bom ye ginauli, na saha Tamana ye ginauli ye kita kabo ye ginauliwatani. Matawuwuna Tamana ginauli saha ye ginauli, Natuna hinage kabo ye ginauliwatani. ²⁰ Tamana iya Natuna ye gadosisiyei, unai ginauli maudoidi ye ginaulidi meta ye hekita. Mamohoi, Tamana ginauli saesaekalilidi kabo ye hemasalahadi Natuna unai, na kabo teina saha ye ginaulidi ta. Unai kabo kwa noko. ²¹ Tamana tauboiboita ye hetolo'uyoidi yo mauli ye mosedi, gonogonowana hinage Natuna mauli ye mosedi kaiteyadi ye henuwadi ne udiyedi. ²² Tamana nige hekasa hesau ye ginauli, na kitahekasa maudoina ye moseiyako Natuna unai, ²³ matawuwuna ye henuwa bena tamowai maudoidi Natuna se hekasisiyei doha hinage Tamana se hekasisiyei. Kaiteya Natuna nige ye hekasisiyei meta hinage Tamana nige ye hekasisiyei, na iya natuna ta tauhetamaliyamana.

²⁴ Ya hededemamohoi kalimiuwai: Kaiteya yogu hede-hedede ta ye lapuidi yo tauhetamaligau ye sunumaei, iya meta mauli nige kana siga ye hai, yo Yaubada yona hekasa taba nige ye hekalo. Na boita yona tupwa ye laugabaeyako na mauli nige kana siga kabo ye lobai. ²⁵ Ya hededemamohoi kalimiuwai: Huyana sola ye laolaoma yo iya ede ye

laomako kabo tauboiboita** Yaubada Natuna kalinana se lapui. Na kalinana taulapuina ne kabo se mauli. ²⁶ Tamana iya mauli wuwuna ede, na mauli wa ye mosehekawayako Natuna unai, ede iya hinage ye hemala mauli wuwuna. ²⁷ Yo hinage gigibwali ye mosehekawayako iya unai kabo kitahekasa ye ginauli, matawuwuna iya meta Tau Natuna.

²⁸ Teina unai tabu kwa noko. Huyana ye laolaoma kabo bwayabwaya udiyedi taukenokeno maudoidi Yaubada Natuna kalinana se lapui ²⁹ na se pesahaima. Na laulau namwanamwadi tauginaulidi kabo se tolo'uyo na se mauli. Na laulau yabayababadi tauginaulidi kabo hinage se tolo'uyo, na se lau kamkamna nige kana siga unai.

³⁰ Yau nige gonowana ya bom saha hesau ya ginauli-gaibui. Na saha ya lapui, kabo unai ya hekasa. Na yogu hekasa ne meta ye dudulai, matawuwuna nige yau yogu nuwatu, na tauhetamaligau yona nuwatu ya lauwatani.”

Yesu hededehemasalahana hedehedededi

³¹ “Ena taba ya bom ya hededehemasalaha'uyoigau, meta yogu hededehemasalaha ne nige kaniyona. ³² Na Tamagu, iya hinage tauhededehemasalahagau ede, na kabina ya kata meta yona hedehedede ne mamohoidi.

³³ Komiu tamowai hekadi kwa hetamalidi se lau Yowane unai bena se henamaiyei. Na yau kagu kao mamohoina ye hededehemasalaha kalidiwai. ³⁴ Tamowai yodi hededehehemasalaha nige ya henuwadi, iyamo Yowane yona hedehededehemasalaha wa ya hededededi kalimiuwai, bena udiyedi kabo mauli kwa lobai. ³⁵ Yowane kana kao meta doha lampa ye kalakalasi, na komiu dawayana ne unai bena kwa gwayuala huyakubwakubwa mo.

** **5:25:** Tauboiboita: Tausonoga yodi nuwatu meta teina hedehedede ta kaniyona ede, Yaluwa yona teha unai tauboita. Siya nige Yaubada yona tamowai, matawuwuna ede nige Yesu se sunumai, unai nige Yaluwa Tabuna se hai yo mauli nige kana siga nige kalidiwai.

³⁶ Na kabahemasalahagau hesauna kaliguwai, iya meta ye saekalili na kabo Yowane yona hedehedede wa, iya ede yogu paisowa Tamagu ye ledima bena mauidoi ya ginaulidi. Kabo yogu paisowa ne se hemamohoiyeigau meta Tamagu ede tauhetamaligau. ³⁷ Yo hinage Tamagu tauhetamaligau meta ye hemamohoiyeigauko. Na komiu nige gonowana kalinana kwa lapui yo kana kao kwa kita, ³⁸ yo yona hedehedede nige se miya nuwamiu ne udiyedi, matawuwuna ede yau Yaubada ye hetamali'useigau wa nige kwa sunumaeigau. ³⁹ Na komiu meta kulikuli tabuna kwa hasilinamwanamwakaliliyei, matawuwuna yomi nuwatu ede unai kabo maui nige kana siga kwa lobai. Mamohoi, kulikuli tabuna wa hinage ye hedehemasalahagau. ⁴⁰ Na iyamo nige kwa henuwa bena taba kwa laoma kaliguwai na maui kwa hai.

⁴¹ Yau tamowai yodi hedebasae meta nige ya henuwadi. ⁴² Na kabimiu ya kata meta Yaubada gadosisina** kalimi-uwai nigele. ⁴³ Yau Tamagu hesanawai ya laoma, na iyamo nige kwa lapulaoma kaliguwai. Na nuwana taba tamowai hesau ye bom hesanawai ye laoma, kabo kwa lapulau unai. ⁴⁴ Maidamiu kwa hedehedebasae'uyoigomiu, na Yaubada, iya ye bom Yaubada, yona kitahenamwa meta nige kwa henuwa. Idohagi na kabo kwa sunumaeigau?

⁴⁵ Tabu yomi nuwatu bena Tamagu matanawai kabo ya tolo na ya hegilugomiu. Tauhegilugomiu ede Mose, na komiu yomi nuwatu ede bena iya unai kabo sagu kwa lobai. ⁴⁶ Ena taba Mose kwa kawamamohoiyei, yau hinage bena kwa kawamamohoiyegau. Matawuwuna wasagu wa Mose ye kuliyako. ⁴⁷ Na ena saha ye kuli wa

** **5:42:** Yaubada gadosisina: Teina hedehedede ta kalina Giliki unai meta kaniyona labui. Bagubagunana ede lausoi unai ka kuliyako, Yaubada gadosisina, na helabuina ede Yaubada yona gadosisi.

nige kwa kawamamohoiyei, meta idohagi kabo yau kwa kawamamohoiyegau?”

6

Yesu tamowai 5,000 ye hekaidi

(Mataiyo 14:13-21, Maleko 6:32-44, Luka 9:10-17)

¹ Mayadai hisa se laoko mulidiwai Yesu ye gelu waga hesau unai na Galili Gabwana unai ye kawasi ye lau hali tanakawasina unai. (Na teina waila ta hesana hesau ede Tibeliya Gabwana). ² Na yona kabalau maudoidi ne udiyedi meta bodalakilaki se hemuhemuliwatani, matawuwuna ede laulau gigigigibwalidi ye ginaulidi taukasikasiyebwa udiyedi wa se kitadiko. ³ Kabo Yesu ye sae kuduli hesau unai, na temenai yona hekahekatao maiyanao se tuli. ⁴ Na Dius yodi Taukiuli Henuwaisinina huyana meta ye hanahanaumako.

⁵ Na Yesu ye kaikewalau meta bodalakilaki ye kitadi se laolaoma hesabana, ede Pilipo ye henamaiyei ye wane, “Haedi kabo pwalawa ta hemaisa na boda ne ta hekaidi?”

⁶ Na yona henamai ta unai meta bena Pilipo ye laukita, na kabina ye katako meta saha kabo ye ginauli.

⁷ Pilipo ye hededebui ye wane, “Taba moni lakina denali 200^{**} unai pwalawa ta hemaisa, meta nige gonowana kabo tamowai kesega kesega kana teha gagilina mo ye hai.”

⁸ Na kabo yona hekahekatao wa hesauna hesana An-deleya, Simona Petelo kana kaha wa, ye hededelau Yesu unai ⁹ ye wane, “Wawaya loheya hesau inai, na pwalawa haligigi yo yama gagilidi labui ede kalinawai. Na idohagi udiyedi kabo bodalakilaki ta ta hekaidi?”

** 6:7: Denali 200 meta taupaisowa mayadai badodi 200 ye paisowa maisana. Denali kulihemasalahana kabo GLOSSARY unai ku hasili (†Moni).

¹⁰ Menai meta lagaulakilaki ye kini na kabatulidi se namwakalili, ede Yesu ye wane, “Kwa hededelau tamowai ne udiyedi na se tulidobi lagau ne unai.” Na tautuli ne bodana wa luwadi ne unai meta loheloheyao badodi ede 5,000. ¹¹ Kabo Yesu pwalawa wa ye haidi na ye lautoki Yaubada unai, na ye soiyeidi taututuli wa udiyedi. Yo hinage yama wa ye haidi na ye soiyeidi. Na yodi nowonowoiyena kadi pwalawa yo yama se haidi, na maudoidi wa kabo kai lakilakina se kai.

¹² Se kaikai ye lau ee kadi siga bogadi wa se sese. Kabo Yesu ye hededelau yona hekahekatao wa udiyedi ye wane, “Kaitole maudoina ne kwa tanogogoi, na tabu kwa gabagabagaibuidi.” ¹³ Unai pwalawa haligigi wa taukaidi wa udiyedi kaitole maudoina se tanogogoi, ede bosa badona saudoudoi-labui se hemwayaudi. ¹⁴ Na laulau gigigigibwalina Yesu ye ginauli tamowai wa se kita ede se wane, “Mamohoi, peloweta ta nayanaya'usei bena kabo ye laoma tanoubu ta unai wa** iya ede teina.”

¹⁵ Yesu ye nuwatulobai meta kabo se muyowui bena se hetolo yodi wasawasa, unai ye laugabaedi na ye bom ye sae kuduli wa tehana hesau unai.

Yesu ye laulau Galili Gabwana kewana unai

¹⁶ Ye meimeilahi ede yona hekahekatao se dobi Galili Gabwana unai, ¹⁷ na waga hesau unai se gelu bena se kawasilau Kapelenauma. Ye masigiliko, na Yesu sola nige ye laoma udiyedi. ¹⁸ Yaumai lakilakina ede ye towatowa, unai gabwa wa ye wowoli. ¹⁹ Na se yale se lau keda lohana doha maela haiyona o hasi, na kabo Yesu se kita Gabwa wa kewana unai ye laolaoma waga wa hesabana. Ede se matausikalili. ²⁰ Na ye hededelau udiyedi ye wane, “Tabu kwa matamatausi. Yau Yesu.” ²¹ Unai se henuwa bena

** 6:14: Dutelonomi 18:15

taba ye gelu waga wa unai, na nige bayaona na waga wa ye dunasae yodi kabalau magaina wa unai.

Yesu iya ede mauli pwalawana

²² Mala ye tom ede boda se laugabae'useidi Galili Gabwana hali tanakawasina ne unai wa se nuwatulobai meta meimeilahi wa unai waga kesega mo se kita menai, na Yesu yona hekahekatao se bom mo waga wa unai se gelu se lau, na Yesu nige maiyadi. ²³ Kabo waga hekadi Tibeliya unai se laoma na se dunasae Guiyau yona lautoki kabaginalina yo boda pwalawa yodi kabakaina magaina wa dedekanawai. ²⁴ Na huyana boda wa se nuwatulobai meta Yesu maiyanao hekahekatao wa nige menai, ede waga wa udiyedi se gelu na se lau Kapelenauma Yesu se wasenei.

²⁵ Na Gabwa hali tanakawasina wa unai se lobai ede se henamaiyei se wane, “Taulauhekata, kaiuyana ku laoma?”

²⁶ Yodi henamai wa Yesu ye bui ye wane, “Ya hedemamohoi kalimiuwai: Kwa wasewaseneigau ta meta nige laulau gigigigibwalidi kwa kitadi wa debadiwai, na pwalawa kwa kaidi na bogamiu se sese wa debadiwai.

²⁷ Tabu kwa paisowa kai kwasapwasana mo hesabana, na bena hinage kwa paisowa kai miyatahitahina hesabana. Iya kabo mauli nige kana siga ye leyawa. Teina kai ta kabo Tau Natuna ye leyawa, matawuwuna Tamana Yaubada gigibwali ye moseyako kabo gonowana kai ta ye leyawa.”

²⁸ Na kabo se henamaiyei se wane, “Idohagi na kabo Yaubada yona paisowa ka ginauli?”

²⁹ Yesu ye hededebui ye wane, “Yaubada saha ye henuwagomiu bena kwa ginauli ede teina: Yona lauheta-mali tamowaina ne kwa sunumaei.”

³⁰ Na se henamai'uyo se wane, “laulau gigigigibwalina saha ku ginauli ka kita na unai kabo ka kawamamohoyego? Saha kabo ku ginauli? ³¹ Kama kulutubuwo

meta balabala wa unai 'mana'^{**} se kai doha kulikuli tabuna unai se kuliyo se wane, 'Iya'^{**} meta galewa pwalawana ye moseidi se kai.'" (Same 78:24)

³² Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, "Ya hedede-mamohoi kalimiuwai: Galewa pwalawana meta Mose'^{**} iya nige ye leyawa, na Tamagu iya galewa pwalawana mamohoina tauleyawana ede.

³³ Kaiteya galewa ne unai ye dobima na mauli ye mosei tanoubu ta udiyedi, iya meta pwalawa Yaubada unai ye laoma."

³⁴ Kabo se wane, "Taubada, pwalawa ta bena huya badobado kamai ku haihaiyama."

³⁵ Ede Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, "Yau mauli pwalawana ede. Na kaiteya ye laoma kaliguwai meta taba nige ye hasali, yo kaiteya ye sunuma kaliguwai taba nige gadona ye magu. ³⁶ Na ya hededeyako kalimiuwai meta laulau gigigibwalidi ya ginaulidi wa kwa kitadiko, na iyamo nige kwa kawamamohoiyegau. ³⁷ Na kaiteyadi tamagu ye ledima, siya kabo se laoma kaliguwai. Na taulaoma kaliguwai ne, meta taba nige ya subudi. ³⁸ Matawuwuna yau galewa ne unai ya dobima, meta nige bena yau yogu nuwatu ya ginauli, na Tamagu tauhetamaligau yona nuwatu mo bena ya ginaulidi. ³⁹ Na tauhetamaligau yona nuwatu ede teina: Kaiteyadi ye ledima kaliguwai, meta tabu hesauna ya hetaukwadalele, na hekasa mayadaina unai maudoidi kabo boita unai ya hetolo'uyoidi. ⁴⁰ Na

^{**} **6:31:** Mana meta kai Yaubada ye mosemose Isalaela tamowaidi udiyedi huyana balabalagaibu unai se miya (†Mana). ^{**} **6:31:** Iya meta Mose, matawuwuna Dios tamowaidi yodi nuwatu meta Mose balabala unai mana ye moseidi kadi kulutubuwo udiyedi, doha lausoi 32 unai ta hasili.

^{**} **6:32:** Mose meta Isalaela tamowaidi se kitalau unai matawuwuna ye woyaidi na Aikupito se wasabugabaei. Na Yesu ye hedede bena tabu Mose se kitahesaeikaliliyei, na bena se kitalau Mose kana tanuwaga unai, iya ede Yaubada.

Tamagu yona nuwatu ede bena siya kaiteyadi taukitalau Natuna unai yo se sunumaei, meta mauli nige kana siga kabo se lobai, yo hekasa mayadaina unai kabo ya hetolo'uyoidi.”

⁴¹ Teina unai Dius tamowaidi hekadi se hetalapili, matawuwuna Yesu ye wane, “Yau pwalawa mamohoina ede galewa ne unai ya dobima.” ⁴² Ede se wane, “Teina tamowai ta iya meta Yesu, Yosepa natuna, tamana yo sinana meta kabidi ta kata. Na idohagi to ye wane, ‘Yau galewa ne unai ya dobima?’”

⁴³ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Saha ya hedededi ta udiyedi tabu kwa hetahetalapili. ⁴⁴ Taba nige tamowai hesau ye laomagaibu kaliguwai, na Tamagu tauhetamaligau kabo ye laeyama kaliguwai, na huyagehena ne unai kabo ya hetolo'uyoi. ⁴⁵ Doha peloweta hesau ye kuliyako ye wane, ‘Yaubada kabo tamowai maudoidi ye hekatadi.’

(*Aisaiya 54:13*). Na kaiteyadi se lapulau Tamagu unai yo se nuwatuwatani, kabo se laoma kaliguwai. ⁴⁶ Nige tamowai hesau Tamagu ye kita, na Yaubada unai taudobima ta, iya ye bom mo Tamana ye kita. ⁴⁷ Ya hededemamohoi kalimiuwai: Kaiteya ye sunuma kaliguwai meta iya mauli nige kana siga ye hai. ⁴⁸ Yau mauli pwalawana ede. ⁴⁹ Kami kulutubuwaio balabala unai wa mana se kai, na iyamo maudoidi se boitageheko. ⁵⁰ Na inai meta pwalawana galewa ne unai ya dobima, na kaiteya pwalawa ta ye kai meta taba nige ye boita.

⁵¹ Yau pwalawa maumaulina ede, galewa ne unai ya dobima. Ena tamowai hesau teina pwalawa ta ye kai, mauli nige kana siga kabo ye hai. Teina pwalawa ta iya ede yau bulumagu ta, kabo ya mosegabaei tanoubu ta tamowaidiyao yodi mauli hesabana.”

⁵² Na kabo Dius tamowaidi se hetahetalapili'uyoidi se wane, “Idohagi na kabo teina tamowai ta bulumana ye leyama ta kai?” ⁵³ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ya hededemamohoi kalimiuwai: Ena Tau Natuna bulumana nige kwa kai yo kwasinana nige kwa numa, taba nige mauli kwa hai. ⁵⁴ Na kaiteya bulumagu ye kai yo kwasinagu ye numa, iya meta mauli nige kana siga ye hai na huya gehena unai yau kabo ya hetolo'uyoi. ⁵⁵ Matawuwuna yau bulumagu ta, iya kai mamohoina yo kwasinagu ta numanuma mamohoina ede. ⁵⁶ Na kaiteya bulumagu ye kai yo kwasinagu ye numa, iya kabo ye miyakesegai yau kaliguwai, yo yau kabo ya miya iya kalinawai. ⁵⁷ Tamagu tauhetamaligauma wa, iya mauli wuwuna na iya unai yau ya maumauli, na kaiteya bulumagu ne unai ye kaikai yo kwasinagu ne unai ye numanuma, kabo ye mauli yau debaguwai.

⁵⁸ Na pwalawa ta galewa ne unai ye dobima iya ede yau. Teina pwalawa ta meta udoikalili, nige doha kami mumugao se kai'usei wa. Siya mana se kai, na iyamo se boita. Na kaiteya teina pwalawa ta ye kai kabo mauli nige sigana ye hai.”

⁵⁹ Yesu hedehedede maudoidi ta ye hedededi huyana Kapelenauma unai sunago kalonawai ye lauhekata.

Yesu yona hekahekatao gwaudi iya se laugabaei

⁶⁰ Yona hekahekatao gwaudi** hedehedede wa se lapui ede se wane, “Teina lauhekata ta ye pilipikalili. Kaiteya gonowana ye miyawatani?” ⁶¹ Yesu kabina ye kata meta yona hekahekatao wa se hetahetalapili, ede ye hededelau udiyedi ye wane, “Teina hedehedede ta ye hetausi'olol-ogomiu? ⁶² Na yomi nuwanuwatu kabo doha saha, ena

** **6:60:** Yona hekahekatao gwaudi, siya ede Yesu tauhemuhemuliwatanina maudoidi, na lausoi soi ta unai Yowane ye kataidi Yesu yona hekahekatao.

taba Tau Natuna kwa kita ye seuyo yona kabalaoma ne? ⁶³ Yaluwa Tabuna iya mauli tauleyawana ede, buluma nige gonowana mauli ye leyawa. Na hedehedede ya hedededi kalimiuwai ta, meta Yaluwa mauli tauleyawana unai se laoma na mauli se leyawa. ⁶⁴ Na komiu luwamiu ne unai hekadi meta nige se sunumaeigau.” Yesu ye hedede doha tenem matawuwuna huya bagubagunana unai na ye laoma meta kabidi ye katako kaiteyadi kabo nige se sunumaei yo hinage kaiteya kabo kana tauwalohai ede.

⁶⁵ Kabo Yesu ye hedehedede'uyo ye wane, “Tamowai hekadiyo meta nige yodi sunuma, unai ede ya hedede-laowako kalimiuwai meta nige gonowana tamowai se bom yodi nuwanuwatuyena na se laoma kaliguwai, kana sigana ena Tamana ye talamyeidi kabo se laoma kaliguwai.”

⁶⁶ Teina hedehedede ta mulidiwai meta yona hekahekatao gwaudi se kaiyawasi na nige se hemuliwatani'uyoi.

⁶⁷ Kabo Yesu ye hededelau yona hekahekatao saudoudoi-labui wa udiyedi ye wane, “Na komiu hinage kwa henuwa bena kwa laugabaegau?” ⁶⁸ Ede Simona Petelo ye hededebui ye wane, “Guiyau, kabo ka lau kaiteya unai? Kowa ku bom mo mauli nige kana siga hedehedededi wa kalimwai. ⁶⁹ Ka kawamamohoiyeigo yo kabim ka kata meta kowa Tabuna Yaubada unai ku laoma.”

⁷⁰ Na Yesu ye hededebui ye wane, “Komiu saudoudoi-labui ta ya kaisunuwaigomiu, na iyamo luwamiu ne unai meta kesega iya diyabolo yona taupaisowa.” ⁷¹ Teina unai Yesu meta Simona Isakaliyota** natuna Yudasi ye hetahetala. Iya saudoudoi-labui wa hesau, na muliwai kabo iya Yesu kana ye walohai.

** 6:71: Isakaliyota kaniyona meta magai Keliyota tamowaina.

7

Yesu kana kahao nige yodi sunuma

¹ Saha se tubu ta mulidiwai kabo Yesu ye tautakikili Galili magaidiyao udoi'udoi udiyedi. Yona nuwatu bena tabu ye laulau Yudeya, matawuwuna temenai Dius tauwoyaidi iya se nayanayaei bena kabo se unui. ² Na Dius yodi Gwau Miyaidi Henuwaisinina** huyana ye hana-hanauma, ³ ede Yesu kana kahao se hededelau unai se wane, “Kowa taba ku lau Yudeya, na temenai laulau gigigigibwalidi kabo ku ginaulidi na yom hekahekatao se kitadi. ⁴ Ena tamowai hesau ye henuwa bena tamowai maudoidi iya kabina se kata, meta saha ye ginaginalidi ne taba nige ye ginauli wadawadamyena. Ena kowa laulau gigigigibwalidi ku ginaginalidi, bena ku hemasalaha'uy-oigo na tamowai maudoidi se kitago.” ⁵ Yodi hedehedede wa kaniyona ede iya nige se kawamamohoiyei.

⁶ Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Yau yogu huya sola nige ye lage bena taba ya lau. Na komiu meta huya maudoina udiyedi gonowana kwa lau. ⁷ Tanoubu ta tamowaidiyao taba nige gonowana se subugomiu, na yau meta se subugau, matawuwuna laulau saha se ginaulidi wa ya hededehehemalahadi meta laulau ta se yababa. ⁸ Komiu kwa lau gwayuala ne unai, na yau taba nige ya lau, matawuwuna yogu huya dudulaina sola nige ye lage.”

⁹ Teina doha ye hedehedede na ye miyamiya teha Galili unai. ¹⁰ Iyamo huyana kana kahao wa se laoko gwayuala ne hesabana, kabo iya hinage ye lau, na yona lau ne unai meta tamowai nige kabina se kata. ¹¹ Na gwayuala ne unai Dius tauwoyaidi Yesu se wasewasenei na se henahenamai se wane, “Tamowai wa, iya ede haedi?”

** 7:2: Gwau Miyaidi Henuwaisinina meta Dius yodi gwayuala saesaena hesau (↑Gwau Miyaidi Henuwaisinina).

¹² Boda maudoidi iya se hetahetalagadigadiguguyei. Hekadi se wane, “Iya tamowai namwanamwana.” Na hekadi se wane, “Nigele! Iya boda taulupolupoidi.” ¹³ Na iyamo nige tamowai hesau ye bom yona nuwanuwatu ye hededehehemalahadi boda kalidiwai, matawuwuna ede siya Dius tauwoyaidi wa se matausiyedi.

Gwau Miyaidi Henuwaisinina unai Yesu ye lauhekata

¹⁴ Yesu ye miyamiya wadawadamyena ye lau ee gwauyala mayadaidi duwaduwalidi unai, na kabo Yesu ye mwalaesae Numa Tabuna bakubakuna unai na ye hetubu ye lauhekata. ¹⁵ Ede Dius tauwoyaidi se siliyata na se wane, “Teina tamowai ta kulikuli tabudi nige se hekata. Na idohagi to kabidi ye katakalili?”

¹⁶ Yesu ye hededebui ye wane, “Yogu lauhekata ta nige yau ya bom yogu nuwatu, na tauhetamaligauma yona nuwatu. ¹⁷ Ena tamowai hesau ye henuwa bena Yaubada yona nuwatu ye miyawatani, kabo gonowana yogu hede-hedede ta ye nuwatulobaidi meta ya bom yogu lauhekata o Yaubada yona lauhekata. ¹⁸ Ena tamowai hesau ye bom yona nuwanuwatu unai ye hedehedede, meta ye henuwa bena taba tamowai iya se hededetausaei. Na yau yogu nuwatu ede bena tauhetamaligauma wa tamowai se hededetausaei. Unai ya hedehededemamohoi, na nige ya kaikailupolupo. ¹⁹ Mose laugagayo ye leyawa, na nige tamowai hesau luwamiuyena laugagayo ta maudoidi ye miyawatanidi. Na ye saha to kwa henuwa bena kwa unuigau?”

²⁰ Boda wa se hededebui se wane, “Yaluwa yabayababana ye luwigo. Kaiteya ye henuwa bena ye unuigo?” ²¹ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Laulau gigigigibwalina kesega ya ginauli Sabati mayadaina unai na maudoimiu kwa siliyata. ²² Sola pelitome kabikabina kwa nuwatui: Mose pelitome kabikabina ye hekatagomiu, na

kabina kwa kata meta nige Mose unai ye laoma, na kada mumugao udiyedi ye laoma. Na komiu Mose yona lauhekata wa kwa ginauliwatani** meta huya hekadi mayadai Sabati unai kwa hepehepelitome. ²³ Mayadai Sabati unai tamowai kwa hepelitomedi, na yomi nuwatu bena tabu Mose yona laugagayo kesega kwa utusi. Na yau meta mayadai Sabati unai tamowai hesau yaluwana yo tauna ya henamwanamwadi. Na ye saha to kwa koipiliyegau? ²⁴ Tabu ginauli kadi kao mo udiyedi kwa kitadi na yomi hekasa kwa ginaginaulidi, na yomi hekasa bena se dudulai.”

Dius tamowaidiyao yodi nuwapwanopwano

²⁵ Na Yelusalema tamowaidiyao hekadi se hedede se wane, “Teina tamowai ta meta se wasewasenei bena taba se unui. ²⁶ Na ye laoma ede boda matadiwai ye hedehedede, na idohagi to tauwoyaeda nige saha hesau se ginauli kalinawai? Nuwana kabina se kata meta iya Keliso? ²⁷ Na teina tamowai ta yona kabalaoma meta kabina ka katako. Taba iya Keliso meta yona kabalaoma nige gonowana tamowai hesau kabina ye kata.”

²⁸ Yesu sola Numa Tabuna bakubakuna wa unai ye lauluhekata na ye kalinalakilaki ye wane, “Kabigu kwa katako yo yogu kabalaoma hinage kabina kwa katako. Iyamo ya laoma ta meta nige yau ya bom yogu nuwatuwai, na tauhetamaligauma ne meta iya mamohoina. Na iya nige kabina kwa kata, ²⁹ na yau meta kabina ya kata, matawuwuna ede iya unai ya laoma yo iya hinage ye hetamaligauma.”

³⁰ Kabo Yesu bena se kabihekahini, na iyamo nige tamowai hesau ye kabilau unai, matawuwuna yona huya

**

7:22: Pelitome laugagayona meta wawaya labalabahauhauna yona mayadai hehaligigi-haiyonana unai se hepelitome (Genese 17:10-14 yo Le-witikasi 12:3).

sola nige ye lage. ³¹ Na boda wa luwadi ne unai meta tamowai gwaudi Yesu se sunumaei na se wane, “Huyana Keliso ye lagema meta yona laulau gigibwali ne se bado na kabo teina tamowai ta? Nigele! *Nuwana teina iya Keliso ye lagemako ede.*”

Yesu tauhaina se hetamalidi

³² Bodalakilaki wa Yesu yona gigibwali wa se heta-hetala, na Paliseya tamowaidiyao yodi hedehedede wa se lapui ede maiyaidiyao kaitalasam tauwoyaidi kabo Numa Tabuna taukitahetena hekadiyo se hetamalidi se lau bena Yesu se hai na se laeyama kalidiwai.

³³ Yesu yona lauhekata ye tubei ye wane, “Huyakub-wakubwa mo yau kabo maiyamiu na kabo ya uyo tauhetamaligauma wa unai. ³⁴ Komiu kabo kwa waseneigau, na taba nige kwa lobaigau, yo komiu nige gonowana kwa laoma yogu kabamiya ne unai.”

³⁵ Dius tauwoyaidi se bom se henahenamai'uyoidi se wane, “Teina tamowai ta kabo haedi ye laulau, unai taba nige ta lobai? Nuwana kabo ye lau kehadao se haimiyamiyaidi Giliki tamowaidiyao luwadiyena wa udiyedi, na menai kabo Giliki tamowaidiyao ye hekatadi?

³⁶ Yona hedehedede ta kaniyodi ede saha, doha ye wane, ‘Komiu kabo kwa waseneigau, na taba nige kwa lobaigau. Yo komiu nige gonowana kwa laoma yogu kabamiya ne unai.’?”

Waila maumaulina bonobonowasina

³⁷ Gwau Miyaidi Henuwaisinina mayadaina gehegehena yo saesaena unai kabo Yesu ye tolo na kalinana lakilakina unai ye wane, “Ena tamowai hesau gadona ye magu, meta bena ye laoma kaliguwai kabo waila ye numa.

³⁸ Doha peloweta hesau kulikuli tabuna unai ye kuliyako

ye wane, ‘Ena kaiteya ye sunuma kaliguwai, kabo iya unai waila maumaulina ye bonobonowasima.’ ”**

³⁹ Teina hedehedede ta, “waila maumaulina”, meta Yesu Yaluwa Tabuna hedehededena ye hedehededei. Na kaiteyadi Yesu se sunumaei kabo Yaluwa ne se hai. Huyana ne unai meta Yaluwa wa sola nige se hai, matawuwuna ede Yesu kana kao saesaena mamohoina Yaubada sola nige ye hemasalaha.

Boda wa se hekasa matawuwuna ede Yesu

⁴⁰ Boda wa teina hedehedede ta se lapui ede hekadi se wane, “Mamohoi, teina tamowai ta meta iya Peloweta** wa.” ⁴¹ Hekadi se wane, “Teina Keliso wa”, na hekadi se wane, “Nige. Kabina ka katako meta Keliso taba nige Galili unai ye laoma. ⁴² Na kulikuli tabuna unai ye hemasalaha meta Keliso ne iya wasawasa Dawida kana isimulita hesau na Dawida yona magai Betelehema unai kabo ye laoma.” ⁴³ Unai tamowai wa se hebodalabuiyedi Yesu debanaena. ⁴⁴ Na hekadi se henuwa bena se kabihekahini, na iyamo nige tamowai hesau ye kabilau Yesu unai.

Dius tauwoyaidi Yesu nige se sunumaei

⁴⁵ Numa tabuna taukitahetetena wa Yesu yona hedehedede wa se lapuidi ede se uyo taukitalasam tauwoyaidi yo Paliseya tamowaidiyao wa udiyedi. Kabo tauwoyawa wa se henamailau udiyedi se wane, “Matawuwuna saha to iya nige kwa hai na kwa woyaiyama?” ⁴⁶ Keda taukitahetetena wa se hededelau udiyedi se wane, “Sola

** **7:38:** Waila maumaulina: Hedehedede ye hetala ta meta nige kabina ta kata haedi ye hai. Buka Bagubagunana unai ma hisa waila maumaulina se hedehededei, doha Aisaiya 44:3-4 yo 58:11, Yelemaiya 2:13, 17:13, yo Sakaliya 14:8 udiyedi. Waila maumaulina meta tamowai tauhemaulidi yo tausaguidi yo Yaubada yona hesaguhai heyaheyasonina. ** **7:40:** Peloweta se hetala ta meta Mose ye hededenonohai kabo ye laoma huya gehegehedi mayadaidi ne udiyedi (Dutelonomi 18:15).

nige tamowai hesau yona hedehedede ka lapui doha iya.” ⁴⁷ Paliseya tamowaidiyao wa se hededelau udiyedi se wane, “Nuwana komiu hinage ye lupohaigomiu? ⁴⁸ Tauwoyawoya maudoidi yo hinage kai Paliseya meta nige hesau tamowai me ye sunumaei. ⁴⁹ Nigekalikalili! Na teina boda ta meta Mose yona laugagayo nige kabina se kata, unai Yaubada yona hededeheyababa kabo ye talu kalidiwai.”

⁵⁰ Na Nikodemo, iya nabada wa unai ye lau Yesu ye kita wa yo iya tauwoyawoya ne kadi kaha hesau, iya ye hededelau udiyedi ye wane, ⁵¹ “Yoda laugagayo ye hedede meta taba nige tamowai hesau ta hegilugaibui, na bena ta lapulau unai yo saha ye ginauli wa wasana ye hedede ta lapubagunaei, na kabo ta nuwatuhekasa.” ⁵² Ede se hededebui se wane, “Nuwana kowa hinage Galili unai ku laoma? Kulikuli tabuna bena ku hasilinamwanamwaei, na kabo unai ku lobai meta taba nige peloweta hesau Galili unai ye laoma.” ⁵³ Na kabo maudoidi wa se dahalaigwaligwali se lau yodi numa.

8

¹ Na kabo Yesu ye lau Olibe kudulina unaiye keno.

Waihiu ganawali unai se lobai na se woyaiyama Yesu unai

² Na malatomtom gabilina hesauna unai ye uyo Numa Tabuna bakubakuna wa unai. Temenai tamowai gwaudi se tupagogoima iya unai, ede ye tuli na ye hekatadi.

³ Na laugagayo taulauhekataedi yo Paliseya tamowaidiyao waihiu hesau se woyaiyama. Iya meta se lobai maiyana loheya hesau se ganawali. Na boda matadiwai se hetolo. ⁴ Kabo se hededelau Yesu unai se wane, “Taulauhekata, teina waihiu ta meta ka lobai maiyana loheya hesau se ganawali. ⁵ Na Mose yona laugagayo unai ye wane sinesineo doha teina meta bena

ta lauwekuidi. Na kowa kabo saha ku hedede?” ⁶ Teina henamai ta se tole meta iya kabalaukitana, na saha ye hedede kalidiwai unai kabo iya se hegilu.

Na Yesu ye dunedobi na nimagigina unai bwatano wa unai ye hetubu ye kulikuli. ⁷ Na se henamai se muyomuyou, ede ye tolo'uyo na ye wane, “Kaiteya nige ba'aya hesau kalimwai kabo weku ku hai na ku tuubagunaei waihiu ne unai.” ⁸ Na ye dunedobi ye kulikuli'uyo bwatano wa unai.

⁹ Waihiu tauhegiluna wa Yesu yona hedehedede se lapui ede se hetubu se dalahai, kesega kesega tautaubadao se baguna ye lau ee maudoidi se dalahaigehe, na Yesu yo waihiu wa se bom se laugabaedi boda wa luwadiyena. ¹⁰ Na kabo Yesu ye dunetolo'uyo, na ye henamailau waihiu wa unai ye wane, “Waihiu, maudoidi wa haedi? Hesau ye hegilugo o nige?”

¹¹ Waihiu wa ye wane, “Guiyau, nige hesau.” Ede Yesu ye hededelau unai ye wane, “Yau hinage nige ya hegilugo. Ku lau na tabu ku ba'aba'aya'uyo.”

Yesu iya tanoubu ta malana ede

¹² Na kabo Yesu ye hedehedede'uyo boda wa udiyedi ye wane, “Yau tanoubu ta malana ede. Ena tamowai hesau ye hemuliwatanigau, taba nige masigili unai ye laulau, na iya kabo mauli malana unai ye laulau.”

¹³ Paliseya tamowaidiyao se hededebui se wane, “Yom hedehedede ta udiyedi meta kowa ku bom ku hedede-hemasalaha'uyoigo, unai yom hedehedede ta meta nige mamohoidi.”

¹⁴ Yesu ye hededebui ye wane, “Mamohoi, yau ya hedede-hemasalaha'uyoigau, na iyamo hedehedede-gu ta meta mamohoidi. Matawuwuna ede kabina ya kata haedi ya laoma yo hinage haedi kabo ya lau. Na teina nuwanuwatu ta meta komiu nige kabidi kwa kata. ¹⁵ Komiu tamowai

yodi sonoga udiyedi kabo tamowai kwa kitahekasadi, na yau meta nige tamowai hesau ya kitahekasa. ¹⁶ Na ena yau tamowai ya kitahekasadi meta yogu hekasa ne se dudulai, matawuwuna ede yau nige ya bom ya kitahekasadi, na tamagu tauhetamaligauma wa meta maiyagu. ¹⁷ Na komiu yomi laugagayo unai ye hededehehemasalaha ye wane, ‘Tamowai labui nuwatu kesega se hededehehemasalaha na se yaliyei meta hedehedede ne mamohoina.’ ¹⁸ Na yau ya bom ya hededehehemasalaha'uyoigau yo tamagu tauhetamaligauma wa iya hinage ye hededehehemasalahaugau.”

¹⁹ Ede se henamaiyei se wane, “Kowa tamam ede haedi?” Yesu ye hededebui ye wane, “Komiu nige yau kabigu kwa kata yo hinage tamagu nige kabina kwa kata. Ena taba yau kabigu kwa kata meta hinage tamagu kabina kwa kata.”

²⁰ Huyana ne unai Yesu Numa Tabuna bakubakuna unai na moni kaba'usa'usa kabatolena dedekanawai ye laulauhekata na teina hedehedede ta ye hedededi. Na iyamo iya nige se kabihekahini, matawuwuna ede yona huya meta sola nige ye lage.

Yesu yona boita ye hededehehemasalaha

²¹ Na kabo yona hedehedede wa ye hedede'uyoidi kailidwai ye wane, “Yau kabo ya laugabaegomiu, na kabo kwa wasewaseneigau, na yomi ba'aya debadiwai kabo kwa mwalo. Yau yogu kabalau ne meta komiu nige gonowana unai kwa lau.”

²² Teina unai Dius tauwoyaidi se henahenamai'uyoidi se wane, “Idohagi, tamowai ta kabo ye bom ye unui'uyoi? Nuwana teina unai ede ye wane, ‘Yogu kabalau ne meta komiu nige gonowana unai kwa lau?’”

²³ Kabo Yesu yona hedehedede wa ye tubei ye wane, “Komiu tehadobidobi ta unai kwa laoma na yau galewa ne unai ya laoma. Komiu tanoubu ta unai kwa laoma, na

yau meta nige tanoubu ta unai ya laoma. ²⁴ Ya hedede yako kalimiuwai meta yomi ba'aya debadiwai kabo kwa boita. Ena nige kwa kawamamohoyeigau meta Yau ede Iya, ** mamohoi kalili yomi ba'aya debadiwai kabo kwa mwalo.”

²⁵ Ede se henamaiyei se wane, “Na kowa meta kaiteya?” Ye wane, “Yau huya badobado ya hedede hemasalaha'u-seigau wa. ²⁶ Yau kaliguwai meta hedehedemi se bado kabo udiyedi ya hegilugomiu. Na tauhetamaligauma wa meta mamohoina, yo saha ya lapuhaidi kalinawai meta ya hedede gabaedi tanoubu tamowaidiyao kalimiuwai.”

²⁷ Na iyamo nige se nuwatulobai meta iya Tamana ye hetahetala.

²⁸ Ede Yesu ye wane, “Huyana Tau Natuna kwa lausini, metai kabo kwa kitalobai meta Yau ede Iya, yo yau nige saha hesau ya bom yogu nuwatu ya lauwatani na ya ginauli, na Tamagu saha ye hekatagau wa kabo ya hedede di. ²⁹ Na tauhetamaligauma wa meta iya maiyagu. Iya taba nige ye laugabaegau, matawuwuna ede huya badobado laulau sahasahadi iya nuwana se henamwa meta ya ginaulidi.” ³⁰ Teina doha Yesu ye hedehede na tamowai gwaudi iya se sunumaei.

Yesu yona hekahekatao mamohoidiyao

³¹ Kabo Yesu ye hededelau Dius tamowaidi siya tausunumaena wa udiyedi ye wane, “Ena komiu yogu lauhekata ta kwa miyawatanidi, komiu meta yogu hekahekatao mamohoidi, ³² na mamohoina kabo kabina kwa kata yo mamohoina ne unai kabo yailihai kwa hai.”

³³ Se hedede bui se wane, “Kai Abelahama kana isimulitao, yo sola nige tamowai hesau ye haigai ka hemala yona heyayai tauhaina. Idohagi to kowa ku wane, ‘Komiu

** **8:24:** Yau ede Iya: Tausonoga gwaudi yodi nuwatu meta teina hedehede ta kaniyona bena, Yau ede Yaubada. Na hisa mo yodi nuwatu bena kaniyona ede, Yau ede Keliso.

kabo yailihai kwa hai.?” ³⁴ Yesu ye hedede'uyo ye wane, “Ya hededemamohoi kalimiuwai: Ba'aya tauginag-inaulidi maudoidi siya meta ba'aya yona heyayai tauhaidi. ³⁵ Heyayai tauhaina meta iya nige kana tanuwaga yona numa ne bodana unai taumiyatahitahi, na numa ne tanuwagana natuna loheya meta iya numa ne bodana unai taumiyatahitahi ede. ³⁶ Unai, ena Natuna ye yail-ihagomiu, komiu kabo yailihai mamohoina kwa hai. ³⁷ Kabimiu ya kata meta komiu Abelahama kana isimulitao. Iyamo kwa nonohakalili bena kwa koihemwaloigau, matawuwuna yogu lauhekata ta meta nige yodi kabamiya nuwamiu ne udiyedi. ³⁸ Yau saha ya kita Tamagu unai ede ya hededehe-masalahadi kalimiuwai, na komiu tamamiu saha ye hedehedededi kalimiuwai wa kwa ginaginauli-watanidi.”

Dius tamowaidiyao kadi kao mamohoidi Yesu ye hededehe-masalahadi

³⁹ Na se hededelau unai se wane, “Kai tamamai meta Abelahama.” Yesu ye hededebui ye wane, “Taba ena komiu Abelahama natunao, saha ye ginaulidi wa kabo kwa ginauliwatanidi. ⁴⁰ Iyamo kwa henuwa bena kwa koihemwaloigau, na yau hedehedede mamohoina Yaubada unai ya lapui wa ya hedehedede kalimiuwai. Abelahama nige gonowana Yaubada yona tamowai hesau ye koihemwaloigaibui. ⁴¹ Komiu meta tamamiu yona laulau kwa ginaginauliwatanidi.”

Ede se hededelau unai se wane, “Kai nige ka tubusaema doha lobalobai, na tamamai kesega mamohoina ede Yaubada.” ⁴² Kabo Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Ena taba Yaubada komiu tamamiu mamohoina, kabo kwa gadosisiyegau. Matawuwuna ede yau Yaubada unai ya laoma na ya dobima teinai ya miyamiya. Nige ya

bom yogu nuwatuwai ya dobima, na iya ye hetamalingauma. ⁴³ Matawuwuna saha to yogu hedehedede nige kwa lapulobaidi? Kaniyona ede yogu lauhekata ta nige gonowamiu bena kwa lapulau udiyedi. ⁴⁴ Komiu tamamiu ede diyabolo, yo yona nuwatu yabayababadi kwa henuwa bena kwa ginauliwatanidi. Iya taukaiunu huyabagubaguna unai na ye laoma ee teina, yo iya hinage taukailupolupo, matawuwuna ede mamohoina wa nige kalinawai. Huyana ye hededelupolupo, meta iya kana kao mamohoina ye hemahemasalaha, matawuwuna ede iya taulaulupolupo, yo laulaulupolupo mauidoi tamadi ede iya. ⁴⁵ Na komiu nige kwa kawamamohoiyegau, matawuwuna ede yau hedehedede mamohoidi ya hedehededeidi. ⁴⁶ Hage, komiu luwamiu ne unai kaiteya gonowana ye hegilugau meta ya ba'aya? Na ena hedehedede mamohoidi ya hedehededeidi, ye saha to nige kwa kawamamohoiyegau? ⁴⁷ Na Yaubada yona tamowai meta saha Yaubada ye hedede kabo ye lapuidi. Na komiu saha Yaubada ye hedede meta nige kwa lapuidi, matawuwuna ede komiu nige iya yona tamowai.” ⁴⁸ Kabo Dius tamowaidiyao wa se hededelu Yesu unai se wane, “Na kai ka hedede ta meta ye dudulai ka wane, kowa Samaliya tamowaina yo yaluwa yababana hesau ye luu kalimwai.”

Dius tamowaidiyao Yesu nige se kawamamohoiyei

⁴⁹ Yesu ye hededebui ye wane, “Yaluwa yababana nige kaliguwai, na yau meta Tamagu ya hekasisiyei, na iyamo komiu nige kwa hekasisiyegau. ⁵⁰ Yau nige hedebasaegau ya wasenei, na hesau meta hedebasaegau ne ye henuwa, na iya meta tauhekasa ede. ⁵¹ Ya hededemamohoi kalimi-uwai: Ena kaiteya yogu hedehedede ye miyawatani, meta iya taba nige boita ye hekalu.”

⁵² Teina unai Dius tamowaidiyao se hededelau unai se wane, “Teina unai kabim ka kata meta yaluwa yababana luwam ne unai. Abelahama ye boitako doha hinage peloweta maudoidi, na iyamo ku hedede ku wane, ‘Ena kaiteya yogu hedehedede ta ye miyawatani, meta taba nige boita ye hekalo.’ ⁵³ Na idohagi? Kowa bena ku saekalili na kabo tamamai Abelahama? Iya ye boitako, yo peloweta maudoidi hinage se boitako. Na yom nuwatu meta bena kowa kaiteya?”

⁵⁴ Yesu ye hededebui ye wane, “Ena taba ya bom ya hedebasae'uyoigau, meta yogu hedebasae'uyoigau ne nige kaniyona, na tauhedebasaegau ede Tamagu. Na Tamagu ede kwa hedehedede meta komiu yomi Yaubada. ⁵⁵ Na iyamo iya nige kabina kwa kata, na yau kabina ya kata. Yo ena taba ya wane bena iya nige kabina ya kata meta yau taulaululupolupo doha komiu. Yau meta kabina ya kata yo yona hedehedede ya miyawatanidi. ⁵⁶ Tamamiu Abelahama ye henuwa bena yogu laoma mayadaina ne ye kita, na ye kitayako, ede ye gwauyalakalili.”

⁵⁷ Kabo Dius tamowaidiyao wa se hededelau unai se wane, “Kowa sola nige yom bolimai 50, na idohagi to ku hedede bena Abelahama ku kitayako?”

⁵⁸ Na Yesu ye wane, “Ya hededemamohoi kalimiuwai: Abelahama sola nige ye tubu na yau meta Yaubada maiyagu.” ⁵⁹ Teina debanawai weku se haidi na Yesu bena se lauwekui, na ye taukenokenowadam na Numa Tabuna wa ye pesagabaei na ye lau.

9

Yesu taumatagibugibuna matana ye helaladi

¹ Huyana Yesu kedawai ye laulau meta tamowai hesau matagibugibuna ye kita. Tamowai ta huyalabasina unai meta matagibugibuna. ² Yona hekahekatao Yesu se

henamaiyei se wane, “Tanuwaga, kaiteya yona ba'aya debanawai na tamowai ta matana se gibu? Iya o tamana yo sinana yodi ba'aya debadiwai?”

³ Yesu ye hededebui ye wane, “Teina tamowai ta o tamana yo sinana siya nige yodi ba'aya debadiwai. Na huyalabasina unai meta matagibugibuna, bena unai kabo Yaubada yona kabikabi gigigigibwalina ye hemasalaha.

⁴ Tauhetamaligauma yona paisowa mayadaiyena bena ta ginaulidi. Nige bayaona kabo ye masigili, na masigili ne unai nige gonowana tamowai hesau ye paisowa.

⁵ Tanoubu ta unai yogu miya ta unai meta yau tanoubu ta malana ede.”

⁶ Yesu ye hedehededegehe ede ye kaisodobi bwatano ne unai na bwatano gagilina ye hebigabiga, na kabo ye hai na ye sausae taumatagibugibu wa matana wa udiyedi. ⁷ Kabo ye hededelau unai ye wane, “Ku lau Silowama wailana kipuna unai matam ne ku deulidi.” (Silowama kaniyona ede *hetamali*.) Kabo tamowai wa ye lau matana wa ye deulidi, na ye uyoma meta matana wa se lalako.

⁸ Tamowai wa dedekanaena taumiya tamowaidiyao yo tamowai hekadi, huyabagubagunawai se kitayako meta iya taukaikaibwada, ede se henahenamai'uyoidi se wane, “Tamowai ta, iya lahinaiyi ye tutuli na ye kaikaibwada'usi wa o udoi?” ⁹ Na hekadi se wane, “Iya tamowaina ede.” Na hekadi se wane, “Nige! Kana kao ne meta doha iya.” Na iya ye bom mo ye hedehededehehemasalaha'uyoi ye wane, “Yau tamowaina ede.”

¹⁰ Ede iya se henamaiyei, se wane, “Idohagi na matam ne se lala?”

¹¹ Na ye hededelau udiyedi ye wane, “Tamowai hesau hesana ede Yesu ye kaiso bwatano ne unai, ye hebigabiga,

kabo ye hai na ye sausae matagu ta udiyedi, na ye hedede-laoma ede ya lau Silowama wailana kipuna unai ya deulidi. Unai ya lau matagu ta ya deulidi ede se lala.”

¹² Kabo se henamaiyei se wane, “Tamowaina ede haedi?” Na ye wane, “Nige kabina ya kata.”

Paliseya tamowaidiyao taunamwanamwa wa se henahenamaiyei

¹³ Kabo huyabagubaguna unai tamowai matana se gibu'usi wa se woyalae Paliseya tamowaidiyao udiyedi.

¹⁴ Mayadaina Yesu bwatano ye hebigabiga na ye sausae tamowai matana udiyedi na se lala wa meta Sabati unai.

¹⁵ Na Paliseya tamowaidiyao se henamaiyei se wane, “Idohagi na matam ne se lala?” Tamowai wa ye hededebui ye wane, “Bwatano ye hai ye hesau matagu ta udiyedi na ya deulidi, ede se lala.”

¹⁶ Paliseya tamowaidi hekadi se wane, “Tamowai ne nige Yaubada unai ye laoma, matawuwuna iya mayadai Sabati nige ye hekasisiyei.” Na hekadi se wane, “Idohagi to ba'aya tamowaina laulau gigigigibwalidi doha teina ye ginaulidi?” Ede menai Paliseya wa se hekasal-abuiyedi, hekadi yodi nuwanuwatu udoi, yo hekadi yodi nuwanuwatu udoi.

¹⁷ Kabo Paliseya tamowaidiyao wa tamowai wa se henamaiyei'uyoi se wane, “Tamowai kowa matam ne ye helaladi wa, ku hededehemasalaha kalimaiyena meta iya kaiteya! Hage, yom nuwanuwatu saha?” Tamowai wa ye wane, “Iya meta peloweta hesau.”

¹⁸ Na mahana ne unai Dius tauwoyaidi wa sola nige se kawamamohoi bena huyabagubaguna unai tamowai ne matana se gibu na muliyena kabo se lala, ede tamana yo sinana se tauwasaidima ¹⁹ na se henamaiyedi se wane, “Mamohoina teina tamowai ta iya natumiu? Na komiu

kwa hedede bena huyalabasina unai meta matagibugibuna. Na idohagi to matana se lala?”

²⁰ Tamana yo sinana wa se hededebui se wane, “Kabina ka kata meta iya kai natumai, yo hinage huyalabasina unai meta iya matagibugibuna. ²¹ Na idohagi na matana se lala yo kaiteya matana ne ye helaladi meta nige kabina ka kata. Na iya tamowai lakilakina, unai kwa henamaiyei kabo yomiu ye hedehedede.” ²² Tamana yo sinana doha teina se hedehedede matawuwuna ede Dius tauwoyaidi se matausiyedi. Matawuwuna tauwoyawoya wa se hededeyako meta kaiteya Yesu ye hededehemasalaha iya Keliso, kabo sunago unai se hepesa. ²³ Teina debanawai ede tamana yo sinana se wane, “Iya tamowai lakilakina, unai hage kwa henamaiyei!”

²⁴ Ede tamowai matana se lalako wa se yoga'uyoiyama na se hededelau unai se wane, “Bena Yaubada ku hekasisiyei na ku hededemamohoi! Kai kabina ka kata meta tamowai wa iya ba'aya tamowaina.”

²⁵ Na ye wane, “Yau nige kabina ya kata meta iya ba'aya tamowaina o nige. Na saha kabina ya kata ede huyabagubaguna unai matagu se gibu, na teina huya ta meta matagu se lalako.”

²⁶ Ede se henamaiyei se wane, “Saha ye ginauli kalimwai? Idohagi na matam ne ye henamwanamwadi?”

²⁷ Na ye hededebui ye wane, “Teina ta ya hededeyako kalimiuwai, na nige kwa lapulau yogu hedehedede wa udiyedi. Matawuwuna saha to bena kwa lapu'uyoidi? Kwa henuwa bena kwa hemala iya yona hekahekatao?”

²⁸ Kabo se hededeheyaheyababa se wane, “Kowa teina tamowai ta yona hekahekata, na kai meta Mose yona hekahekatao. ²⁹ Kai kabina ka kata meta Yaubada ye hedehededelau Mose unai, na teina tamowai ta yona kabalaoma nige kabina ka kata.”

³⁰ Kabo tamowai wa ye hededelau udiyedi ye wane, “Idohagi to komiu kwa nuwapwanopwano? Iya matagu ye helaladi, na iyamo nige kabina kwa kata meta haedi ye laoma. ³¹ Kita kabina ta kata meta Yaubada nige ye lapulapulau ba'aya tamowaidiyao udiyedi, na ye lapulapulau tautaba'ohuina yo yona nuwatu tauginaulidi udiyedi. ³² Huyabagubaguna unai ye laoma ee teina sola nige wasa hesau ta lapui meta tamowai hesau se labasi matagibugibuna na gonowana matana ne tamowai hesau ye kabihelala'uyoidi. ³³ Ena taba teina tamowai ta nige Yaubada unai ye laoma, taba nige gonowana laulau gigigigibwalidi doha teina ye ginaulidi.”

³⁴ Yona hedehedede wa udiyedi ede se wane, “Huyana se labasigo ye laoma ee teina meta kowa yababa tamowaina, na idohagi to bena ku hekatagai?” Ede iya sunago unai se hepesa.

Tauwoyawoya yodi matagibugibu

³⁵ Yesu wasa ye lapui meta tamowai wa sunago unai se hepesa, ede ye lau ye kita na ye henamaiyei ye wane, “Tau Natuna ku sunumaei?”

³⁶ Tamowai wa ye henamai ye wane, “Guiyau, Tau Natuna ede kaiteya? Taba ku hekitagau, kabo ya sunumaei.”

³⁷ Yesu ye hededelau unai ye wane, “Tamowaina ede ku kitayako. Iya ede teina maidam kwa hedehedede ta.”

³⁸ Tamowai wa ye hedede ye wane, “Guiyau, ya sunuma!”, na Yesu ye taba'ohui.

³⁹ Na kabo Yesu ye wane, “Hekasa hesabana ya laoma tanoubu ta unai, bena kaiteyadi matadi se gibu, kabo matadi se lala, na kaiteyadi matadi se lala, kabo matadi se gibu.”

⁴⁰ Paliseya tamowaidi hekadi siya Yesu dedekanawai na yona hedehedede ta se lapui, ede se henamaiyei se wane, “Idohagi? Saha ku hedede? Kai matamai ta nige se gibu.”

⁴¹ Yesu ye hededebui ye wane, “Taba ena komiu matamiu se gibu, kabo nige yomi ba'aya. Na komiu kwa hedede kwa wane, ‘Matamai se lala,’ unai yomi ba'aya meta sola kalimiuwai.”

10

Yesu iya taukitaheteteda namwanamwana

¹ Yesu yona hedehedede ye tubei ye wane, “Ya hedemamohoi kalimiuwai: Ena tamowai hesau mamoe yawoina ganana nige ye mwalae kawakedana unai, na tupwa hesau unai ye mwalaedikwa, meta iya taukabi-gaibu yo taukaiwahali. ² Kaiteyana kawakeda ne unai ye mwalaesae iya meta mamoe taukitahetetedi mamohoina ede. ³ Kawakeda taukitahetetena kabo kawakeda guduna ye soke mamoe taukitahetetedi hesabana, yo mamoe ne se lapulapulau taukitahetetedi ne kalinana unai. Iya yona mamoe hesadi ye kataidi na ye woياهpesadi. ⁴ Huyana yona mamoe ne ye woياهpesadi, meta ye bagunaedi na iya se hemuliwatani, matawuwuna iya kalinana kabina se katakalili. ⁵ Taba nige tamowai udoi se hemuliwatani, na se wasabugabaei, matawuwuna ede kalinana nige kabina se kata.” ⁶ Teina palabole ta Yesu ye hededegabaei, na kaniyona saha bena ye hekatadi wa meta nige se nuwatu-lobai.

⁷ Unai Yesu ye hedede'uyo ye wane, “Ya hededemamohoi kalimiuwai meta yau Yaubada yona mamoe yodi kawakeda ede, unai kabo se mwalaesae Yaubada yona

mamoe yawoina ganana unai.** 8 Kaiteyadi se bagu-
nama wa meta siya taukabigaibu yo taukaiwahali, na
mamoe ne nige se lapulau udiyedi. 9 Yau kawakedana
ede. Kaiteyadi se laoma yau kaliguwai kabo se lusolalau
Yaubada yona basileiya unai na mauli se lobai. Yo yodi
kabalau maudoina udiyedi kabo Yaubada ye kitahetetedi.
10 Taukaiwahali ye laoma ye kaiwahali, ye kaiunu yo ye
heyababagomiu, na yau ya laoma bena mauli kwa hai
na mauli mamohoina maudoina kwa haihegehe. 11 Yau
Yaubada yona mamoe taukitahetetedi namwanamwana
ede. Taukitahetetedi namwanamwana ta yona mauli kabo
ye mosegabaei yona mamoe hesabadi.

12 Taupaisowa maisa tauhaihaina meta iya nige mamoe
ne taukitahetetedi mamohoina, na huyana kedewanukula
hesau ye kita ye laoma mamoe ne hesabadi meta kabo
mamoe ne ye wasabugabaedi. Na kedewanukula ne kabo
mamoe ne ye henakudi, ye kalasidi na ye hetatagwalig-
walidi. 13 Taupaisowa maisa tauhaihaina wa ye wasabu,
matawuwuna iya taupaisowa mo, unai nige ye modekalili
mamoe ne udiyedi.

14 Yau mamoe taukitahetetedi namwanamwana ede,
yo yogu mamoe kabidi ya kata yo siya hinage kabigu
se kata, 15 doha Tamagu kabigu ye kata yo hinage iya
kabina ya kata. Yo yau yogu mauli kabo ya mosegabaei
yogu mamoe hesabadi. 16 Yau yogu mamoe hekadiyo
hinage, meta siya nige teina yawoi ta unai, na bena
taba ya woyaidima kabo hinage se lapulaoma kaliguwai.
Kabo se hemala yawoi kesega yo hinage taukitahetetedi
kesega. 17 Tamagu ye gadosisiyegau, matawuwuna yogu
mauli kabo ya mosegabaei bena kabo ya hai'uyoi. 18 Nige
gonowana tamowai hesau yogu mauli ye haigabaei, na yau

** 10:7: Mamoe yawoina ganana meta Yaubada yona basileiya heyahya-
sonina, na mamoe meta tamowai heyahyaasonidi.

ya bom yogu nuwayaliwai kabo ya mosegabaei. Yau yogu gigibwali unai ya mosegabaei yo yogu gigibwali gonowana kabo ya hai'uyoi. Teina ta meta Tamagu ye hedede bena ya ginauli.”

¹⁹ Teina lauhekata ta udiyedi ede Dius tamowaidiyao wa luwadiyena meta nuwanuwatu labui. ²⁰ Bodalakilaki se wane, “Yaluwa yababana ye luu kalinawai, ede ye bwadebwade. Idohagi to ta lapulapulau unai?” ²¹ Na hekadi se wane, “Taba yaluwa yababana ye luu tamowai unai, teina hedehedede ta nige gonowana ye hedededi. Yo yaluwa yababana nige gonowana taumatagibugibu matana ye helala.”

Dius yodi tauwoyawoya Yesu se subu

²² Na kabo Dius yodi Numa Tabuna Hetabu'uyoina Henuwaisinina** Yelusalema unai se ginauli. Tenem huyana ne meta huyagwagwama. ²³ Na Yesu Numa Tabuna teha hesana hesana Solomona yona Logulogu unai ye taitaihile. ²⁴ Na Dius tauwoyaidi Yesu se tolohetakikili na se henamaiyei se wane, “Huya lohana doha saha kabo ku henuwanuwatugai? Ena kowa Keliso, meta ku hededehe-masalaha.” ²⁵ Yesu ye hededebui ye wane, “Ya hededelaowako kalimiuwai, na nige kwa kawamamohoi. Na saha ya ginaginaulidi tamagu hesanawai, siya se hemasalahagau. ²⁶ Na komiu nige kwa kawamamohoiyeigau, matawuwuna ede komiu nige yau yogu mamoe. ²⁷ Yau yogu mamoe se lapulau kalinagu unai, yo kabidiyao ya kata, yo hinage se hemuliwatanigau. ²⁸ Yau mauli nige kana siga ya moseidi, unai taba nige se lau yababa unai na se boita, yo tamowai hesau nige gonowana

**

10:22: Numa Tabuna Hetabu'uyoina Henuwaisinina hededehe-masalahana ku hasilu GLOSSARY unai (↑Numa Tabuna Hetabu'uyoina Henuwaisinina).

nimagu ta unai se haigabaedi. ²⁹ Tamagu meta mamoe ne tauledima ede, iya ye saekalili na kabo tamowai yo ginauli maudoidi. Unai Tamagu nimanawai nige gonowana se haigabaedi. ³⁰ Tamagu maidagu kai meta kesega.”

³¹ Na Dios tauwoyaidi wa weku se haidi bena Yesu se lauwekui. ³² Na Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Yau Tamagu yona kabikabi namwanamwadi gwaudi ya hemasalahadiko kalimiuwai. Na kabikabi sahasahana debanawai bena kwa lauwekuigau ta?”

³³ Dios tauwoyaidi wa se hededebui se wane, “Kai nige bena ginauli namwanamwadi ku ginaulidi ne debadiwai ka lauwekuigo, na matawuwuna ede Yaubada ku hedede-heyahayababa. Kowa tamowaimolosi na ku hedede meta kowa Yaubada.”

³⁴ Yesu ye hededebui ye wane, “Na yomi kulikuli tabuna unai Yaubada ye hedede ye wane, ‘Komiu yaubada.’**

³⁵ Kulikuli tabuna nige ye lupu, na kulikuli ne unai ta hasili meta Yaubada yona hedehedede tauhaidi ne ye kataidi siya yaubada. ³⁶ Na yau ya hedede ya wane, yau Yaubada natuna. Na matawuwuna saha to kwa hegilugau meta Yaubada ya hededeheyahayababa? Tamagu ye kaisunuwaigau na ye hetamaligau ya laoma tanoubu ta unai. ³⁷ Ena yau nige Tamagu yona paisowa ya ginaulidi, tabu kwa kawamamohoiyeigau. ³⁸ Na ena Tamagu yona paisowa ya ginaulidi, na iyamo nige kwa kawamamohoiyeigau, takiyede saha ya ginaginaulidi ne udiyedi kwa kawamamohoi. Teina unai kabo kabina kwa kata yo kwa nuwatulobai meta Tamagu iya ede kaliguwai yo yau

** **10:34:** Same 82:6 unai Yaubada yona tamowai tauwoyaidi ye kataidi siya yaubadao yo Yaubada Saesaekalilina natunao. Hedehedede ta kaniyona ede ye kaisunuwaidi bena yona tamowai yodi tautolo yo yodi tauhekasa.

ede Tamagu kalinawai.” ³⁹ Ede se kaipate'uyo bena se kabihekahini, na ye wasabugabaedi.

⁴⁰ Na kabo Yesu ye lau Yolidani sagasagana ye kawasi ye lau teha hesau ne unai, iya ede lahinaidi Yowane yona kabahebahebabatiso bagubaguna wa, na temenai ye miyamiya. ⁴¹ Na tamowai gwaudi se laoma iya unai. Na se bom yodi se hedehedede se wane, “Yowane nige laulau gigigigibwalidi ye ginaulidi, na teina tamowai ta hedehededena maudoidi Yowane ye hededehemasalahadi wa meta mamohoidi.” ⁴² Ede tenem teha ne unai tamowai gwaudi Yesu se sunumaei.

11

Lasalo yona boita

¹ Betaniya tamowaina hesau hesana Lasalo ye kasiyebwa. Betaniya meta ma Maliya ma kana kaha Maleta yodi magari. ² Maliya ta iya ede yausi panepanena tau'inina Guiyau unai, na kuluna unai kaena ne ye saudi wa. ** Na iya louna Lasalo ye kasiyebwa. ³ Kabo Maliya ma kana kaha kalina se hetamali ye lau Yesu unai se wane, “Guiyau, tamowai ku gadosisi'usei wa ye kasiyebwa.”

⁴ Huyana Yesu wasa wa ye lapui ede ye wane, “Teina kasiyebwa ta taba nige ye lau ee boita, na Yaubada kabo kana kao saesaena mamohoina ye hemasalaha, na bena unai Yaubada Natuna kana kao saesaena mamohoina hinage ye hemasalaha.”

⁵ Yesu iya Maleta ma kana kaha Maliya yo loudi Lasalo ye gadosisiyeidi. ⁶ Iyamo huyana wasa ye lapui meta Lasalo ye kasiyebwa kabo sola mayadai labui ye miya'uyo yona kabamiya wa unai.

** 11:2: Maliya yona kabikabi wa wasana ta hasili Yowane 12:1-8 unai.

⁷ Na kabo Yesu ye hededelau yona hekahekatao wa udiyedi ye wane, “Kwa laoma ta uyo Yudeya.”

⁸ Yona hekahekatao wa se wane, “Taulauhekata, lahinaidi Dius tauwoyaidi bena se lauwekuigo. Idohagi na bena ta uyo temenai?”

⁹ Yesu ye hededebui ye wane, “Mayadai kesega kesega unai mala yona sina meta mahana saudoudoi-labui. Ena tamowai hesau mayadai unai ye laulau, taba nige ye kalabesibesi, matawuwuna ede tanoubu ta dawayana wa unai ye laulau. ¹⁰ Na ena tamowai hesau boniyai unai ye laulau kabo ye kalabesibesi, matawuwuna ede dawaya wa nige kalinawai.”

¹¹ Teina hedehedede ta mulinawai Yesu ye wane, “Kada kaha Lasalo ede ye kenokeno, na yau ya lau kabo ya hanohetolo.”

¹² Yona hekahekatao wa se hededelau unai se wane, “Guiyau, ena ye keno, kabo ye namwanamwa'uyo.” ¹³ Yesu yona hedehedede ne kaniyona ede, meta Lasalo ye boitako, na yona hekahekatao yodi nuwatu meta Yesu ye wane, iya ye kenokeno.

¹⁴ Ede Yesu ye hededehedudulai ye wane, “Lasalo meta ye boitako. ¹⁵ Na komiu debamiuwai meta ya gwauyala. Ye namwakalili ede yau nige temenai. Unai kabo kwa kawamamohoi. Na kwa laoma ta lau.” ¹⁶ Ede Tomasi (hesana hesau Didimasi, *kaniyona ede godegode*) ye hededelau yona hali hekahekatao wa udiyedi ye wane, “Kwa laoma ta lau, kabo iya maiyada ta boita.”

Yesu Lasalo ye hetolo'uyoi

¹⁷ Na huyana Yesu ye lage ede wasa ye lapui meta Lasalo se toleyako bwayabwaya unai, na mayadai hasi se laoko. ¹⁸ Betaniya meta Yelusalema dedekanawai, na kedana lohana meta doha maela labui. ¹⁹ Na Dius tamowaidiyao gwaudi Yelusalema unai se laoma Maleta

yo Maliya udiyedi bena loudi yona boita nuwayababana wa unai nuwadiyao se hededehtaludi. ²⁰ Huyana Maleta wasa ye lapui meta Yesu ye laoma, ede numa wa ye pesagabaei ye lau ye hailobai, na Maliya ye miyamiya.

²¹ Maleta ye hededelau Yesu unai ye wane, “Guiyau, taba kowa bena inai, lougu ta taba nige ye boita. ²² Na kabina ya kata meta saha ku kaibwadai Yaubada unai, kabo ye leyawa.”

²³ Yesu ye wane, “Loum ne kabo boita unai ye tolo'uyo.”

²⁴ Ye wane, “Kabina ya kata ede huya mulimulitana unai boita tolo'uyona unai kabo ye tolo'uyo.”

²⁵ Kabo Yesu ye hededelau unai ye wane, “Yau tolo'uyona yo maulina ede. Kaiteya ye sunuma kaliguwai, kabo boita unai ye tolo'uyo na ye mauli. ²⁶ Na kaiteya ye mau-mauli na ye sunuma kaliguwai, taba nige boita helabuina ye hekalo, na mauli nige kana siga kabo ye hai. Yogu hedehedede ta ku kawamamohoiyei?”

²⁷ Ede Maleta ye hededebui ye wane, “Aa! Guiyau, *yom hedehedede ne ya kawamamohoiyei. Yo hinage ya kawamamohoi meta kowa Keliso, Yaubada Natuna, iya ede ye dobima tanoubu ta unai.*”

²⁸ Na teina hedehedede ta mulinawai ede ye uyo numa na kana kaha Maliya ye yogahesuwala na ye wane, “Taulauhekata wa, iya ede teinai na ye henuwa bena ye kitago.” ²⁹ Maliya hedehedede ta ye lapui ede ye tolomwayamwayau ye lau Yesu unai. ³⁰ Na Yesu sola nige ye lagelau kasa wa unai, iya meta Maleta yona kabahailobaina wa unai. ³¹ Dius tamowadiyao se laoma bena Maliya ma kana kaha nuwadiyao se hededehtaludi wa, meta siya Maliya maiyadi numa wa unai. Na huyana Maliya se kita ye tolomwayamwayau ye pesa ye lau, ede se hemuliwatani. Yodi nuwatu bena kabo ye lau bwayabwaya wa unai ye doudou.

³² Huyana Maliya ye lage Yesu unai na ye kita, ede matana wa unai ye tulibonodobi na ye wane, “Guiyau, taba kowa teinai, lougu ta nige gonowana ye boita.”

³³ Na Maliya yo tauhemuliwatanina wa Yesu ye kitadi se doudou, meta nuwana ye kamkamnakalili, ³⁴ na ye henamaiyedi ye wane, “Haedi iya kwa hekeno?” Se hededebui se wane, “Ku laoma ta lau na kabo ka hekitago.”

³⁵ Kabo Yesu ye dou. ³⁶ Ede Dius tamowaidiyao wa se wane, “Kwa kita ne, iya ye gadosisikaliliyei.” ³⁷ Na hekadi se bom se hedehedede se wane, “Na teina tamowai ta taumatagibugibu wa matana ye helala. Na idohagi to nige saha hesau ye ginauli kabo unai Lasalo taba nige ye boita?”

³⁸ Yesu sola ma nuwakamkamnana na ye laoma ye lage bwayabwaya wa unai. Bwayabwaya wa meta weku duhana, na weku lakilakina hesau unai kawamatana wa se buigudui. ³⁹ Yesu ye wane, “Buigudu wekuna ne kwa hesigihesuwala.”

Na Maleta, iya taubaita wa louna, ye wane, “Guiyau, lougu ye boitako na mayadai hasi se laoko, debanawai kabo panena ye yababa.”

⁴⁰ Na Yesu ye hededelau unai ye wane, “Idohagi, nige ku lapui meta ya hededeyako kalimwai, ena taba ku sunuma, Yaubada kana kao saesaena mamohoina kabo ku kita.”

⁴¹ Ede weku wa se hesigihesuwala, na Yesu ye kaike-wasae galewa ne na ye wane, “Tamagu, ya lautokiyeigo, matawuwuna ede kowa ku lapulapulaoma kaliguwai.

⁴² Kabina ya kata meta kowa huya maudoina ku lapulapulaoma kaliguwai, na teina ya hededehelaki ta tau-tolohetakiligau ta hesabadi, unai kabo se kawamamohoi meta kowa tauhetamaligauma ede.”

⁴³ Teina hedehedede ta mulinawai Yesu kalinana laki-lakina unai ye yoga ye wane, “Lasalo, ku pesama!”

⁴⁴ Ede tamowai boiboitana wa ye pesama, nimana yo kaena meta kaleko tupwadiyao lohalohadi udiyedi se sumadi yo kuluna hinage kaleko hesau unai se suma. Yesu ye hededelau tamowai wa udiyedi ye wane, “Tauna sumadi ne kwa yailihaidi na ye laulau.”

Tauwoyawoya yodi hineli bena Yesu se koihemwaloi

⁴⁵ Dius tamowaidiyao Maliya maiyadi taulau wa Yesu yona kabikabi wa se kita ede gwaudi iya se sunumaei.

⁴⁶ Na hekadi se lau Paliseya tamowaidiyao udiyedi, na Yesu saha ye ginauli wa wasana yodi se hedehedede.

⁴⁷ Ede taukaitalasam tauwoyaidi yo Paliseya tamowaidi Sunedeli koigogona se heyoga. Se laomagogoi na se henahenamai'uyoidi se wane, “Teina tamowai ta meta laulau gigigigibwalidi gwaudi ye ginaulidi. Na saha kabo ta ginauli?” ⁴⁸ Ena taba ta kitagabaei doha teina meta tamowai maudoidi kabo iya se sunumaei. Unai kabo Loma tamowaidi** yoda Numa Tabuna yo yoda basileiya ta se heyababa.”

⁴⁹ Na luwadi wa unai hesau hesana ede Kaiyapasi, iya tenem bolimai ne unai meta taukaitalasam saesaena, na ye wane, “Komiu nige saha hesau kabina kwa kata. ⁵⁰ Na nuwamiu ne nige se masalaha. Ye namwakalili taba tamowai kesega ye boita tamowai maudoidi hesabadi, na kabotaki basileiya maudoina ta se heyababa.”

⁵¹ Kaiyapasi tenem nuwatu ne nige ye hededegaibui, na tenem bolimai ne unai meta iya taukaitalasam saesaena, unai ede ye hededepeloweta meta Yesu kabo ye boita Dius tamowaidiyao hesabadi. ⁵² Na nige bena Dius se bom hesabadi, na Yaubada natunao se tatagwaligwali teha

** **11:48:** Loma tamowaidi: Tenem huyana ne unai Dius tamowaidiyao meta Loma tamowaidiyao yodi loina guninaena se miya.

udoi'udoi udiyedi wa hinage hesabadi. Teina unai kabo Yaubada natunao maudoidi se hemala boda kesega.

⁵³Ede tenem mayadai ne unai ye lau meta yodi hineli se ginauli taba idohagi na Yesu kabo se koihemwaloi. ⁵⁴Unai Yesu nige ye taumasalahalau'uyo Dius tamowaidiyao udiyedi, na ye dalahai ye lau teha hesau balabalana dedekanawai, na menai magari gagilina hesau hesana Epelaima unai maiyanao hekahekatao wa se miya.

⁵⁵Na Taukiuli Henuwaisinina huyana ye hanahanauma, ede Dius tamowaidi gwaudi teha udoi'udoi udiyedi tau-miya se sae Yelusalema bena yodi lauhe'a'a kabikabidi se ginaulibagunaidi, na kabo Taukiuli henuwaisinina. ⁵⁶Na Yesu se wasewasenei, na Numa Tabuna bakubakuna unai se totolo na se henahenamai'uyoidi se wane, “Kwa nuwatu meta kabo ye laoma gwayuala ta unai o nige?” ⁵⁷Na taukaitalam tauwoyaidi yo Paliseya tamowaidi meta hedehedede se toleyako tamowai maudoidi udiyedi, ena taba hesau Yesu ye kita, kabo ye laoma tauwoyawoya ne ye hekatadi, na kabo Yesu se kabihekahini.

12

Maliya Yesu kaena ye heyausidi

¹Mayadai haligigi-kesega mo matadi ne unai na kabo Taukiuli Henuwaisinina huyana, na Yesu ye lagelau Betaniya, teina meta Lasalo boita unai ye hetolo'uyoi wa yona magari. ²Ede temenai kaikaigogo gagilina se ginauli Yesu hesabana. Maleta meta kadi haitala wa ye kabinonohai, na Lasalo maiyanao Yesu ma kana bodao wa se kaikaigogoi. ³Na Maliya yausi panepanena pakuna ye hai ede ye ini Yesu kaena ne udiyedi na kuluna ne unai ye sauhepitalidi, na panena meta numa wa ye laugilihahi.

Na yausi ne nadi** unai se ginauli, lakina ede lita kesega tehana, na maisana ye lakikalili.

⁴ Na Yudasi Isakaliyota, iya Yesu yona hekahekata wa hesau na iya kabo kana tauwalohai ne, iya ye wane, ⁵ “Idohagi to teina yausi panena namwanamwana ta nige ku lokunei, kabo maisana denali 300 ku hai, na monina ne kabo ye lau taudehadeha udiyedi?” ⁶ Yudasi saha ye hedede ta meta nige taudehadeha ye nuwatukaliliyedi, na matawuwuna ede iya taukabikabigaibu. Iya meta yodi moni tobwana taुकитahetetena, na yona laulau ede moni tobwana ne unai hekadi ye haihaigaibuidi.

⁷ Yesu ye hededebui ye wane, “Waihiu ne ku kitagabaei! Saha ye ginauli ne meta yau kabo se tolegau bwayabwaya ne unai kabinonohana. ⁸ Huya badobado taudehadeha kabo maiyamiao, na yau meta taba nige huya badobado maiyamiu.”

⁹ Na Dius tamowaidiyao bodalakilaki wasa se lapui meta Yesu iya ede Betaniya unai. Ede se lau temenai bena Yesu se kita, na nige Yesu ye bom mo, na Lasalo hinage, iya ede tamowaina ye boita na Yesu ye hetolo'uyoi'usei wa. ¹⁰ Unai ede taukaitalasang tauwoyaidi wa yodi hineli se ginauli meta bena kabo Lasalo hinage se koihemwaloi. ¹¹ Matawuwuna Lasalo yona tolo'uyo ne debanawai, Dius bodalakilaki yodi tauwoyawoya wa se laugabaedi na se lau Yesu se sunumaei.

Yesu se hailobai yo se hedebasae Yelusalema unai

¹² Mayadai hesauna kabo Yesu ye lau Yelusalema. Tenem mayadaidi ne udiyedi bodalakilaki teha maudoidi udiyedi se laoma Yelusalema Taukiuli Henuwaisinina

** 12:3: Nadi hededehemasalahana GLOSSARY unai ku hasili (↑Nadi).

hesabana. Boda wa Yesu wasana se lapui meta ye laolaoma ¹³ ede tutube bagadi se baheidi na se lau se hailobai yo se heyoheyoga se wane,

“Hosana!”**

Ka hedebasaege, kowa Guiyau hesanawai ku laoma.

Ka hedebasaege, kowa Isalaela yoma wasawasa.”

¹⁴ Yesu donki saehauna ye lobai ede ye gelusae unai, doha peloweta hesau ye kuliyako ye wane,

¹⁵ “Saiyona tamowaidi,** tabu kwa matausi!

Kwa kitalau! Yomi wasawasa wa donki saehauna unai ye tutuli na ye laolaoma.” *(Sakaliya 9:9)*

¹⁶ Na tenem huyana ne unai hekahekatao wa nige se nuwatulobai meta kulikuli ta Yesu hedehededena. Na muliyena, huyana Yesu ye tolo'uyo yo ye sae galewa ne unai na yona hekahekatao wa kana kao saesaena mamohoina se kita, kabo se nuwatulobai meta kabikabi maudoidi ta siya ede hedehedede maudoidi kulikuli tabudi udiyedi se kulinonohaidiko wa.

¹⁷ Na huyana Yesu Lasalo ye yogahepesa bwayabwaya unai yo boita unai ye hetolo'uyoi wa meta bodalakilaki maiyanao. Na saha ye ginauli wa se kita meta sola se hewahewasa. ¹⁸ Na tamowai gwaudi laulau gigigigibwalina ye ginauli wa wasana se lapui, ede se lau Yesu se hailobai. ¹⁹ Na Paliseya tamowaidi se bom yodi se hedehedede se wane, “Sola kwa kita! Nige gonowana saha hesau kabo ta ginauli kalinawai. Kaniyona ede tanoubu maudoina iya se hemuhemuliwatani.”

** **12:13:** Hosana: Kalina Hebelu unai hedehedede hosana kaniyona bagubagunana ede, Ku gilihaigai. Na Yesu yona huya wa unai meta ye hemala hedebasae hedehededena. Unai ede ka kulibui ka wane, Ka hedebasaege.

** **12:15:** Saiyona tamowaidi: Kalina Giliki bukadi beyabeyadi se bado se kuli se wane, Saiyona natuna waihiu, na kaniyona ede, Yelusalema tamowaidi.

Yesu yona boita ye hedehededei

²⁰ Na tausae Yelusalema Taukiuli Henuwaisinina unai tautaba'ohu wa luwadi ne unai meta Giliki tamowaidi hekadi. ²¹ Na siya se lau Pilipo unai, iya meta magai Betesaida teha Galili ne tamowaina, na se hededelau unai se wane, “Taubada, ka henuwa bena Yesu ka kita.” ²² Ede Pilipo ye lau Andeleya yona ye hedehedede, na kabo taudi labui se lau Yesu yona se hedehedede.

²³ Na Yesu ye hededebui ye wane, “Mahanana wa ye lageko, Tau Natuna kabo kana kao saesaena mamohoina ye masalaha. ²⁴ Ya hededemamohoi kalimiuwai: Ena witi tumana nige ye beku bwatano ne unai na ye mwaloi, kabo ye miyamiya mo. Na ena ye bekudobi na ye mwaloi, meta kabo kaniyona gwaudi ye hetubudi. ²⁵ Na kaiteya yona mauli tanoubu ta unai ye gadosisiyei, kabo ye kabisapuli. Na kaiteya yona mauli tanoubu ta unai ye nuwagabaei, kabo mauli nige kana siga ye hai. ²⁶ Ena tamowai hesau ye henuwa bena yogu ye paisowa, meta bena ye hemuliwatanigau. Yau haedi ya miya meta yogu heyayai tauhaina hinage kabo temenai. Na yogu heyayai tauhaina ne meta kabo Tamagu iya ye hekasisiyei.

²⁷ Mahana ta unai yau meta nuwagu ta unai ya heko-hekoidada, na kabo saha ya hedede? Taba gonowana ya kaibwada Tamagu unai ya wane, ‘Mahana ta unai ku gilihaigau?’ Taba nige. Ya dobima ta meta bena kamkamna matagu ne unai ya hekaloi.”

²⁸ Na kabo ye wane, “Tamagu, hesam ku hesaekaliliyei.” Kabo kalina hesau galewa ne unai ye dobima ye wane, “Yau hesagu ya hesaeyako na kabo ya hesae'uyoi.” ²⁹ Na bodalakilaki temenai se totolo wa kalina ta se lapui ede yodi nuwatu bena tulutululu. Na hekadi se wane, “Nuwana anelu hesau ye hedehededelau Yesu unai.” ³⁰ Na Yesu ye hededebui ye wane, “Tenem kalina ne meta

komiu hesabamiu, yau nige. ³¹ Na teina mahana ta unai Yaubada kabo tanoubu ta ye hekasa, yo tanoubu ta yodi wasawasa** yona gigibwali kabo ye hetatagwaligwali. ³² Na huyana tano unai yau se lausinigau, kabo tamowai maudoidi ya yogagogoidi se laoma kaliguwai.”

³³ Yesu ye hedede doha teina meta bena yona boita kana kao ye hededehemasalaha.

³⁴ Ede boda wa se henamaiyei se wane, “Kai laugagayo unai ka lapui meta Keliso kabo ye miya ye lau ee huya nige kana siga. Na idohagi to ku wane, ‘Tau Natuna kabo se lausini?’ Na teina Tau Natuna ta meta kaiteya?”

³⁵ Na kabo Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Mala** ta kabo maidamiu kwa miya huyakubwakubwa mo. Na mala maidamiu ta unai ne bena kwa laulau, na tabu masigili ye taukasinigomiu. Na kaiteya masigili unai ye laulau meta nige kabina ye kata haedi ye laulau. ³⁶ Na mala maidamiu ta unai ne bena kwa sunumaei, ede kabo kwa hemala mala natunao.”

Teina hedehedede ta mulinawai ye laugabaedi na ye lau ye kenowadamiyedi.

Dius tamowaidi nige tausunuma hedehedededi

³⁷ Yesu laulau gigigigibwalidi gwaudi ye ginaulidi Dius tamowaidiyao matadiwai, na iyamo nige se kawamamo-hoiyei. ³⁸ Teina ta meta Aisaiya peloweta yona hedehedede wa ye hemamohoiyei, doha ye wane,

“Guiyau, yoda wasa wa kaiteya ye kawamamohoiyei?

Na kaiteya unai Yaubada yona gigibwali ye hemasalaha?”
(Aisaiya 53:1)

** 12:31: Tanoubu ta yodi wasawasa iya ede Satani.
meta Yesu heyaheyasonina.

** 12:35: Mala

³⁹ Na Dius tamowaidiyao wa nige gonowana se kawamamohoi, matawuwuna ede teha hesau unai peloweta wa ye hedede ye wane,

⁴⁰ “Guiyau tamowai matadiyao ye hegibugibudi,
 yo nuwadiyao ye hekwailolodi,
 unai taba nige matadi udiyedi se kita,
 yo taba nige nuwadi udiyedi se nuwatulobai,
 yo taba nige nuwadi se buidi na unai kabo ya
 henamwanamwadi.” *(Aisaiya 6:10)*

⁴¹ Aisaiya teina ye kulihemasalaha, matawuwuna Yesu kana kao saesaena mamohoina ye kita, na Yesu hedehededenya ye hedehededei.

⁴² Na iyamo tamowai gwaudi Yesu se sunumaei, luwadi ne unai hekadi meta Dius tauwoyaidi. Iyamo Paliseya tamowaidi debadiwai ede yodi sunuma wa nige se hemasalaha, kaniyona ede se matausi madai sunago unai se hepesadi. ⁴³ Matawuwuna se henuwakalili taba tamowai se hededetausaeidi, na Yaubada yona kita-henamwadi ne nige se nuwatukaliliyei.

⁴⁴ Na kabo Yesu kalinana lakilakina unai ye wane, “Kaiteya ye sunumaeigau, meta nige yau ya bom mo ye sunumaeigau, na hinage tauhetamaligauma wa ye sunumaei. ⁴⁵ Yo kaiteya ye kitagau, meta tauhetamaligauma wa ye kita. ⁴⁶ Yau ya dobima tanoubu ta yona mala, unai kaiteyadi se sunumaeigau taba nige masigili unai se miya. ⁴⁷ Na ena tamowai hesau yogu hedehedede ta ye lapuidi na nige ye miyawatanidi, taba nige yau yona ya hekasa. Matawuwuna yau ya dobima ta nige bena tanoubu ta ya kitahekasa, na bena ya hemaui. ⁴⁸ Tausubugau yo yogu hedehedede nige taukabihekahinidi tauhekasadi nonohana ede ye miya. Hedehedede ya hededediko wa, siya kabo kabahegiludi

huyagehena ne unai. ⁴⁹ Matawuwuna yau nige ya bom yogu nuwatu unai ya hedehehede, na Tamagu iya tauheta-maligauma wa ye hekatagau saha kabo ya hedede yo idohagi kabo ya hedededi. ⁵⁰ Na kabina ya kata meta yona hedehehede ne kabo mauli nige kana siga ye leyama. Unai teina saha ya hedededi ta meta gonogonowana doha saha Tamagu ye hedeideidi kaliguwai wa bena kabo ya hedehehemasalahadi.”

13

Yesu yona hekahekatao kaedi ye deulidi

¹ Mayadai kesega mo na kabo Taukiuli Henuwaisinina mayadaina, na Yesu kabina ye kata meta yona huya ye lagemako kabo tanoubu ta ye laugabaei na ye seuyo Tamana unai. Yesu yona hekahekatao siya tanoubu ta unai, meta huya maudoina ye gadosisiyedi, na tenem huyana ne unai meta yona gadosisi lakilakikalilina ye hekitadi.

² Meimeilahi kaina se kabinonohaiyako, yo diyabolo yona nuwatu meta ye toleyako Yudasi Isakaliyota, Simona natuna unai, iya kabo Yesu kana ye walohai. ³ Na Yesu kabina ye kata meta ginauli maudoidi Tamana ye tolediko iya yona gigibwali unai, yo iya Yaubada unai ye laoma na kabo ye seuyo Yaubada unai. ⁴ Ede Yesu kabakaikai hatahatana ye tologabaei, na yona likwakewa kwamana ye haigabaei, na sawwela ye hai ede duwaduwalina wa unai ye pai.** ⁵ Na kabo waila ye ini disa hesau unai, na ye hetubu yona hekahekatao kaediyao ye deulidi, na duwaduwalina unai sawwela ye pai wa unai ye saudi.

** **13:4:** Sawwela duwaduwalina unai ye pai: Teina unai Yesu kitakitana meta doha Dius yodi heyayai tauhaina dobidobina hesau.

⁶ Huyana ye laoma Simona Petelo unai, ede Petelo ye hededelau unai ye wane, “Guiyau, kabo kaegu ta hinage ku deulidi?”

⁷ Yesu ye hededebui ye wane, “Saha ya ginaginauli ta sola nige ku nuwatulobai, na mulinawai kabo ku nuwatulobai.”

⁸ Petelo ye wane, “Tabu kaegu ta ku deudeulidi.”

Yesu ye hededebui ye wane, “Na ena taba *kaem ne* nige ya deulidi, meta kowa nige gonowana yogu tamowai**.”

⁹ Kabo Simona Petelo ye wane, “Guiyau, besi, nige kaegu ta se bom, na nimagu yo kulugu hinage ku deulidi.”

¹⁰ Yesu ye hededebui ye wane, “Kaiteya ye duiko meta tauna maudoina ne ye a'ako, unai taba nige ye dui'uyo, na kaena se bom mo taba ye deulidi. Komiu maudoimiu ne kwa a'ako, na kesega mo meta nigele.”

¹¹ Yesu kabina ye kata meta kaiteya kabo kana ye walohai, ede ye hedede ye wane, “Komiu maudoimiu ne kwa a'ako, na kesega mo meta nigele.”

¹² Yesu kaediyao wa ye deulidi ye gehe, ede yona luwuluwu wa ye luwui'uyoi na ye uyo yona kabakaikai wa unai, na ye henamaiyedi ye wane, “Saha ya ginaginauli ta kwa nuwatulobai e nige? ¹³ Komiu hesagu kwa katai Taulauhekata yo Guiyau. Meta ye dudulaikalili. Temeta kagu kao ede. ¹⁴ Na ena yau, yomi Guiyau yo Taulauhekata, kaemiyao ta ya deulidi, bena komiu hinage kami kahao kaedi kwa deulidi yo siya hinage kaemiu se deulidi. ¹⁵ Saha ya ginauli ta meta yomi kabakitahai. Unai saha ya ginauli kalimiuwai ta, hinage bena kwa ginauliwatani.

** **13:8:** Kowa nige gonowana yogu tamowai: Teina meta Yesu yona hedehedede wa kaniyona, na Yesu kalinana mamohoina ede, kabo kowa nige yom tupwa kaliguwai.

¹⁶ Ya hededemamohoi kalimiuwai: Heyayai tauhaina nige ye saekalili na kabo kana tanuwaga; yo wasa taulaena nige ye saekalili na kabo tauhetamalina. ¹⁷ Na komiu teina nuwatu ta kabidi kwa katako, na ena kwa ginaulidi, meta kabo gonowana kwa gwauyala. ¹⁸ Yau nige komiu mau-doimiu ta ya hetahetalagomiu. Kaiteyadi ya kaisunuwaidi meta kabimiu ya kata. Na teina ta meta bena kulikuli tabuna ye hemamohoyei, doha ye wane, 'Na kaiteya maiyagu pwalawa kesega ka kai, meta kabo ye hemala kagu waiunu.' (Same 41:9) ¹⁹ Teina ta ya hededenonohaidi, na kabo se tubu. Na huyana se tubu, unai kabo kwa kawamamohoi meta Yau ede Iya. ²⁰ Ya hededemamohoi kalimiuwai: Ena tamowai hesau ya hetamali na se yogaisini meta yau se yogaisinigau. Yo kaiteya ye yogaisinigau meta iya tauhetamaligauma wa ye yogaisini."

Yesu kana tauwalohai ye hededenonohai

²¹ Yesu teina ye hedede na mulinawai nuwana ye pilipili, ede ye hedede ye wane, "Ya hededemamohoi kalimiuwai meta luwamiu ta unai hesau kabo kagu ye walohai." ²² Yona hekahekatao wa se haibaibaiwai'uyoidi yo nuwadi se dagugu teina meta kaiteya kana hedehehede. ²³ Yesu yona hekahekata hesau iya ye gadosisikaliliyei wa meta iya dedekanawai ye kenokeno. ²⁴ Ede Simona Petelo nimana unai hekahekata wa ye sikwatagu na ye hededelau unai ye wane, "Ku henamaiyei, kaiteya kana hedehehede." ²⁵ Kabo ye duihasalilau** Yesu unai na ye henamaiyei

**

13:25: Ye duihasalilau Yesu unai: Kaikaigogo saesaediyao udiyedi Dius tamowaidi nige se tulimolosi na se kaikai, na yodi kaikai huyana kabo hatahata ne se kenohetikikili. Teina ta nige se keno mamohoi na se kenolisilisi tupwaseuselidi ne udiyedi na nima seuseulidi se bonohetolodi na kuludi ne se tupahekahini na kabo se kaikai. Yodi kabakaikai hatahatana ne kewana ne nige ye sae.

ye wane, “Guiyau, kabo kaiteya?”

²⁶ Yesu ye hededebui ye wane, “Teina pwalawa ta kabo ya hedakwa disu ne unai na ya mosei tamowai hesau unai meta iya tamowaina ede.” Na kabo pwalawa tehana wa ye hedakwa na ye mosei Yudasi Isakaliyota unai, iya Simona natuna. ²⁷ Huyana Yudasi pwalawa wa ye hai meta Satani ye luu kalinawai. Ede Yesu ye hededelau unai ye wane, “Saha bena ku ginauli ne ku ginaulimwamwayauyei.”

²⁸ Taututuli yodi kabakaikai wa unai nige hesau kabina ye kata idohagi to Yesu doha tenem ye hedede kalinawai.

²⁹ Na hekadi yodi nuwatu bena Yesu yona hedehedede ta kaniyona ede, “Ku lau na saha gwayuala ta unai ta henuwadi kabo ku hemaisadi.” Na hekadi yodi nuwatu bena ye lau taudehadeha yodi ye kainauya. Matawuwuna Yudasi meta iya yodi moni tobwana taukitahetetena ede.

³⁰ Yudasi pwalawa wa ye kai na mulinawai ede ye pesa ye lau. Na tenem mahanana ne meta ye tauhemasigiliyako.

Laugagayo hauhauna

³¹ Yudasi ye laoko, na Yesu ye wane, “Yaubada Tau Natuna kana kao saesaena mamohoina bena ye hemasalaha, yo saha kabo ye tubu Tau Natuna kalinawai ne, meta unai kabo Yaubada kana kao saesaena mamohoina ye hemasalaha. ³² Natuna Yaubada kana kao saesaena mamohoina ye hemasalahahegehe, kabo Yaubada yona kabikabi unai hinage Natuna kana kao saesaena mamohoina ye hemasalaha, na taba nige ye pahili.**

³³ Natuguwao, huyakubwakubwa mo yau maiyamiu kabo ta miya. Na komiu kabo kwa wasewaseneigau. Na Dius tauwoyaidi meta yodi ya hedehededeko, na komiu

** **13:32:** Yaubada yona kabikabi unai hinage Natuna kana kao saesaena mamohoina ye hemasalaha: Hedehedede ta kaniyona ede huyana Yesu kabo ye uyo Tamana unai meta yona kabaloina saesaena wa ye mose'uyoi kalinawai. (Yowane 17:5)

hinage teina yomiu ya hedehedede: Yau yogu kabalau ne meta komiu taba nige gonowana unai kwa lau.

³⁴ Laugagayo hauhauna teina ya leyawa bena kwa haigadogadosisi'uyoigomiu. Doha yau ya gadosisiyeigomiu, unai komiu bena kwa haigadogadosisi'uyoigomiu. ³⁵ Ena komiu kwa haigadogadosisi'uyoigomiu, kabo tamowai maudoidi kabina se kata meta komiu yau yogu hekahekatao.”

Yesu Petelo yona uhala ye hededenonohai

³⁶ Simona Petelo Yesu ye henamaiyei ye wane, “Guiyau, kowa kabo haedi ku lau?” Yesu ye hededebui ye wane, “Yogu kabalau ne meta teina mahana ta unai nige gonowana ku hemuliwatanigau, na muliwai kabo ku hemuliwatanigau.” ³⁷ Petelo ye henamaiyei ye wane, “Guiyau, idohagi to teina mahana ta unai taba nige gonowana ya hemuliwatanigo? Yau meta ya nonohako kabo ya boita kowa hesabam.” ³⁸ Na kabo Yesu ye hededebui ye wane, “Mamohoi, kabo ku boita yau hesabagu? Ya hededemamohoi kalimwai, meta teina boniyai ta unai pwaole hakiyana sola taba nige ye dou, na kabo ku uhalaeigau ma haiyona.”

14

Yesu meta kedana na unai ta lau ta lage Yaubada yona tehawai

¹ “Tabu kwa nuwadubu, Yaubada kwa sunumaei yo yau hinage kwa sunumaeigau. ² Tamagu yona numa unai meta dahala gwaudi. Ena taba teina ta nige mamohoi, meta nige gonowana ya hedede bena ya lau temenai kabo yomi dahala ya kabinonohaidi. ³ Na ena ya lau yomi dahala ya kabinonohaidi, kabo hinage ya uyoma ya haigomiu, na yau haedi yogu kabamiya meta komiu hinage kabo

temenai. ⁴ Yo idohagi kabo kwa lau magaina ne unai meta kedana kabina kwa katako.”

⁵ Tomasi ye hededelau Yesu unai ye wane, “Guiyau, yom kabalau ne nige kabina ka kata. Idohagi kabo kedana kabina ka kata?”

⁶ Yesu ye hededebui ye wane, “Yau kedana ede, yo yau mamohoina ede, yo yau maulina ede. Nige gonowana hesau ye bom ye lau Tamagu unai, na yau ya bom mo kedana ede. ⁷ Ena taba mamohoi komiu kabigu kwa kata, komiu hinage tamagu kabo kabina kwa kata. Teina mayadai ta unai ye lau ne meta iya kabina kwa kata yo hinage kwa kitayako.”

⁸ Pilipo ye wane, “Guiyau, taba tamam ku hekitagai, na kabo takiyede.”

⁹ Yesu ye hededebui ye wane, “Pilipo, huyalohaloha yau maiyamiu ta miyamiya. Na idohagi to nige kabigu ku kata? Kaiteya ye kitagau meta Tamagu ye kita. Na idohagi to ku wane, “Taba tamam ku hekitagai”? ¹⁰ Kana kao doha nige ku kawamamohoi meta yau ede Tamagu unai, yo Tamagu ede yau kaliguwai. Hedehedede ya hedehedededi nige yau ya bom yogu hedehedede, na Tamagu kaliguwai ye miya ta meta iya yona paisowa ne ye ginaulidi ede. ¹¹ Bena kwa kawamamohoi meta yau ede Tamagu unai, yo Tamagu ede yau kaliguwai. Ena nige gonowana yogu hedehedede ta kwa kawamamohoiyedi, takiyede, na laulau gigigibwalidi ya ginaulidiko wa debadiwai kwa kawamamohoiyeigau. ¹² Ya hededemamohoi kalimiuwai: Kaiteya ye sunuma kaliguwai kabo saha ya ginaulidiko wa hinage ye ginaulidi. Yo kabikabi hekadi ye ginaulidi kabo se saekalili na kabo saha yau ya ginaulidi wa. Matawuwuna ede yau meta ya laulau Tamagu unai. ¹³ Na saha kwa kaibwadaidi yau hesaguwai, kabo ya ginaulidi. Tenem unai kabo Tamagu hedebasaena ya helaki.

¹⁴ Mamohoi, yau hesaguwai ginauli saha kwa kaibwadaidi, kabo ya ginaulidi.

Yaluwa Tabuna hededehesunumana

¹⁵ Ena kwa gadosisiyegau, bena yogu laugagayo kwa kawakabiyedi. ¹⁶ Na yau kabo Tamagu ya kaibwadai na kami sagu hesau kabo ye hetamaliyawa, na iya kabo maiyamiu ye lau ee huya nige kana siga. ¹⁷ Iya ede hedehedede mamohoina Yaluwana^{**}. Tanoubu ta tamowaidiyao nige gonowana iya se hai, matawuwuna ede nige se kita yo nige kabina se kata. Na komiu iya kabina kwa kata, matawuwuna ede iya maiyamiu na huya matada ne unai kabo nuwamiu ne unai ye miya. ¹⁸ Yau taba nige ya laugabaegomiu doha dabudabule, na kabo ya uyoma kalimiuwai. ¹⁹ Huyakubwakubwa mo na mulinawai tanoubu ta kabo taba nige se kitagau, na komiu kabo kwa kitagau. Yau ya mauli, unai komiu hinage kabo kwa mauli. ²⁰ Tenem mayadaina ne unai^{**} komiu kabo kwa nuwatulobai meta yau ede Tamagu unai, yo komiu ede yau kaliguwai, yo yau ede komiu kalimiuwai. ²¹ Kaiteya yogu laugagayo ye hai yo ye kawakabiyei meta iya taugadosisiyegau ede. Na kaiteya ye gadosisiyegau, Tamagu kabo iya ye gadosisiyei, yo yau hinage kabo ya gadosisiyei yo ya hemasalahagau iya kalinawai.”

²² Na kabo Yudasi (iya nige Yudasi Isakaliyota) ye wane, “Guiyau, matawuwuna saha to bena ku hemasalahago kai ka bom kalimaiwai na nige bena tanoubu maudoina

^{**} **14:17:** Hedehedede mamohoina Yaluwana meta Yaluwa Tabuna kana paisowa ye hededehehemasalaha, iya ede Yesu hedehededena mamohoina tauhededehehemasalahana. Matawuwuna Yesu iya mamohoina ede (Yowane 14:6).

^{**} **14:20:** Tenem mayadaina ne unai: Tausonoga hekadi yodi nuwatu meta teina hedehedede ta kaniyona bena, Yesu yona tolo'uyo mayadaina wa.

kalidiwai?” ²³ Na Yesu ye hededebui ye wane, “Ena tamowai hesau ye gadosisiyeigau, iya kabo yogu lauhekata wa ye kawakabiyedi. Tamagu kabo ye gadosisiyei, yo Tamagu maiyagu kabo ka laoma iya maiyamai ka miya. ²⁴ Na kaiteya nige ye gadosisiyeigau, taba nige yogu lauhekata wa ye kawakabiyedi. Na yogu lauhekata meta nige yau yogu, na Tamagu iya tauhetamaligauma wa yona lauhekata.

²⁵ Yau teina sola ma miyagu maidamiu ta na ginauli maudoidi ta ya hedededi kalimiuwai. ²⁶ Na yau hesaguwai Tamagu kabo kami sagu ye hetamaliyawa. Iya ede Yaluwa Tabuna. Iya kabo ginauli maudoidi udiyedi ye hekatagomiu yo ginauli maudoidi ya hededediko wa kabo nuwamiu ne udiyedi ye henuhenuwaisinidi. ²⁷ Nuwadaumwali ya tole kalimiuwai, yogu nuwadaumwali ta ya leyawa. Yau nuwadaumwali ya leyawa ta nige doha tanoubu ye leyawa ne. Tabu nuwamiyao kwa hepilpilidi yo kwa matausi.

²⁸ Saha ya hedededi wa komiu kwa lapuidiko doha ya wane, ‘Ya laugabaegomiu, na kabo ya uyoma kalimiuwai.’ Ena taba kwa gadosisiyegau, kabo kwa gwauyala meta ya laulau Tamagu unai, matawuwuna iya ye saekalili na kabo yau. ²⁹ Saha kabo se tubu meta ya hededenonohaidiko kalimiuwai. Na huyana se tubu kabo kwa sunumaeigau. ³⁰ Yau taba nige gonowana ya hedehededekalili kalimiuwai, matawuwuna ede tanoubu ta kana tanuwaga ye laolaoma. Iya nige yona gigibwali gonowana bena kabo ye saedikwaigau. ³¹ Na tanoubu maudoina bena kabina se kata meta yau Tamagu ya gadosisiyei, unai ede Tamagu saha ye hedededi wa ya ginauliwatanidi.

Kwa laoma, ta pesa ta lau.”

15

Yesu wine mamohoina ede

¹ “Yau wine mamohoina ede, na Tamagu iya wine ta taukitahetetena. ² Ena laga hesau kaliguwai na nige ye kaniyo meta kabo ye bolihai. Na laga kanikaniyodi ne ye boliyawasidi kabo se kaniyo namwanamwa. ³ Na komiu kwa a'ako** yogu hedehedede ya hedededi kalimiuwai wa debadiwai. ⁴ Kwa miyatahitahi kaliguwai, na kabo ya miyatahitahi kalimiuwai. Taba laga hesau ye miyasuwala, meta taba nige kaniyona. Na bena ye miya wine ne unai, kabo ye kaniyo. Gonogonowana doha komiu bena kwa miyatahitahi kaliguwai, kabo kwa kaniyo. ⁵ Yau winena ede na komiu meta laganao. Ena tamowai hesau ye miyatahitahi kaliguwai na yau iya unai, kabo ye kaniyo namwanamwakalili. Ena nige kwa patu kaliguwai, meta taba nige kwa kaniyo. ⁶ Ena tamowai hesau nige ye miyatahitahi kaliguwai, iya meta kabo doha wine lagana se gabaeihesuwala na ye pogi. Wine lagadi pogipogidi ne kabo se tanogogoidi na se gabalaedi kaiwa kalakalasina unai se kalasi. ⁷ Ena komiu kwa miyatahitahi kaliguwai yo yogu hedehedede se miya kalimiuwai, meta saha kwa henuwadi na kwa kaibwadaidi, Tamagu kabo ye lediwa. ⁸ Ena komiu kwa kaniyonamwanamwa, unai kabo kwa hemasalaha'uyoigomiu meta komiu yogu hekahekatao mamohoidi. Teina unai kabo Tamagu hedebasae lakilakina ye hai.

⁹ Tamagu ye gadosisiyegau, gonogonowana doha yau hinage ya gadosisiyegomiu. Bena yogu gadosisi ne unai

** **15:3:** Kwa a'ako: Huyana koya taukitahetetena laga kanikaniyodi ye boliyawasidi meta se wane, laga ye he'a'a. Na hekahekatao wa Yesu yona hedehedede wa se lapuidi yo se miyawatanidi na teina unai Yesu ye he'a'adi na se kaniyonamwanamwa, iya ede yodi mauli se namwa yo se dudulai.

kwa miyatahitahi. ¹⁰ Ena komiu yogu laugagayo ta kwa kawakabiyedi, komiu kabo yogu gadosisi ne unai kwa miyatahitahi, doha hinage yau tamagu yona laugagayo ya kawakabiyedi na yona gadosisi ne unai ya miyatahitahi. ¹¹ Teina hedehedede ta ya hedededi kalimiuwai matawuwuna ya henuwa bena yogu gwauyala kabo ye miya kalimiuwai na yomi gwauyala ne meta kabo ye lakikalili. ¹² Yogu laugagayo ede teina: Bena kwa haigadogadosisi'uyoigomiu doha ya gadosisiyegomiu ta. ¹³ Gadosisi lakilakikalilina kabahemasalahana ede bena taba tamowai hesau ye boita kehanao hesabadi. ¹⁴ Ena yogu hedehedede ta kwa ginauliwatanidi, meta komiu kehaguwao mamohoidi. ¹⁵ Yau taba nige huya hesau'uyo ya kataigomiu yogu heyayai tauhaidi, matawuwuna ede heyayai tauhaina kana tanuwaga saha ye ginaginulidi meta nige kabina ye kata. Na ya kataigomiu kehaguwao, matawuwuna ede ginauli maudoidi Tamagu unai ya lapuidi wa meta ya hemasalahadiko kalimiuwai. ¹⁶ Komiu nige kwa kaisunuwaigau, na yau ya kaisunuwaigomiu, bena kwa lau kaniyomiu kwa toledi, na kaniyomiu ne kabo se miyahai. Yo ya kaisunuwaigomiu bena saha kwa kaibwada yau hesaguwai ne, Tamagu kabo ye leyawa. ¹⁷ Teina ta yau yogu laugagayo ede: Bena komiu kwa haigadogadosisi'uyoigomiu.”

Tanoubu ta yodi hewaiunu hekahekatao udiyedi

¹⁸ Na Yesu yona hedehedede wa ye tubei ye wane, “Ena tanoubu tamowaidiyao ta se subugomiu, kabo kwa nuwautui meta yau se sububagunaegauko. ¹⁹ Ena taba komiu tanoubu ta yona, kabo ye gadosisiyegomiu doha iya yona mamohoidi. Na komiu meta nige tanoubu ta yona, na tanoubu ta unai ya kaisunuwaigomiu. Debanawai tanoubu ta ye subugomiu. ²⁰ Hedehedede ya hedededi

kalimiuwai wa bena kwa nuwanuwatuidi, doha ya wane, 'Heyayai tauhaina meta nige ye saekalili na kabo kana tanuwaga.' Ena se hekamkamnagau, meta komiu hinage kabo se hekamkamnagomiu. Ena yogu lauhekata se kawakabiyedi, hinage komiu yomi lauhekata kabo se kawakabiyedi. ²¹ Yau hesagu debanawai kabikabi ne kabo se ginaulidi kalimiuwai, matawuwuna ede tauhetamaligauma nige kabina se kata. ²² Taba ena nige ya dobima yo ya hededelau kalidiwai, siya yodi ba'aya taba nige giluna kalidiwai. Na ya dobima yo ya hededelau kalidiwai, ede siya nige gonowana yodi ba'aya ne se kaihalei. ²³ Na kaiteya ye subugau, iya hinage Tamagu ye subu. ²⁴ Yau laulau gigigigibwalidi ya ginaulidi doha nige tamowai hesau gonowana ye ginaulidi. Na ena taba nige ya ginaulidi kalidiwai, kabo siya yodi ba'aya taba nige giluna kalidiwai. Na laulau gigigigibwalidi ta se kitadiko, iyamo yau yo Tamagu se subugai. ²⁵ Na se subugau, ede Dawida saha ye kuli yodi kulikuli tabudi udiyedi wa meta se hemamohoiyei, doha ye wane, 'Siya yodi subugau ne meta nige kaniyona.' *(Same 35:19, Same 69:4)*

²⁶ Yau kabo kami sagu ^{**} Tamagu unai wa ya hetamaliyama kalimiuwai. Iya ede hedehedede mamohoina Yaluwana, kabo Tamagu unai ye dobima. Iya kabo kagu kao maudoina tauhemasalahana. ²⁷ Na komiu hinage bena kwa hededehehemasalahagau tamowai kalidiwai, matawuwuna yogu paisowa huyahetubuna unai ye laoma teina meta komiu maidaguwao.

16

¹ Teina ginauli maudoidi ta ya hededededi kalimiuwai, to bena taba nige ginauli saha hesau debanaena na sunuma

^{**} **15:26:** Kami sagu: Sagu ne, iya ede Yaluwa Tabuna Yesu ye hededehe-sunumayako Yowane 14:16-18,26 udiyedi.

kwa lausuwalaei. ² Dius tamowaidi kabo sunago udiyedi se hepesagomiu. Yo hinage huyana ede ye laolaoma kabo se koihemwaloigomiu. Na laulau ta tauginaulina meta kabo yodi nuwatu bena unai Yaubada se kaihelahui. ³ Na ginauli yababadi ta se ginaulidi, matawuwuna ede Tamagu yo yau nige kabimai se kata. ⁴ Teina nuwatu ta ya hededediko kalimiuwai, na huyana se tubu kabo kwa nuwatulobai meta ya hededediko kalimiuwai. Huya bagubagunana unai ye laoma ee teina meta teina nuwatu ta nige ya hededediko kalimiuwai, matawuwuna yau ede sola maidamiu.”

Yaluwa Tabuna yona paisowa

⁵ *Kabo Yesu ye wane*, “Nige bayaona kabo ya laugabaegomiu na ya lau tauhetamaligauma wa unai, na iyamo komiu nige hesau bena ye henamaiyeigau ye wane, ‘Kowa kabo haedi ku laulau?’ ⁶ Kwa nuwadubukalili, matawuwuna ede teina nuwatu ta ya hededediko kalimiuwai. ⁷ Na yau meta hedehedede mamohoina ya hedede: Ya laugabaegomiu ne meta komiu yomi namwanamwa hesabana. Taba ena yau nige ya laugabaegomiu, kami sagu meta nige gonowana ye laoma. Na ena yau ya lau, kabo kami sagu ne ya hetamaliyama. ⁸ Huyana ye laoma kabo tamowai maudoidi tanoubu ta unai nuwamasalaha ye moseidi na ba'aya yo miyamiyadudulai yo hekasa se nuwatulobaidi. ⁹ Ba'aya unai kabo ye hemasalaha kalidiwai meta yodi *ba'aya mamohoina ede* nige se kawamamohoiyegau. ¹⁰ Miyamiyadudulai unai kabo ye hemasalaha kalidiwai meta *yau miyamiya dudulaina tamowaina*, matawuwuna ede yau ya lau Tamagu unai, yo taba nige gonowana kwa kita'uyoigau. ¹¹ Yo Yaubada yona hekasa unai kabo ye hemasalaha kalidiwai *meta Yaubada*

kabo hinage tamowai ye hekasadi, matawuwuna ede tanoubu ta yona wasawasa** ye hekasayako.

¹² Yau kaliguwai nuwanuwatu se bado bena kabo ya hedededi kalimiuwai. Na se badokalili, unai nige gonowana maudoidi kwa nuwatuhekahinidi. ¹³ Na huyana Hedehedede Mamohoina Yaluwana ne ye laoma, iya kabo hedehedede mamohoidi maudoidi udiyedi ye henuwatulobaigomiu. Iya taba nige ye bom yona nuwatuwai ye hedehedede, na saha Yaubada unai ye lapuidi kabo ye hedededi, yo saha kabo se tubu matada ne udiyedi ye hekatagomiu. ¹⁴ Saha ya hedededi Hedehedede Mamohoina Yaluwana kalinawai, kabo ye hemasalahadi kalimiuwai. Tenem unai kabo hedelesaegu ye helaki. ¹⁵ Ginauli maudoidi Tamagu kalinawai ne meta yau yogu. Unai ede ya wane, ‘Yaluwa ne kabo kaliguwai yogu hede-hedede ye haidi na ye hemasalahadi kalimiuwai.’”

Nuwadubu ye bui ye hemala gwauyala

¹⁶ Na Yesu yona hedehedede wa ye tubei ye wane, “Huyakubwakubwa mo mulinawai taba nige kwa kitagau, yo huyakubwakubwa mo na mulinawai kabo kwa kita'uyoigau.”

¹⁷ Yona hekahekatao hekadiyo se henahenamai'uyoidi se wane, “Teina yona hedehedede ta kaniyodi saha? Doha ye wane, ‘Huyakubwakubwa mo mulinawai taba nige kwa kitagau, yo huyakubwakubwa mo na mulinawai kabo kwa kita'uyoigau.’ Yo hinage ye wane, ‘Matawuwuna ya laulau Tamagu unai.’” ¹⁸ Siya sola se henahenamai'uyoidi se wane, “Teina hedehedede ta ‘Huyakubwakubwa mo’ meta kaniyona ede saha? Saha ye hedehedededi ne nige ka nuwatulobaidi.”

** 16:11: Tanoubu ta yona wasawasa meta Satani.

¹⁹ Yesu ye kitadi meta se henuwa bena se henamaiyei ede ye wane, “Kabina ya kata meta yogu hedehedede ta kwa hetahetaladi, doha ya wane, ‘Huyakubwakubwa mo mulinawai taba nige kwa kitagau, yo huyakubwakubwa mo na mulinawai kabo kwa kita'uyoigau.’ Yo kwa henuwa kaniyona bena kabina kwa kata. ²⁰ Ya hededemamohoi kalimiuwai: Kabo kwa dou yo kwa nuwadubu, na tanoubu ta tamowaidiyao kabo se gwauyala. Komiu kabo kwa nuwadubukalili, na iyamo yomi nuwadubukalili ne kabo ye bui na ye hemala yomi gwauyala. ²¹ Waihiu diyadiyakana bena ye labalaba meta kabo ye kamkam-nakalili, matawuwuna yona labalaba mahanana ye lage. Na huyana natuna ye labasi meta yona kamkamna wa ye nuwaluluhiyei, matawuwuna ede natuna wa ye labasiyamako tanoubu ta unai. Teina ta meta ye hemala yona gwauyala. ²² Doha hinage komiu: Teina ta meta yomi nuwadubulakilaki huyana. Na huya hesau kabo ya kita'uyoigomiu. Kabo kwa gwauyala, na yomi gwauyala ne taba nige hesau ye haigabaei kalimiuwai. ²³ Tenem mayadaina ne unai komiu taba nige saha hesau kwa kaibwada'uyoi kaliguwai. Ya hededemamohoi kalimiuwai: Saha kwa kaibwada Tamagu unai yau hesaguwai kabo ye leyawa. ²⁴ Na ye laoma ee teina, komiu sola nige saha hesau kwa kaibwada yau hesaguwai. Kwa kaibwada Yaubada unai, kabo kwa hai, unai kabo kwa gwaualakalili.

²⁵ Ye laoma ee teina hedehedede palabole udiyedi ya hedede kalimiuwai. Na mayadaina ede ye laolaoma unai taba nige ya hededepalabole'uyo, na unai kabo Tamagu ya hededehemasalahamamohoiyei kalimiuwai. ²⁶ Tenem mayadaina ne unai yau hesaguwai kabo kwa kaibwada. Nige ya wane kabo yau ya kaibwada Tamagu unai komiu hesabamiu. ²⁷ Taba nige! Tamagu iya ye

gadosisiyeigomiu, matawuwuna ede komiu kwa gadosisiyeigau yo kwa kawamamohoi meta yau Yaubada unai ya laoma. ²⁸ Mamohoikalili, yau Yaubada unai ya laoma, na ya laomako tanoubu ta unai. Na tanoubu ta kabo ya laugabaei ya uyo Tamagu unai.”

²⁹ Kabo Yesu yona hekahekatao wa se wane, “Teina yom hedehedede ta meta se masalahakalili, nige doha palabole udiyedi ku hedehedede. ³⁰ Na ka nuwatulobai meta kowa ginauli maudoidi kabidi ku katakalili. Unai nige gonowana kai taba bena henamai hesau unai ka henamaiyeigo. Teina debanawai ka kawamamohoi meta kowa mamohoi Yaubada unai ku laoma.”

³¹ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Na kabotaki kwa kawamamohoi! ³² Na huyana ede ye laolaoma, na iya ede ye lagemako, na unai kabo kwa tatagwaligwali, hesau hesau ye lau yona kabamiya unai. Kabo kwa laugabaeigau na yau ya bom. Na iyamo yau nige ya bom, na Tamagu meta iya ede maidagu. ³³ Teina nuwanuwatu ta ya hedededi kalimiuwai, unai kabo nuwadaumwali kwa hai yau kaliguwai. Tanoubu ta unai komiu kabo pilipili kwa hekalodi. Na nuwamiu se bayao! Matawuwuna yau tanoubu ta wasawasana ya saedikwaiyako.”

17

Yesu ye bom yona ye kaibwada

¹ Teina hedehedede ta mulidiwai Yesu ye kaikewasae galewa ne unai na ye tapwalolo ye wane,

“Tamagu, huyana wa ye lagemako. Natum kana kao saesaena mamohoina ku hemasalaha, na unai kabo Natum hinage kam kao saesaena mamohoina ye hemasalaha. ² Kowa gigibwali ku leyama, unai ya hemala tamowai maudoidi kadi tanuwaga. Kaniyona

ede mauli nige kana siga bena kabo ya moseidi tamowai maudoidi ku ledima wa kalidiwai.

³ Teina meta mauli nige kana siga ede: Kowa ku bom Yaubada mamohoina yo yau, Yesu Keliso, yom hetahetamali tamowaina, bena kabida se kata. ⁴ Paisowa ku ledima wa ya ginaulihegehediko. Na teina paisowa ta udiyedi kam kao saesaena mamohoina ya hemasalaha tanoubu ta unai. ⁵ Huyana tanoubu sola nige ye tubu, meta yau maidam na yogu kabaloina saesaena wa kaliguwai. Unai ya kaibwadaigo huyana ya lage kowa kalimwai bena yogu kabaloina saesaena wa ku hai'uyoiyama kaliguwai.

Yesu yona hekahekatao yodi ye kaibwada

⁶ Tamagu, tanoubu ta unai tamowai hekadi ku kaisunuwaidi bena yogu tamowai. Siya kowa yom tamowai, na ku ledima kaliguwai, na yom hedehegede se kawakabiyedi. Siya kalidiwai meta kowa kam kao mamohoina ya hemasalaha. ⁷ Kabina se kata meta ginauli maudoidi ku ledima wa, siya kowa kalimwai se laoma. ⁸ Matawuwuna hedehegede ku ledima wa ya moseidi kalidiwai na se haidi. Yo kabina se katakalili meta kowa kalimwai ya dobima. Yo se kawamamohoi meta kowa ku hetamaligauma. ⁹ Siya yodi yau ya tapwalolo ta. Nige tanoubu ta maudoina yodi ya tapwalolo, na siya kaiteyadi ku ledima wa yodi, matawuwuna ede siya kowa yom. ¹⁰ Siya maudoidi kaliguwai ne kowa yom, yo maudoidi kalimwai ne meta yau yogu. Na yodi miyamiya ne udiyedi kagu kao saesaena mamohoina se hemasalaha tamowai kalidiwai. ¹¹ Yau kabo tanoubu ta ya laugabaei, na ya laolaowa kalimwai, na siya meta kabo sola tanoubu ta unai se miyamiya. Tamagu, kowa tabuna. Hesam ku leyama wa meta ye gigibwali. Na ya kaibwadaigo bena yodi ku laugudugudu hesam

gigibwalina ne unai, to se nuwakesega doha kowa yo yau. ¹² Huyana yau maiyadi meta yababa udiyedi ya tolotaunidi yo ya kitahetetenamwanamwaedi hesa ku leyama wa unai. Nige hesau ya hetaukwadalele, na iya hekamkamna tauhekalona ne ye bom mo. Teina unai ede kulikuli tabuna wa ye hemamohoiyei.

¹³ Yau meta ya laolaowa kalimwai, na sola tanoubu ta unai ma miyagu, na teina nuwatu ta ya hedededi kalidiwai, na bena yogu gwauyalalakilaki unai se miya.

¹⁴ Yau yom hedehedede wa ya mosediko kalidiwai, na tanoubu tamowaidi meta siya se subudi, matawuwuna siya nige tanoubu ta yona doha yau nige tanoubu ta yona.

¹⁵ Yau nige ya kaibwadaigo bena tanoubu ta unai ku haigabaedi, na ya kaibwadaigo bena tauyababa** yona gigibwali unai kowa ku lauguduguidi.

¹⁶ Siya nige tanoubu ta yona, doha yau nige tanoubu ta yona.

¹⁷ Taba ku hetabuyeidi hedehedede mamohoina unai na siya yom tamowai mamohoidi. Kowa yom hedehedede meta hedehedede mamohoina ede.

¹⁸ Kowa ku hetamaligau ya dobima tanoubu ta, unai yau hinage ya hetamalidi se lau tanoubu ta unai.

¹⁹ Siya debadiwai ede yau ya mosegabaei'uyoigau kowa kalimwai, unai bena siya kabo hinage ya moseidi kalimwai na siya mamohoi yom tamowai.

Yesu tausunumaena maudoidi yodi ye kaibwada

²⁰ Tamagu, yogu kaibwada ta nige yogu hekahekatao se bom hesabadi, na hinage wasa ta yodi hewasana unai na kaiteyadi se kawamamohoiyeigau meta yodi ya kaibwada.

²¹ Na ya kaibwadaigo meta maudoidi kabo se nuwakesega, doha kowa ede kaliguwai yo yau ede kalimwai. Siya hinage bena kalidawai, unai

** 17:15: Tauyababa meta Satani.

tanoubu maudoidi kabo se kawamamohoi meta kowa ku hetamaligauma. ²² Yogu kabaloina saesaena g-gibwalina maudoina ku haiyama wa ya hekawalaei kalidiwai. Tenem unai bena siya se nuwakesega doha kita meta kesega. ²³ Ede yau kalidiwai yo kowa ede kaliguwai. Taba siya se nuwakesegamamohoi, na unai bena tanoubu maudoina kabina se kata meta kowa ku hetamaligauma, yo ku gadosisiyedi gonogonowana doha yau ku gadosisiyeigau.

²⁴ Tamagu, ya henuwa bena tamowai ku ledima wa maidaguwao yogu kabamiya ne unai, to yogu kabaloina saesaena wa se kita. Yogu kabaloina saesaena wa ku leyama, matawuwuna ku gadosisibagunaegau na kabo tanoubu ta ye tubu. ²⁵ Tamagu, kowa ku dudulaikalili. Tanoubu ta kowa nige kabim se kata, na yau kabim ya kata, yo siya tausunumaegau kabina se kata meta kowa ku hetamaligauma. ²⁶ Ye laoma teina ede kam kao ya hemasalah kalidiwai, na sola kabo ya hemahemasalah'uyoigo kalidiwai, na unai ede bena se haigadogadosisi'uyoidi doha kowa ku gadosisiyeigau, yo yau kabo kalidiwai.”

18

Yesu se kabihekahini

¹ Huyana Yesu ye tapwalologehe maiyana hekahekatao se dalahai na Kidilona gonuna unai se taukawasi se lau teha hesau unai. Na temenai meta olibe yawana hesau, ede maiyana hekahekatao wa se lulau unai.

² Yudasi iya Yesu kana tauwalohai wa meta tenem teha ne kabina ye kata, matawuwuna ede Yesu maiyana hekahekatao huya hekadi temenai se laolaomagogoi. ³ Ede ye laoma na tau'iyala bodadi yo taukaitalasam tauwoyaidi yo Paliseya yodi taupaisowa hekadi maiyanao. Na osili,

lampa yo kaba'iyala gogodi se baheidi, na ye woyaidi se lau se lage tenem olibe yawana ne unai.

⁴ Ginauli maudoidi kabo se tubu Yesu kalinawai ne kabidi ye katako, ede ye lau na ye henamaiyedi ye wane, “Kaiteya hesabana kwa laoma?”

⁵ Se hededebui se wane, “Yesu Nasaleta tamowaina wa.”

Yesu ye wane, “Yau tamowaina ede.” Na Yesu kana tauwalohai Yudasi meta menai maiyanao se totolo.

⁶ Huyana Yesu ye wane, “Yau tamowaina ede,” taulaoma wa se mulisigisigi yo se gulidobi bwatano wa unai.

⁷ Yesu ye henamai'uyoidi ye wane, “Kaiteya hesabana kwa laoma?”

Ede se wane, “Yesu Nasaleta tamowaina wa.”

⁸ Yesu ye wane, “Ya hededeyako kalimiuwai meta yau tamowaina ede. Ena yau ya bom kwa wasewaseneigau, yogu tamowai ta kwa kabigabaedi se lau.” ⁹ Teina ye tubu meta iya yona hedehedede wa ye hemamohoiyei, doha ye wane, “Tamowai ku ledima wa ya kitahetete-namwanamwaedi na nige hesau ya hetaukwadalele.”

¹⁰ Na Simona Petelo iya yona kelepa kalinawai ye lausini ede taukaitalasam saesaena yona heyayai tauhaina beyatutuna ye boli'utusi. Heyayai tauhaina wa hesana ede Malakasi. ¹¹ Kabo Yesu ye hededelau Petelo unai ye wane, “Yom kelepa ne ku tole'uyoi kabahaina ne unai! Matawuwuna ede kamkamna kaputina Tamagu ye leyama ta taba unai ya numa.”

Yesu se woyalaei Anase unai

¹² Na kabo tau'iyala bodadi maiyadi kadi tanuwaga yo Dius tauwoyaidi yodi taupaisowa wa Yesu se hai yo nimana se paidi. ¹³ Na bagubaguna meta se woyalaei Kaiyapasi bwasiyana Anase unai. Kaiyapasi iya taukaitalasam saesaena tenem bolimaina ne unai. ¹⁴ Na iya ede ye hededelau Dius tauwoyaidi udiyedi ye wane, “Ye

namwakalili taba tamowai kesega ye boita tamowai maudoida hesabada.”

Petelo yona uhala bagubagunana

¹⁵ Simona Petelo yo hekahekata hesau Yesu se hemuliwatani. Na hekahekata hesau wa Yesu ye hemuliwatani se mwalae taukaitalasam saesaena yona bakubaku ne unai, matawuwuna taukaitalasam saesaena wa ** tenem hekahekata ne kabina ye kata. ¹⁶ Na Petelo meta dagela ne unai ye nayanaya, ede hekahekata hesau wa iya taukaitalasam saesaena kabina ye kata'usi wa ye uyo kawakeda wa na ye hededelau kawakeda taukitahetetena waihiuna kalinawai bena taba Petelo ye mwalae.

¹⁷ Waihiu kawakeda ye kitahetete wa Petelo ye henamaiyei ye wane, “Na kowa hinage Yesu yona hekahekata hesau?”

Iya ye hededebui ye wane, “Yau nige.”

¹⁸ Huyana ne meta huyagwagwama, ede heyayai tauhaidi hekadi yo tauwoyawoya yodi taupaisowa wa kaiwa se yuhi na se tolohetakikili se kaikaimwaiga. Na Petelo hinage ye tololau ede maiyadi se kaimwaiga.

Taukaitalasam saesaena bagubagunana wa Yesu ye henamaiyei

¹⁹ Na kabo taukaitalasam saesaena ** Yesu yona hekahekatao yo yona lauhekata debadiwai ye henamaibuibui.

²⁰ Ede Yesu ye hededebui ye wane, “Yau huya badobado sunago yo Numa Tabuna udiyedi ya laulauhekata. Menai

** **18:15:** Taukaitalasam saesaena wa, iya ede Anase. Kaiyapasi tenem bolimaina ne unai iya taukaitalasam saesaena (lausoiso 13 ku hasili). Na Anase meta iya taukaitalasam saesaena bagubagunana, na sola hesa ne ye kabikabihekahini na Yesu se woyalae unai. Iya teinai Yesu ye henamaibuibui.

(Yowane 18:19,24, Luka 3:2, yo Apostolo 4:5) ** **18:19:** Taukaitalasam saesaena ta meta Kaiyapasi. Hededehe masalahana lausoiso 15 unai ku hasili.

kita Dius yoda tamowai se laolaomagogoi, na ya laulau-guguyamasalaha tamowai maudoidi kalidiwai. Nige ginauli hesau ya hededewadawadameyi. ²¹ Idohagi to ku henamaiyeigau? Yogu hedehedede taulapuidi ne ku henamaiyedi. Yogu hedehedede meta kabidi se katakalili.”

²² Na taukaitalasam saesaena wa yona taupaisowa hesau Yesu dedekanawai ye totolo na yona hededebui wa ye lapui ede nimanawai ye laupapali, na ye wane, “Idohagi to taukaitalasam saesaena unai ku hedede doha teina?”

²³ Yesu ye hededebui ye wane, “Ena taba hedehedede ta ya hedede ne unai ya laupwano, yogu laupwano saha bena ku hededeheemasalaha. Na taba saha ya hedededi ne mamohoi, ye saha to ku laupapaligau?” ²⁴ Yesu meta nimana sola ma paipaidi, na Anase iya ye hetamalilae taukaitalasam saesaena Kaiyapasi unai.

Petelo yona uhala helabuina yo hehaiyonana

²⁵ Simona Petelo ye tolo na ye kaikaimwaiga, na taukaimwaiga hekadi wa se henamaiyei se wane, “Kowa hinage yona hekahekatao wa hesauna?”

Petelo ye uhala ye wane, “Yau nige.”

²⁶ Na tamowai beyana Petelo ye boli'utusi'usei wa kehana hesau iya hinage taukaitalasam saesaena yona heyayai tauhaina, ye hededebayao ye wane, “Ya nuwatui meta kowa ya kitago Yesu maiyam olibe yawana wa unai.”

²⁷ Na Petelo ye uhala'uyo, na mahanana ne unai meta pwaole hakiyana ye dou.

Yesu Pilato matanawai ye tolo

²⁸ Na kabo Dius tauwoyaidi wa Yesu maiyadi Kaiyapasi yona numa se pesagabaei na se lau Loma yodi gabana yona kabaloina numana lakilakina unai. Mala ye tom na malatomtom gagilina unai, na Dius tauwoyaidi

nige se mwalae Loma yodi gabana yona numa wa unai, matawuwuna Dius yodi laugagayo meta ena se mwalae numa ne unai kabo ye hebikidi Yaubada matanawai. Na nige se mwalae, matawuwuna ede se henuwa bena tauki-uli kaina se kai. ²⁹ Ede Pilato ye pesa ye laoma kalidiwai na ye henamaiyedi ye wane, “Yababa saha unai teina tamowai ta kwa hegilu?”

³⁰ Na se wane, “Ena taba iya nige laugagayo hesau ye utusi, taba nige ka woyaiyama kalimwai.”

³¹ Pilato ye hededelau udiyedi ye wane, “Kwa hai na kabo yomi laugagayo ne unai kwa bom kwa hekasa.”

Dius tauwoyaidi wa se hededelau unai se wane, “Komiu Loma tamowaidi yomi laugagayo kwa tole meta kai nige gonowana tamowai hesau ka hekasa na ka heboita.”**

³² Teina ye tubu ta meta Yesu yona boita kana kao ye hededehemasalahayako wa ye laoma ye hemamohoyei.

³³ Na kabo Pilato ye mwalaeseuyo yona kabaloina numana lakilakina wa unai na Yesu ye yoganei ye lau unai na ye henamaiyei ye wane, “Kowa Dius tamowaidi yodi wasawasa?”

³⁴ Yesu ye henamailau unai ye wane, “Teina ta kowa ku bom yom henamai, o tamowai hekadi se hededehemasalahagauko kowa kalimwai?”

³⁵ Pilato ye hededebui ye wane, “Yau nige Dius tamowaina. Yom tamowai yo taukaitalasam tauwoyaidi se woiaigo na kwa laoma kaliguwai. Yababa saha ku ginauli?”

³⁶ Yesu ye wane, “Yau yogu basileiya ne nige tanoubu ta yona. Ena taba tanoubu ta yona, yogu taupaisowa maudoidi ne kabo yogu se laugudugudu, na Dius tamowaidi ne

** **18:31:** Kai nige gonowana ka heboita: Loma tamowaidi siya se bom mo yodi dudulai bena tamowai se hesataulo.

taba nige gonowana se haigau. Na yogu basileiya ne meta iya teha hesau yona.”

³⁷ Na Pilato ye hededelau iya unai, ye wane, “Unai kowa meta wasawasa!”

Yesu ye hededebui ye wane, “Kowa ku hedede meta yau wasawasa. Mamohoikalili, se labasigau yo ya do-bima tanoubu ta unai bena hedehedede mamohoina ya hemasalahan tamowai udiyedi. Na kaiteyadi hedehedede mamohoina se henuwa, siya kabo se lapulaoma kaliguwai.” ³⁸ Ede Pilato ye henamai ye wane, “Mamohoina bena saha?”

Teina unai ye pesa ye lau Dius udiyedi na ye wane, “Nige kabahegiluna saha hesau ya lobai. ³⁹ Na komiu yomi laulau meta bolimai badobado taukiuli henuwaisinina huyana unai kabo numatutugudu unai taumiya tamowaina hesau kwa kaibwadai bena ya yailigabaei. Unai, hage kwa henuwa bena Dius yodi wasawasa ne ya yailigabaei?”

⁴⁰ Na maudoidi se yogahilakilaki se wane, “Nige, iya nige! Balabasi iya ku yailigabaeiyama ede.” Na Balabasi iya meta Loma gabemani unai tauhaikabi tamowaina.

19

Se hekasa meta Yesu kabo se hesataulo

¹ Na kabo Pilato Yesu ye hai ye moselaei tau'iyala udiyedi na wipi unai se sapiheyababakaliliyei. ² Na kabo maimaina gwaligwalina se heihepo'opo'o doha kolona na se tole Yesu kuluna unai, yo kwama pulupululuna** se hai se heluwui. ³ Na se sae kalinawai na se talatalawasiyei

** **19:2:** Kwama pulupululuna ne kana kao mamohoina meta Dimdim unai ta wane *purple*. Na kaniyona ede wasawasa kabakitalobaina hekihekinoina. Na kalinada unai nige *purple*, unai pulupululuna ta hepaisowa.

se wane, “O Dius yodi wasawasa, ka hedebasaego.” Yo nimadiwai se laupapali.

⁴Pilato ye pesa'uyo na ye hededelau Dius tauwoyaidi wa udiyedi ye wane, “Kwa lapui, kabo ya woyaiyama na bena kabina kwa kata meta iya kalinawai nige kabahegiluna hesau ya lobai.” ⁵ Na Yesu kabo ye pesama, na maimaina gwalgwalina se heihepo'opo'o wa kuluna ne unai yo tauna ne unai meta kwama pulupululuna. Ede Pilato ye hededelau udiyedi ye wane, “Tamowai wa iya ede teina!”

⁶Huyana taukaitalasam tauwoyaidi yo yodi taupaisowa lakilakidi Yesu se kita meta se yogahilakilaki se wane, “Ku hesataulo! Ku hesatauloyawa!”

Na Pilato ye hededelau udiyedi ye wane, “Komiu kwa hai na kwa hesataulo. Yau nige kabahegiluna hesau ya lobai.”

⁷Na Dius tauwoyaidi se hededebui se wane, “Kai meta yoma laugagayo hesau, na laugagayo ne debanawai iya taba ye boita, matawuwuna ede ye hedede meta bena iya Yaubada natuna.”

⁸Huyana Pilato teina hedehedede ta ye lapui meta ye matausikalili. ⁹Kabo ye mwalaeseuyo numa lakilakina wa unai, na iya Yesu ye henamaiyei ye wane, “Kowa haedi ku laoma?” Na Yesu nige kalinana. ¹⁰Ede Pilato ye henamai'uyo ye wane, “Idohagi to nige kalinam? Nuwana kowa nige kabina ku kata meta yau yogu gigibwali gonowana kabo ya yailihaigo o ya hesataulogo?”

¹¹Yesu ye hededebui ye wane, “Yau yom tanuwaga gigibwalina ta unai ya miyamiya matawuwuna ede yom gigibwali ne Yaubada ye leyawa. Unai tamowai ne** ye mosegabaeigau kalimwai ta, iya yona yababa ye lakikalili na kabo kowa.”

** 19:11: Tamowai ne: Tausonoga gwaudi yodi nuwatu meta teina tamowaina ede Kaiyapasi.

¹² Teina hedehedede ta unai ede Pilato ye kaipatekalili bena Yesu ye yailigabaei, na Dius tauwoyaidi se yogalau unai se wane, “Ena taba teina tamowai ta ku yailigabaei meta kowa nige Sisa yona taupaisowa namwanamwana. Teina tamowai ta ye hedede bena iya wasawasa, na teina hedehedede ta ye hemasalaha meta Sisa unai ye haikabi.”

¹³ Pilato teina hedehedede ta ye lapui ede Yesu ye woy-ahepesadobiyei hekasa kabaginalina bakubakuna unai, na ye tuli hekasa kabaginalina kabatulina unai. Teha ta hesana kalina Alamaiki unai ede Gabata,** kaniyona ede weku unai se matui.

¹⁴ Teina saha se tubu ta meta Taukiuli kaina kabinonohana mayadaina mayamayadailakina unai.

Kabo Pilato ye hededelau Dius tauwoyaidi wa udiyedi ye wane, “Yomi wasawasa wa iya ede teina.”

¹⁵ Na siya se yogalau unai se wane, “Ku laehesuwala! Ku laehesuwalayawa! Ku hesataulo.”

Pilato ye henamaiyedi ye wane, “Kwa henuwa bena yomi wasawasa ne ya hesataulo?”

Taukaitalasam tauwoyaidi se yogabui se wane, “Yoma wasawasa kesega ede Sisa! Kai nige yoma wasawasa hesau!”

¹⁶ Na kabo Pilato Yesu ye moselaei tau'iyala tamowaidi kalidiwai bena se hesataulo.

Yesu se hesataulo

Ede Yesu se woyaei se laei. ¹⁷ Na Yesu kana sataulo ye bom ye bahei na ye lau tupwa hesauna unai hesana ede Mwayalu Magaina unai. Kalina Alamaiki unai se wane, Golagota. ¹⁸ Temenai Yesu yo tamowai labui maiyanao se

** **19:13:** Gabata: Tehana ta unai meta bwatano ne unai weku taditadidi tabatabadi udiyedi matuna se ginauli na hekasa kabaginalina kabatulina unai se tole kewana ne unai.

hesataulodi. Yesu se heduwaduwali na teha tutuna unai hesau yo teha seuseulina unai hesau.

¹⁹ Pilato hededehemasalaha kubwakubwana ye kuli na se tutuhepatu sataulo wa kewanawai, ye kuli ye wane, “Yesu Nasaleta Tamowaina, Dius Tamowaidi Yodi Wasawasa.”** ²⁰ Dius tamowaidi gwaudi kulikuli wa gonowana se hasili, matawuwuna ede yodi kabahesataulonona ne meta magai lakilakina wa dedekanawai. Na hededehemasalaha wa meta kalina Alamaiki, Leteni yo Giliki udiyedi ye kuli. ²¹ Na Dius yodi taukaitalam tauwoyaidi se hededelau Pilato unai se wane, “Tabu ku kuli ku wane, ‘Dius tamowaidi yodi wasawasa,’ na taba ku kuli ku wane, teina tamowai ta ye hedede ye wane, ‘Yau Dius tamowaidi yodi wasawasa.’”

²² Na Pilato ye hededebui ye wane, “Saha ya kuli ne meta temeta ya kuli ede!”

²³ Yesu se hesataulo, na kabo tau'iyala tamowaidi wa taudi hasi, siya kana kwama se haidi na se bolidi na se soiyedi se bom mo kalidiwai, na kana likwaguni kwamana wa nige se boli, matawuwuna teina kwama ta meta kewana unai ye dobi guni ne meta se halukesegai mo, nige kababoditubeina hesau. ²⁴ Ede tau'iyala wa se bom se hedehedede se wane, “Tabu kwama ta ta iga'igali. Ta tole na ta kaiheyai kabo kaiteya ye hai.” Teina ye tubu ta meta kulikuli tabuna ye hemamohoiyei doha ye wane, “Yogu kwama se soiyeidi kalidiwai,
yo yogu likwaguni kwamana daisi unai se kaiheyai.”

(Same 22:18)

Na teina laulau ta ede tau'iyala tamowaidi wa se gin-aulidi.

** **19:19:** Yesu Nasaleta Tamowaina, Dius Tamowaidi Yodi Wasawasa meta Loma kalinadiyena ede Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum. Tautau se bado udiyedi hedehedede ne se kulihokubwa se kuli I-N-R-I.

²⁵ Yesu yona sataulo dedekanawai meta iya sinana, sinana kana kaha, Maliya iya Kolopasi mwanena yo Maliya Magadala waihiuna se totolo. ²⁶ Huyana Yesu ye kaike-wadobi na sinana ye kita yo yona hekahekata ye gadoga-dosisi'usei wa dedekana unai ye totolo, ede ye hededelau sinana wa unai ye wane, “Sinebada! Temeta me kowa natum.” ²⁷ Na yona hekahekata wa unai ye wane, “Kowa sinam ede temeta.” Tenem huyana ne unai ye lau meta yona hekahekata wa Yesu sinana wa ye woyai ye laei yona numa na ye kitahetete.

Yesu yona boita

²⁸ Na Yesu kabina ye kata meta yona paisowa maudoidi wa ye hegehediko. Ede ye wane, “Yau gadogu ye magu.” (*Same 69:21*) Na teina unai kulikuli tabuna kabo ye hemamohoiyei. ²⁹ Winega** ma pakuna meta temenai, ede tau'iyala hesau balo ye hai ye hedakwa waina wa unai na hisopa** lagana unai balo wa ye gwalihekahini na ye helelesae Yesu kawana ne unai. ³⁰ Yesu winega wa ye numa, na kabo ye wane, “Yogu paisowa maudoidi wa ya hegehediko.” Na kabo kuluna ye laudobiyei na yawasina ye gehe.

³¹ Na tenem meta Dius yodi Sabati kabinonohana mayadaina wa unai, yo mayadai hesauna ne kabo Sabati. Na tenem mayadaina ne meta mayadai saesaena. Na Dius tauwoyaidi nige se henuwa bena sinale ne se kabakabasi sataulo ne udiyedi ye lau ee Sabati ye lobai. Ede Pilato se kaibwadai na tamowai wa kaedi bena se yatugodudi yo sinaledi ne se haigabaedi. ³² Ede tau'iyala tamowaidi se lau tamowai labui Yesu maiyanao se hesataulodi wa kaedi

** **19:29:** Winega meta waina ye buiko ye malumalulu. Loma yodi tau'iyala waila unai se hebwali na ye hemala kadi numanuma. ** **19:29:** Hisopa lagana ne nuwana nige ye kuyakuyawa (†Hisopa) na ye loha.

se yatugodudi. ³³ Na huyana se lau Yesu unai na se kita meta ye boitako, ede nige kaena wa se yatugodudi. ³⁴ Na tau'iyala tamowaina hesau wamali unai Yesu lisilisina ye gwalilapai, na kwasina yo waila se didipesama.

³⁵ Yau wasa ta taukulina na teina saha se tubu ta ya kitadi na ya kulihemasalahadi. Na saha ya kulihe-masalahadi ta meta mamohoidi. Kabina ya kata meta ya hededemamohoi. Na ya kulihemasalaha bena komiu hinage unai kabo kwa kawamamohoi. ³⁶ Teina saha se tubu ta bena kulikuli tabuna se hemamohoiyei, doha ye wane, “Nige siyadana hesau kabo se yatugodu.” (*Esodo 12:46, Numela 9:12, yo Same 34:20*) ³⁷ Yo kulikuli tabuna teha hesau unai ye wane, “Iya lisilisina se gwalilapai wa, kabo se kitalau unai.” (*Sakaliya 12:10*)

Yesu se tole bwayabwaya unai

³⁸ Teina saha se tubu ta mulidiwai, Yosepa, iya Al-imatiya tamowaina, ye kaibwadalau Pilato unai bena Yesu sinalena ye hai. Yosepa meta iya Yesu tauhemuli-watanina wadawadamna hesau na nige ye hemasalah-uyoi, matawuwuna ede Dius tauwoyaidi hekadiyo wa ye matausiyedi. Pilato yona yali wa unai ede Yosepa ye lau Yesu sinalena ye hai, ³⁹ iya maiyana Nikodemo. Na Nikodemo, iya ede boniyaiyena Yesu taukaitaumaena wa, iya meta yausi panepanena** ye bahei, polohena doha 33 kilo. ⁴⁰ Siya taudi labui Yesu sinalena wa se hai se heyausi na kaleko posiposina tupwadi lohalohadi udiyedi se suma. Teina ta meta Dius tamowaidi yodi toletoletau kabikabidi. ⁴¹ Yesu yodi kabahesataulona wa

** **19:39:** Yausi panepanena: Dius tamowaidi mulo yo aloi se kililidi. Teina ginauli labui panedi namwanamwadi paudadi se hebwalidi na se hepaisowadi toletoletau udiyedi, to taba nige sinale panena ye masalaha.

dedekanawai meta koya hesau, na unai bwayabwaya ** hauhauna sola nige tamowai hesau unai se tole. ⁴² Tenem mayadaina ne Dius yodi Sabati kabinonohana mayadaina yo bwayabwaya wa kabaheataaulona wa dedekanawai, ede temenai Yesu se tole.

20

Yesu ye tolo'uyo

¹ Sabati hesauna mayadaina bagubagunana unai, malatomtom gagilina sola ma masimasigilina, kabo Maliya Magadala waihiuna wa ye lau bwayabwaya wa na ye kita meta kana gudu wekuna wa se hesigihesuwalayako. ² Ede ye heloi ye lau Simona Petelo yo hekahekata hesauna Yesu iya ye gadosisi'usei wa udiyedi na yodi ye hedehe dede ye wane, “Guiyau sinalena wa bwayabwaya wa unai se haigabaei na nige kabina ka kata ** haedi se toleyako!”

³ Kabo Petelo yo hekahekata hesauna wa se heloi se lau bwayabwaya wa unai. ⁴ Taudi labui se heloi na hekahekata hesauna wa Petelo ye heloigabaei na ye lagebaguna bwayabwaya wa unai. ⁵ Ye dunedobi ye kitalau kaleko posiposidi tupwadi lohalohadi wa ye kitadi se bawabawa, na nige ye lusae kalo ne. ⁶ Na Simona Petelo ye mulitama waye lage meta ye lusae kalo wa yo suma kaleko posiposidi tupwadi lohalohadi wa ye kitadi se bawabawa, ⁷ yo hinage Yesu kuluna kana suma kalekona wa ye kita meta nokunokuna, na sinale kana suma kaleko tupwadi lohalohadi wa tupwa hesau unai na kuluna kana suma wa

** **19:41:** Bwayabwaya: Dius yodi bwayabwaya meta weku duhadi se saladu (↑Bwayabwaya). ** **20:2:** Nige kabina ka kata: Hedehe dede ta unai ta hasililobai meta Maliya nige ye bom ye lau bwayabwaya wa, na sinesineo hekadi maiyanao se lau (Mataiyo 28:1, Maleko 16:1-2, yo Luka 23:55—24:1).

hinage tupwa hesau unai. ⁸ Na kabo hekahekata hesauna taulagebaguna wa hinage ye lusae bwayabwaya wa unai. Na ginauli maudoidi wa ye kitadi ede ye kawamamohoi. ⁹ Na siya sola nige kulikuli tabuna se nuwatulobai meta Yesu kabo boita unai ye tolo'uyo.

Yesu ye taumasalaha Maliya Magadala waihiuna unai

¹⁰ Kabo hekahekatao wa se uyo yodi numa. ¹¹ Na Maliya iya bwayabwaya wa dagelana unai ye totolo na ye doudou. Iya ye doudou na ye dune ye kitalau bwayabwaya kalona wa unai, ¹² na anelu labui ye kitadi. Kadi kwama posiposidi, na se tutuli Yesu yodi kabahekenona wa unai, hesau kulubawa unai ye tuli na hesau kaegigi unai ye tuli.

¹³ Maliya se henamaiyei se wane, “Waihiu, matawuwuna saha to ku doudou?”

Maliya ye wane, “Yogu guiyau se hai se laehesuwala, na nige kabina ya kata haedi se tole.” ¹⁴ Teina hedehedede ta Maliya lapuidi ede ye tolobui, meta Yesu ye kita ye totolo, na nige ye kitalobai meta iya Yesu.

¹⁵ Yesu ye wane, “Waihiu, saha sabina ku doudou? Yo kaiteya ku wasewasenei?” Maliya yona nuwatu bena koya taupaisowaina, ede ye wane, “Taubada, ena ku hai na ku tolehesuwala meta taba ku hededehehemasalaha haedi ku tole, na kabo gonowana ya lau ya hai.”

¹⁶ Yesu ye hededelau unai ye wane, “Maliya.” Ede Maliya ye kitalau Yesu unai na ye wane, “Laboni!” Kalina Alamaiki unai kaniyona ede taulauhekata.

¹⁷ Yesu ye hededelau unai ye wane, “Tabu ku kabikabilaoma kaliguwai, matawuwuna yau sola nige ya sae tamagu unai. Na ku lau kagu kahao yodi ku hedehedede meta yau ya seseuyo Tamagu iya ede Tamamiu, yo yogu Yaubada iya ede hinage yomi Yaubada unai.” ¹⁸ Maliya Magadala ye lau ede hekahekatao wa yodi ye hedehedede

ye wane, “Guiyau wa ya kita!” Yo saha Yesu ye hedededi kalinawai wa hinage ye hedededi.

Yesu ye taumasalaha yona hekahekatao udiyedi

¹⁹ Tenem mayadaina ne sabati luwana ne unai mayadai bagubagunana, na boniyaina unai kabo hekahekatao wa se tupagogoi numa hesau unai na kawakedana se gudui, matawuwuna ede Dius tauwoyaidi se matausiyedi. Na Yesu ye laoma ede luwadi wa unai ye tolo na ye wane, “Nuwadaumwali kwa hai!”

²⁰ Ye hedede, na mulinawai kabo nimana yo lisilisina wa ye hekitadi. Yona hekahekatao wa yodi guiyau se kita meta se gwaualakalili.

²¹ Yesu ye hedehedede'uyo ye wane, “Nuwadaumwali kwa hai! Yau Tamagu ye hetamaligauma, unai komiu hinage kabo ya hetamaligomiu.” ²² Na kabo ye yahuwalau udiyedi na ye wane, “Yaluwa Tabuna kwa hai. ²³ Ena tamowai hesau yona ba'aya kwa nuwatugabaei, kabo nuwatugabae ne ye hai, na ena tamowai hesau yona ba'aya nige kwa nuwatugabaei, taba nige nuwatugabae ne ye hai.”

Yesu ye taumasalaha Tomasi unai

²⁴ Na Tomasi, hesana hesau Didimasi yo iya saudoudoi labui wa hesauna, huyana Yesu ye taumasalaha wa iya nige maiyadi. ²⁵ Ede hekahekatao hekadi wa se hededelau unai se wane, “Kai Guiyau ka kita!”

Na Tomasi ye hededelau hekahekatao hekadiyo wa udiyedi ye wane, “Ena yau nige nimana udiyedi pawati gaidi ne ya kitadi, yo nimagigigu nige ya tole pawati gaidi ne udiyedi, yo nimagu nige ya tole iya lisilisina gaina ne unai, meta taba nige ya kawamamohoi.”

²⁶ Sabati kesega mulinawai, hekahekatao wa numa wa unai se tupagogoi'uyo na Tomasi meta maiyadi. Keda

wa se guduyako, iyamo Yesu ye laoma luwadi wa unai ye tolo na ye wane, “Nuwadaumwali kwa hai!” ²⁷ Kabo ye hededelau Tomasi unai ye wane, “Nimagigim ne inai ku tole, na nimagu gaidi ta ku kabitonogidi. Yo nimam ne ku heleleyama na lisilisigu ta unai ku kabi. Na tabu ku nuwalabulabui na ku sunuma mo.” ²⁸ Tomasi ye hededelau unai ye wane, “Kowa yogu Guiyau yo yogu Yaubada.”

²⁹ Ede Yesu ye hededelau unai ye wane, “Ku kitagau, na unai ede ku kawamamohoi. Kaiteyadi nige se kitagau na iyamo se kawamamohoi, siya gonowana se gwauyala.”

³⁰ Yesu laulau gigigigibwalidi gwaudi ye ginaulidi yona hekahekatao wa matadiwai, na teina buka ta unai nige maudoidi ya kulidi. ³¹ Na saha ya kulidi ta, udiyedi bena kabo kwa kawamamohoi meta Yesu iya Keliso, iya Yaubada natuna. Na yomi sunuma debadiwai kabo iya hesanawai mauli kwa hai.

21

Yesu ye taumasalaha yona hekahekatao udiyedi gabwa dedekanawai

¹ Teina saha se tubu wa mulidiwai Yesu ye taumasalaha'uyo yona hekahekatao wa udiyedi Tibeliya Gabwana dedekanawai. Na yona masamasalaha wa ede doha teina: ² Simona Petelo, Tomasi (hesana hesau ede Didi-masi), Natanaela (iya meta magari Kana teha Galili ne tamowaina), Sebedaiyo natunao yo hekahekatao hekadi labui hinage, maudoidi ta meta se miyagogoi. ³ Na Simona Petelo ye hededelau udiyedi ye wane, “Ya lau ya yama.” Na hekadiyo wa se talam se wane, “Ye namwa, kabo maidamai ta lau.” Ede se dobi se lau yodi waga unai se gelu, na tenem boniyaina ne unai meta se yamakasaya.

⁴ Malatmtom gagilina kabo Yesu nagali wa unai ye totolo, na yona hekahekatao wa nige se kitalobai.

⁵ Yesu ye yogadobi udiyedi ye wane, “Natuguwao, yama e nige?” Na se hededebui se wane, “Nige saha hesau ina!” ⁶ Ye wane, “Yomi hinaya ne kwa gabalaei waga teha kateyanina ne unai, kabo yama hekadi kwa hekonadi.” Na hinaya wa se gabaei meta nige gonowana se tabeisini, matawuwuna ede yama wa meta se badokalili.

⁷ Na hekahekata Yesu iya ye gadosisikaliliyei'usei wa ye hededelau Petelo unai ye wane, “Iya Guiyaunem!” Huyana Simona Petelo ye lapui meta tenem ne Guiyau, na iya meta taugaibuna, ede yona likwakewa kalekona ye hai ye likwa na ye kausihiyei na ununa ye hesabwayahisi kana dagilolo unai, na ye kamposidobi gabwa unai. ⁸ Na hekahekatao hekadi waga unai wa se hemuliwatani, na hinaya ma yamana wa se niuli se sae, matawuwuna ede siya nagali wa dedekanawai, lohana meta doha nima kalana 50.** ⁹ Na huyana se lage nagali wa unai meta kaiwa ye kalakalasi se kita. Unai yama, yo dedekanawai meta pwalawa hinage.

¹⁰ Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Yama kwa galaidi wa hekadi kwa baheidima.” ¹¹ Ede Simona Petelo ye gelusae na hinaya wa ye tabeisiae salagomgom wa unai. Hinaya wa meta yama lakilakidi se hemwayau badodi ede 153. Yama wa se badokalili, na iyamo hinaya wa nige se pulisi. ¹² Yesu ye hededelau udiyedi ye wane, “Kwa laoma kwa kaikai!” Na hekahekatao wa nige se nuwabayao bena se henamaiyei se wane, “Kowa kaiteya?” Matawuwuna kabina se kata meta iya yodi Guiyau wa. ¹³ Yesu ye laoma pwalawa ye haidi na kadi ye moseidi yo

** **21:8:** nima kalana 50: Kalina Giliki unai nowoina ne meta kubita handele labui, meta 90 mita o kala 50.

hinage yama wa ye haidi na kadi ye moseidi. ¹⁴ Yesu yona tolo'uyo na mulinawai teina ta meta huya hehaiyonana ye taumasalaha yona hekahekatao udiyedi.

Yesu Petelo ye hetolo'uyoi yona paisowa unai

¹⁵ Se kaikaigehe kabo Yesu ye hededelau Simona Petelo unai ye wane, “Simona, Yowane natuna, kowa mamohoi ku gadosisikaliliyegau, na kabo kam kahao ta?”

Petelo ye wane, “Mamohoi, Guiyau, kabina ku kata meta ya gadosisiyeigo.”

Kabo Yesu ye wane, “Yogu mamoe ne ku hekaidi.”

¹⁶ Yesu ye hedede'uyo ye wane, “Simona, Yowane natuna, kowa mamohoi ku gadosisiyegau?”

Iya ye hededebui ye wane, “Mamohoi, Guiyau, kabina ku kata meta ya gadosisiyeigo.”

Yesu ye wane, “Yogu mamoe ku kitahetetedi.”

¹⁷ Hehaiyonana unai Yesu ye wane, “Simona, Yowane natuna, kowa ku gadosisiyeigau?”

Petelo nuwana ye kamkamna matawuwuna ma haiyona meta Yesu iya ye henamaiyei ye wane, “Kowa ku gadosisiyeigau?” Na ye wane, “Guiyau! Ginauli maudoidi kabidi ku kata, yo kabina ku katakalili meta ya gadosisiyeigo.”

Yesu ye wane, “Yogu mamoe ku hekaidi. ¹⁸ Ya hededemamohoi kalimwai: Yom huyahewali unai meta ku bom ku hekalekogo na ku bom yom nuwatu udiyedi ku sae ku dobi. Na yom huyatautaubada unai kabo nimam ku lausinidi na ku heleledi, na tamowai hesau kabo ye hekalekogo** na ye woyalaeigo kabalau nige ku henuwa ne unai.” ¹⁹ Teina unai Yesu ye hededehemasalaha meta

** **21:18:** Kabo ye hekalekogo: Teina hedehedede ta kalina Giliki unai meta nuwanuwatuna meta labui. Bagubagunana ede, kabo ye hekalekogo, na helabuina ede kabo ye paigo.

idohagi kabo Petelo ye boita, na yona boita ne unai kabo hedebasae lakilakina ye mosei Yaubada unai. Na kabo Yesu ye wane, “Ku hemuliwatanigau!”

Yowane hedehededena

²⁰ Na Petelo ye kitabui na hekahekata Yesu iya ye gadosisi'usei wa ye kita ye hemuhemuliwatanidi. (Teina hekahekata ta iya kaiteya ye duihasalilau Yesu unai huyakaikaigogo wa unai, na ye wane, “Guiyau, kabo kaiteya kam ye walohai?”) ²¹ Yona kitana wa unai ede Yesu ye henamaiyei ye wane, “Guiyau, na iya kabo idohagi?”

²² Yesu ye hededelau unai ye wane, “Ena ya henuwa bena ye miyamiya ye lau ee kana siga ya uyoma, tabu ku nuwanuwatulau unai. Na kowa bena ku hemuliwatanigau.” ²³ Teina unai ede wasalupolupo ye tadada ye lau kadi kahao se lapui meta bena teina hekahekata ta taba nige ye boita. Iyamo Yesu nige ye wane taba nige ye boita, na ye wane, “Ena ya henuwa ye miyamiya ye lau ee kana siga ya uyoma, tabu ku nuwanuwatulau unai.”

²⁴ Teina hekahekata ta, iya ede yau. Ginauli maudoidi ta ya hedehehemalahadi yo ya kulidobiyedi. Na kabina ta kata meta yogu hedehedede ta mamohoidi.

²⁵ Yesu meta ginauli gwaudi hekadi hinage ye ginaulidi. Ena ginauli maudoidi ta se kulidobiyedi, ya nuwatui meta tanoubu maudoina ta unai buka ta nige kabagwaugogoidi.

Yaubada wasana: Buka Hauhauna tupwana
The Message about God: The New Testament in the Saliba
language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Saliba long Niugini

copyright © 2007, 2013, 2017, 2021 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Saliba

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-07-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 14 Jul 2021

a38b418f-b400-5c73-b231-ea8af9b0924a